

Vård- och omsorgsnämnden

Ledamöter

Fred Rydberg (KD), Ordförande
Per-Arne Öhman (M)
Lisbeth Bolin (C)
Paul Ohvanainen (SD), 1:e vice ordförande
Carolina Cranser (S)
Inger Wallin (S)
Birgitta Green (Båp)

Ersättare

Helene Plahn (M)
Anna Sundberg (C)
Lilly-Ann Strömberg (S)

Vård- och omsorgsnämnden kallas till sammanträde

Dag och tid   tisdagen den 05 september 2023, kl. 18:00

Plats   Övergransalen, Kommunhuset, Bålsta

Ärenden

1. Mötets öppnande och anmälan av övriga frågor 2023
Dnr 2023/00001
2. Rapport - genomlysning av hemtjänsten Håbo kommun
Dnr 2023/00092
3. Läkemedelsautomater i hemtjänsten
Dnr 2023/00104
4. Information från förvaltningen
Dnr 2023/00003
5. Yttrande om inriktningsramar för budget 2024, plan 2025-2026
Dnr 2023/00077
6. Presentation av utredningsrapport - vad som är bäst för Håbos äldre
Dnr 2023/00096
7. Ansökan om föreningsbidrag SPF Seniorerna Håbo
Dnr 2023/00102
8. Ansökan om föreningsbidrag från Anhörigföreningen i Håbo kommun
Dnr 2023/00105
9. Medborgarförslag: namnbyte på äldreboende
Dnr 2023/00082
10. Medborgarförslag: Aktivitetscoach på äldreboenden och LSS-boenden
Dnr 2023/00098
11. Medborgarförslag: låt tisdagsgruppen ingå i utredningen kring en träffpunkt på Källvägen

Dnr 2023/00048
12. Redovisning av anmälningsärenden och inkomna protokoll år 2023
Dnr 2023/00002
13. Redovisning av delegationsbeslut
Dnr 2023/00005

HÅBO
KOMMUN

KALLELSE

Datum
2023-08-29

Vård- och omsorgsnämnden

14. Övriga frågor 2023
Dnr 2023/00006

Fred Rydberg
Ordförande

Vård- och omsorgsförvaltningen

Niki Mallouppas Carlquist, Nämndsekreterare
niki.mallouppas.carlquist@habo.se

Mötets öppnande och anmälan av övriga frågor 2023

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden beslutar att utse Paul Ohvanainen (SD) till justerare av dagens protokoll.
2. Vård- och omsorgsnämnden godkänner tisdagen den 12 september 2023, klockan 08:00 att justera protokollet.
3. Vård- och omsorgsnämnden fastställer dagordningen med eventuellt tillägg av övriga frågor.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden öppnar dagens sammanträde med kontroll av närvaro. Vård- och omsorgsnämnden utser Paul Ohvanainen (SD) till justerare av dagens protokoll och godkänner därefter förslaget att justera tisdagen den 12 september 2023, klockan 08:00. Eventuella övriga frågor anmäls, därefter godkänns dagordningen.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Uppföljning

Beslutet kräver ingen uppföljning.

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse nr 7395, daterad 2023-08-14.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Karin Borgström, Förvaltningschef
karin.borgstrom@habo.se

Rapport - genomlysning av hemtjänsten Håbo kommun

Förslag till beslut

1. Vård och omsorgsnämnden tar emot informationen gällande rapporten ”Genomlysning av hemtjänsten Håbo kommun” och lägger rapporten till handlingarna.
2. Vård och omsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att sammanställa en åtgärdsplan som presenteras på VON 2023-10-03.

Sammanfattning

2023-03-28 genomfördes första uppstartsmötet med företaget PWC inför genomlysning av hemtjänsten och även biståndsavdelningen. Anledningen till genomlysningen var att Håbo kommun önskar stöd i att hitta åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

Hemtjänsten i egen regi har enligt beställaren under flera år haft svårt att klara verksamheten inom angiven budgetram och till önskad kvalitet. Det finns behov av att säkra kostnadskontrollen och säkerställa en effektiv verksamhet. Mot bakgrund av ovanstående önskar kommunen göra en genomlysning av hemtjänstverksamheten, i syfte att identifiera förbättringspotential och effektiviseringsmöjligheter. Genomlysningen inrymmer ett antal olika perspektiv och frågeställningar som behöver tas i beaktande genom en nulägesanalys och en väg fram till önskat läge. Utifrån genomlysningen ska förslag lämnas på nödvändiga åtgärder för en kostnadseffektiv organisering av hemtjänsten för denna ska kunna leverera goda resultat och nå sina mål. Genomlysningen ska också innehålla förslag på åtgärder som leder till att nå en optimal organisation som främjar att tjänsten utförs med rätt kvalitet.

Genomlysning blev klar 2023-06-22, DNR 2023/00092.

Ärendet

Hemtjänsten i egen regi har sedan flera år tillbaka kämpat med ett ekonomiskt underskott och inför delåret 2023 presenterades ett resultat på ca -20 miljoner kronor för hemtjänsten. En genomlysning var och är nödvändig.

Genomförande och analys struktureras utifrån fyra områden. Åtgärder/aktiviteter som senare identifieras av verksamheten kan också med fördel kopplas till de fyra olika områdena. Funktionalitet inom varje område är betydelsefullt i sig, men de påverkar även varandra. Den samlade bilden är därmed viktig för en förståelse för helheten.

Övergripande styrning och förutsättningar: Ger nuvarande organisering och resurssättning förutsättningar för att en effektiv hemtjänst: vad behöver en verksamhet av den här storleken i form av administration, chefer, samordnare och baspersonal? Hur ser förutsättningarna för ledning och styrning ut? På vilket sätt stödjer organisationen verksamheten att fullfölja sitt uppdrag?

Vård- och omsorgsförvaltningen

Genomlysning redogör även för de strukturella förutsättningarna för att bedriva hemtjänst i kommunen och ger en övergripande bild av kostnadsläget genom en analys av offentlig statistik, och gör en jämförelse med utvalda kommuner.

Ekonomistyrningen i hemtjänsten och resursfördelning: Hur fungerar ekonomistyrningen inom hemtjänsten? En översyn av ekonomiprocessen, inklusive budget- och prognosarbetet görs. Genomlysningen belyser förutsättningarna för en effektiv styrning av egenregin och gör en översiktlig analys av hur kommunen arbetar med volym- och behovsbedömningar samt hur pengarna beräknas idag.

Biståndsbedömning: I biståndsbedömningen identifieras brukarnas behov och lägger grunden för de kostnader som uppstår i hemtjänsten. Förutsättningar, stöd och arbetssätt vid beslut och uppföljning av beslut är viktiga parametrar att belysa i en analys och kompletteras med uppgifter om beviljade timmar per brukare samt en analys av eventuella skillnader i genomsnittsbeslut mellan handläggare. En jämförelse av kommunens riktlinjer, inkl. insatskatalog och tidsschabloner, görs med ett urval strukturellt lika kommuner. Kommunen har även en önskan om resonemang om 4:2-beslut.

LOV-modell och ersättningsform: Ersättningsmodellen inom LOV beskrivs och diskuteras ur ett antal olika perspektiv, med bäring på förutsättningarna för kostnads- och kvalitetskontroll. Bl.a. belyses valet av ersättning för biståndsbedömd tid jämfört med utförd tid, områdesindelning och hantering av resor i landsbygd samt möjligheter till begränsningar hos utförare. Genomlysningen gör en översiktlig beskrivning av alternativa driftsformer för hemtjänst samt fördelar och nackdelar med olika alternativ samt egen regins förutsättningar att konkurrera jämställt med privata utförare

Genomlysningen presenterades i en rapport som levererades 2023-06-22 och nämnden har fått rapporten för påseende.

Slutsatser i korthet:

- Behov av förbättrat systemstöd.
- Övergången till totaltid inte har varit kompatibel med verksamhetssystemet och medfört en speciallösning som gjort handläggningen mer tidskrävande och komplicerad. Effekten av totaltiden har ej utvärderats.
- Processen för fakturering av brukaravgifter noteras omfattande handpåläggning som dels är tidskrävande, dels medför en påtaglig risk för felaktigheter i faktureringen. Detta behöver ses över.
- Tydliggör LOV-ersättningen och syftet med LOV. I dagsläget räknar Håbo kommun varje år upp ersättningen inom hemtjänsten utifrån OPI (omsorgsprisindex). Den bakomliggande beräkningen för hemtjänstersättningen är inte känd, och har inte kunnat tillhandahållas vare

Vård- och omsorgsförvaltningen

sig av central ekonomiavdelning eller av förvaltningen. Det är vidare inte känt vilka krav LOV-ersättningen ställer på utföraren vad gäller produktivitet och effektivitet.

- Förvaltningen behöver ta fram en beräkningsmodell för hemtjänstersättningen som tar sin grund i självkostnaden.
- Se över kommunens ambitionsnivå Håbo kommun. Kommunen beskrivs vara en generös kommun. Avgiftssystemet är indelat i sex nivåer och maxtaxan nås vid 35 h, vilket bedöms vara generöst i jämförelse med liknande kommuner.
- Utveckla ekonomistyrningen och tydliggör chefernas ägandeskap för sin egen budget. Uppföljning behöver stärkas, bland annat i syfte att stärka prognossäkerheten och kontrollen över verksamheten. Den upplevda avsaknaden av ett tydligt ägarskap från förvaltningen har medfört ett (upplevt) behov hos den centrala ekonomiavdelningen att kontrollera och leda processen tydligare, för att säkerställa att den kommunövergripande tidplanen hålls.
- Det saknas effektivitetsmått som cheferna på utförarsidan kan använda sig av för att utvärdera och styra sin verksamhet på ett enkelt sätt.
- Förbättra samverkan och uppföljning mellan myndighet och utförarsidan. Senaste årens händelser har resulterat i bristande samverkan mellan myndighets- och utförarsidan, vilket uppfattas ha haft en negativ påverkan på arbetet.
- Brister i uppföljningen av beslut, brukare och utförare har identifierats. Ett stort arbete med att säkra beslutens aktualitet har gjorts under vintern men det finns behov av att säkra arbetet framöver.
- För att säkerställa registrering av utförd tid, måste tydliga rutiner tas fram. Det gäller även för avbokade timmar. Det måste vidare kontrolleras att rutinerna efterlevs av hemtjänstpersonalen. Det handlar inte bara om att minimera extraarbete för avgiftshandläggaren, utan också om att bibehålla förtroende hos brukare och anhöriga.

Åtgärdsplan ska sammanställas.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Uppföljning

Åtgärdsplan ska presenteras på nämnd 2023-10-03

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse nr 7392, daterad 2023-08-11.
- Rapport – genomlysning av hemtjänsten i Håbo kommun nr 7311, daterad 2023-06-22.

Beslut skickas till

Ekonomiavdelningen

Genomlysning av hemtjänsten

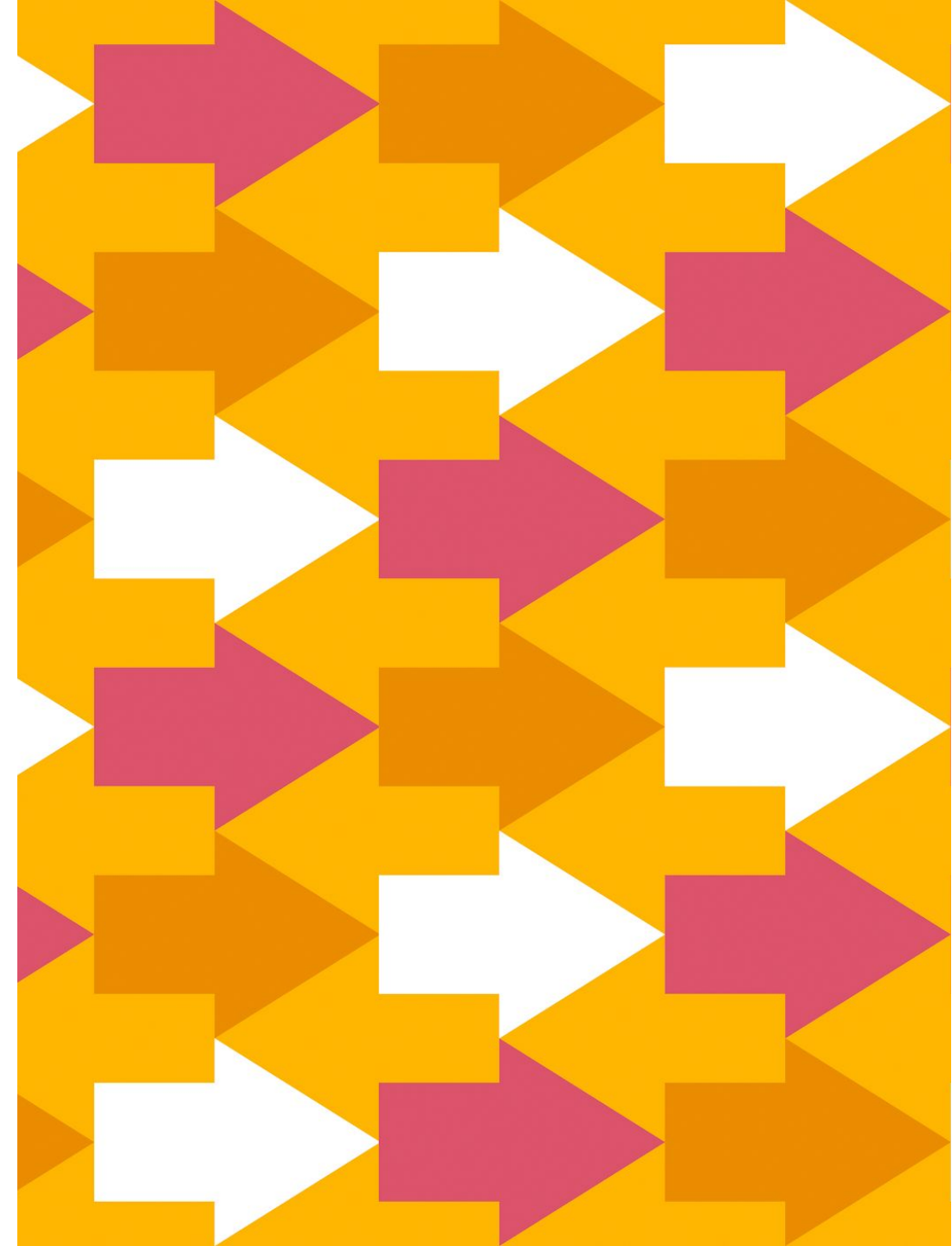
Håbo kommun
2023-06-21

Innehållsförteckning

	Sida
1. Slutsatser och rekommendationer	3
2. Uppdrag, bakgrund och genomförande	6
3. Iakttagelser	9
3.1 Övergripande styrning och förutsättningar	10
3.2 Biståndsbedömning	20
3.3 Ekonomistyrning och resursfördelning inom hemtjänsten	26
3.4 LOV-modellen och ersättningsform	38
3.5 Alternativa driftsformer	43
4. Önskat läge och förslag på åtgärder	56
5. Appendix	61

1

Slutsatser och
rekommendationer

Sammanfattning

Uppdrag och genomförande

PwC har haft i uppdrag av Håbo kommun att genomföra en genomlysning av Håbo kommuns hemtjänst. Arbetet har syftat till att identifiera förbättringsområden och åtgärder för en mer effektiv hemtjänst.

Nulägesanalysens observationer och slutsatser har sammanställts i en slutrapport.

Resultaten av nulägesanalysen

I nulägesanalysen konstateras att det finns stora utmaningar med dagens systemstöd, som inte möter verksamhetens behov exempelvis vad gäller möjligheten att få tillgång till tillförlitlig statistik för styrning och uppföljning av verksamheten. Vidare är det inte känt hur LOV-ersättningen är framräknad eller vilka krav LOV-ersättningen ställer på utföraren vad gäller produktivitet och effektivitet för olika områden, utan detta behöver förtydligas och förankras. Sammantaget försvårar detta styrningen av hemtjänsten.

Ekonomistyrningen inom verksamheten och samverkan mellan myndighets- och utförarsidan liksom med central ekonomi är ytterligare områden där förbättringspotential finns och där utveckling behöver ske. Även uppföljningsarbetet behöver stärkas.

Det kan också konstateras att Håbo är en jämförelsevis generös kommun i vad som erbjuds och vilka avgifter som tas ut. Det finns behov av att se över riktlinjer och utformning och innehåll i hemtjänsten, dvs. se över ambitionsnivån samt föra en vidare diskussion om hur kommunens tolkning av skälig levnadsnivå påverkar de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten.

Slutsatserna för genomlysningen sammanfattas på nästa sida och fördjupas ytterligare i rapporten. Sammantaget visar resultatet från rapporten på att det finns förbättringsområden. Förslag till åtgärder som syftar till att säkerställa en ekonomi i balans och en välfungerande hemtjänstverksamhet redovisas också i rapporten.

Ett urval av åtgärder på kort sikt

Under arbetet har förvaltningen gemensamt med PwC identifierat åtgärder som redan är igång eller som kan startas upp snabbt, som inte kräver omfattande förberedelse eller politiska beslut. Det är viktigt att arbetet med dessa fortgår, exempelvis:

- Gå igenom besöksplaner för att se över varför inte en större andel av den beviljade tiden planeras ut inom hemtjänsten
- Stärk samarbetet med bemanningscentralen, t.ex. med nya rutiner vid vikariehantering och ett nytt förhållningssätt kring när och hur vikarier ska sättas in
- Se över de korta besöken inom hemtjänsten (t.ex. besök i samband med matdistribution), mot bakgrund av att korta beslut ofta driver kostnader
- Ta fram en arbetsbeskrivning för rollen som samordnare inom hemtjänsten

Övergripande slutsatser från genomlysningen av hemtjänsten inom Håbo kommun

Behov av förbättrat systemstöd

Det finns stora utmaningar med dagens systemstöd, som inte möter verksamhetens behov. I upphandlingen av nytt verksamhetssystem är det av stor vikt att säkerställa en större användarvänlighet och förbättrade möjligheter till statistikuttag för att förbättra chefers förutsättningar att följa upp och analysera verksamheten. Det finns även behov av att säkerställa ett bättre systemstöd även avseende fakturering, lön och schemaläggning.

Tydliggör LOV-ersättningen och syftet med LOV

Det är inte känt vilka krav LOV-ersättningen ställer på utföraren vad gäller produktivitet och effektivitet för olika områden eller hur den är framräknad. Kommunen behöver säkerställa en transparent beräkning med bas i självkostnaden för att ge verksamheten bättre förutsättningar att styra och styras. Eftersom det idag saknas privata utförare finns även ett behov av en större diskussion om syfte och utformning av LOV-systemet.

Se över kommunens ambitionsnivå

Håbo kommun bedöms vara en generös kommun, t.ex. vad gäller avgifter för brukare och de insatser som erbjuds. Mot bakgrund av detta finns ett behov av att se över vilken ambitionsnivå kommunen framåt ska ha och det finns i verksamheten en tydlig önskan om att lyfta frågan om vad som är och ska vara skälig levnadsnivå i kommunen, om man vill nå målet om en ekonomi i balans. Även syftet och effekten av införandet av totaltid behöver ses över.

Utveckla ekonomistyrningen

Det finns behov av att stärka ekonomistyrningen i syfte att säkerställa att chefer tar större ägarskap för sin budget och uppföljning. Det finns behov av ett tätare samarbete med central ekonomi och en större förståelse hos chefer i verksamheten för sin budget och de förutsättningar som budgeten medför. Som konstaterats tidigare krävs t.ex. effektivitetsmått för cheferna på utförarsidan, för tydligare styrning av verksamheten mot en budget i balans.

Förbättra samverkan och uppföljning

Det har beskrivits att den finns en bristande samverkan mellan myndighets- och utförarsidan idag. Under uppdragets gång har dock initiativ till möten och samarbete tagits, vilket är positivt. Vidare har noterats att det under den senaste tiden har funnits brister i uppföljningen av beslut, brukare och utförare. Ett stort arbete med att säkra beslutens aktualitet har gjorts under vintern men det finns behov av att säkra arbetet framöver.

Se över rutiner för registrering av tid

I dagsläget finns brister i registrering av utförd tid i samband med att hemtjänstpersonal varit ute hos brukare. Det finns även brister i att hemtjänstpersonal missar att registrera avbokade timmar för brukare, vilket leder till mycket extraarbete för avgiftshandläggaren. För att åtgärda bristerna kring registrering av tid, behöver rutiner ses över. Detta kan göras redan idag utan att ett nytt system är på plats.

2

Uppdrag, bakgrund
och genomförande

Analys av nuläge och önskat läge i olika perspektiv

PwC har haft i uppdrag att genomföra en genomlysning av Håbo kommuns hemtjänst. Syftet har varit att identifiera förbättringspotential och åtgärder för en mer effektiv hemtjänst.

Bakgrunden till uppdraget var att hemtjänsten i egen regi enligt beställaren under flera år haft svårt att klara verksamheten inom angiven budgetram och till önskad kvalitet. Det finns behov av att säkra kostnadskontrollen och säkerställa en effektiv verksamhet.

Uppdraget har innefattat analys av nuläget och det önskade läget samt innefattat ett antal frågeställningar och perspektiv, som har inrymts inom följande fyra övergripande områden:

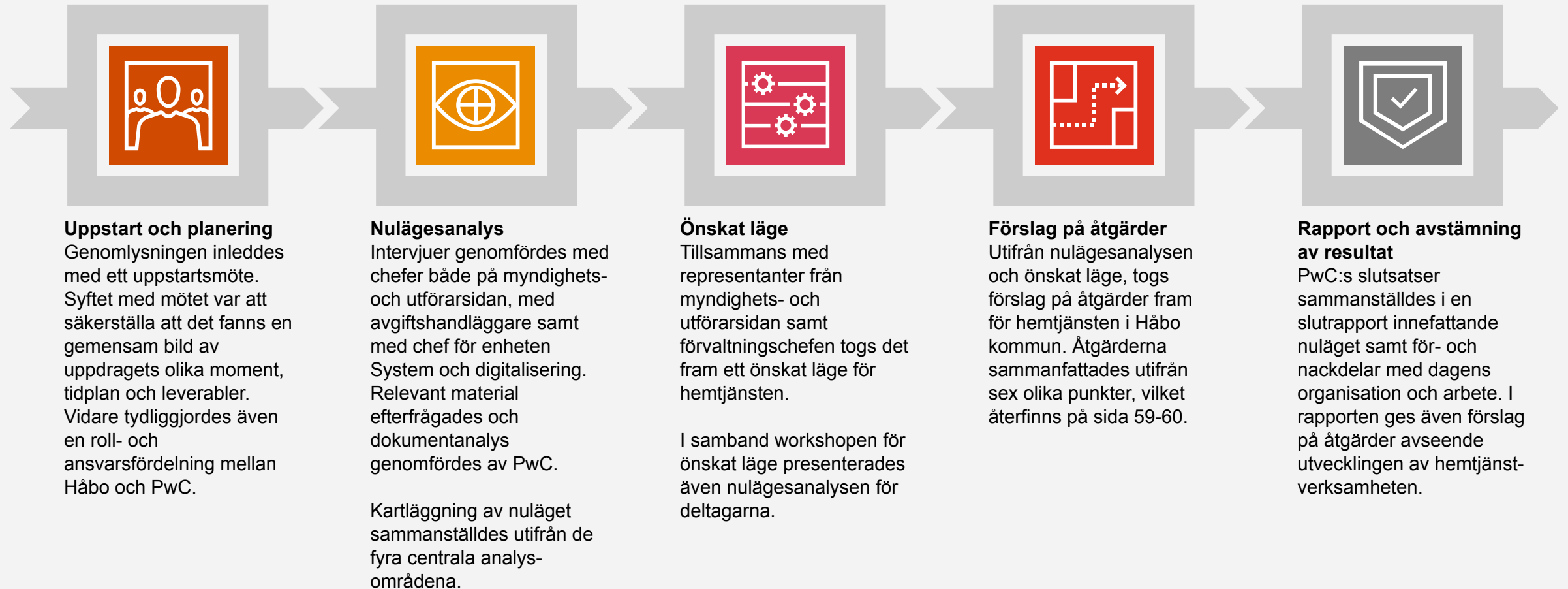
- **Övergripande styrning och förutsättningar**
- **Ekonomistyrningen i hemtjänsten och resursfördelning**
- **Biståndsbedömning**
- **LOV-modell och ersättningsform**

På nästa sida beskrivs övergripande hur uppdraget har genomförts.

Genomlysningen utfördes från mars till juni månad 2023

Översiktlig beskrivning av genomlysningens genomförande

3

lakttagelser

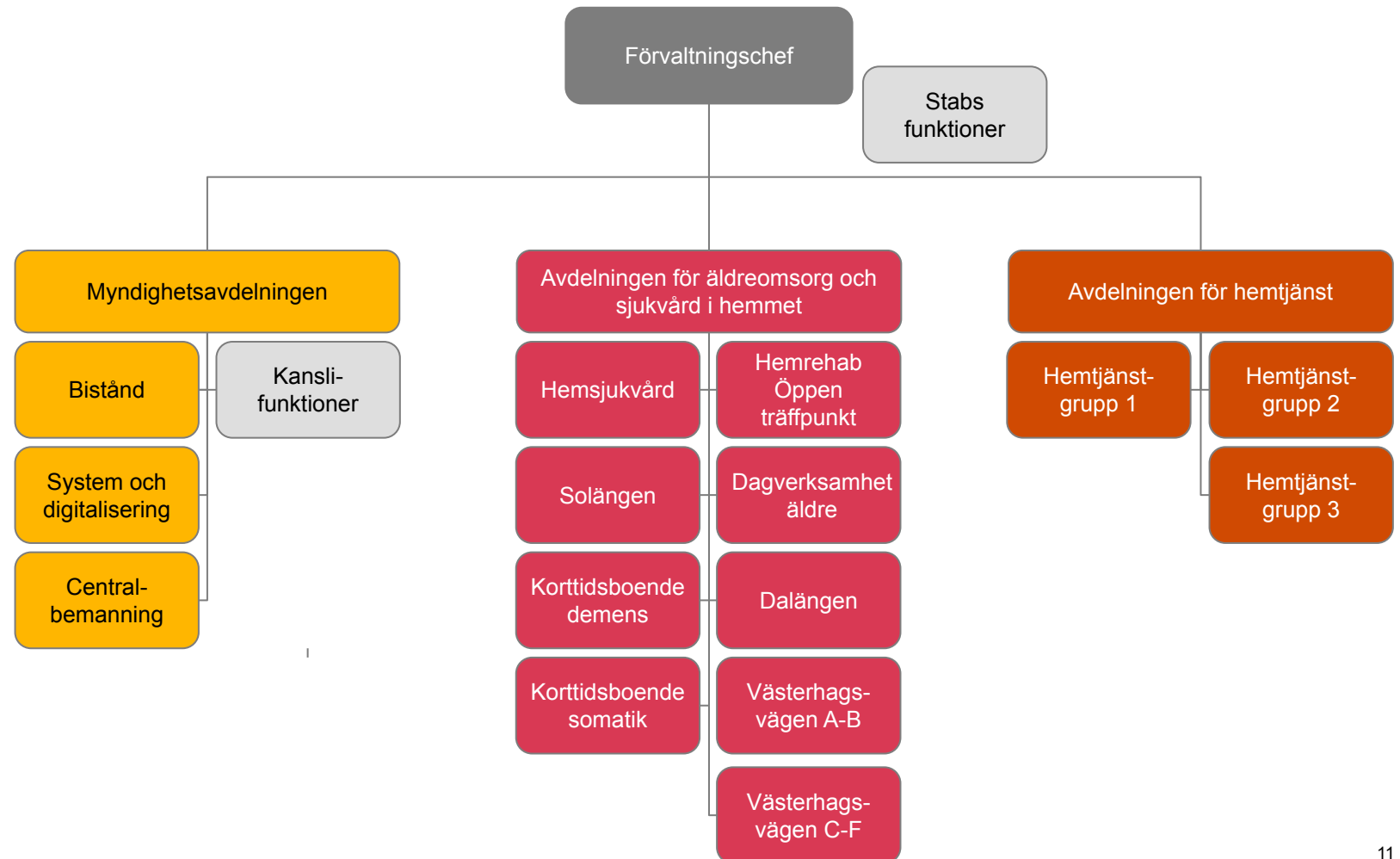
3.1

Övergripande
styrning och
förutsättningar

Vård- och omsorgsförvaltningens organisation

Vård- och omsorgsförvaltningen har tidigare varit en del av socialförvaltningen, men sedan årsskiftet har man delat upp till en socialförvaltning och en vård- och omsorgsförvaltning. Nämnderna har samma uppdelning.

Förvaltningen leds av en förvaltningschef och under förvaltningschefen finns tre avdelningschefer, som i sin tur har olika enheter under sig.

Strukturella förutsättningar för hemtjänsten inom Håbo kommun

Som en del i uppdraget har PwC inhämtat officiella nyckeltal från databasen Kolada. Nyckeltalsanalysen visar att Håbo kommun under år 2022 har bedrivit en äldreomsorg till en högre kostnad än vad som förväntas utifrån kommunens struktur, genomsnittlig ambition och effektivitet. Avvikelsen uppgår till 30,4 procent, vilket motsvarar 59 miljoner kronor.

Nettokostnaden för hemtjänst i kr/invånare ökade under år 2022 från 3 045 år 2021 till 4 252 kr/invånare. Håbo kommun har en högre nettokostnad än liknande kommuner (3 469 kr/inv) och riket (4 227 kr/inv) men lägre än länet (4 697 kr/inv).

I förhållande till övriga jämförelsegrupper redovisar Håbo kommun en ungefär lika stor andel äldre med hemtjänstinsatser, men en lägre andel äldre inom särskilt boende. För andelen äldre med hemtjänstinsatser år 2022, så låg Håbo kommun något över snittet för liknande kommuner, med 6 procentenheter jämfört med liknande kommuners 5.5 procent.

Håbo kommun redovisar lägre avgiftsintäkter än samtliga jämförelsegrupper. År 2022 hade Håbo kommun en avgiftsnivå på 1 002 kr/invånare. Riket (1 451 kr/inv), liknande kommuner (1 447 kr/inv) och länet (1 543 kr/inv) hade alla en högre avgiftsnivå.

Utvecklingen av nyckeltalen och nyckeltalen i jämförelse redovisas i appendix. När nyckeltalsanalysen för denna rapport sammanställdes och delredovisades fanns endast nyckeltalen för 2021 publicerade.

En majoritet av brukarna har endast trygghetslarm och därutöver har 30 procent färre än 10 timmar per månad

Brukare utifrån nivåindelning

I april 2023 fanns det totalt 639 brukare i Håbo kommun, enligt utdrag från kommunens verksamhetssystem. Av dessa har 304 brukare en registrerad så kallad totaltid, dvs. de har insatser utöver endast trygghetslarm. En majoritet av brukarna har således endast trygghetslarm idag. Trygghetslarmet är kostnadsfritt för den enskilde brukaren, och genererar således inga intäkter till kommunen. Sammantaget har 93 procent av alla brukare trygghetslarm.

Av de brukare som också har andra insatser är genomsnittet för antalet hemtjänsttimmar 27 timmar per månad (april 2023). En majoritet av dessa, 67 procent har färre än 30 timmar per månad. Ca 30 procent av brukarna totalt har färre än 10 timmar per månad (se tabellen på s. 15). Ett fåtal brukare har fler än 120 timmar per månad.

Det noteras således att en relativt stor andel av brukarna har korta besök. Korta besök riskerar att vara kostnadsdrivande för utföraren.

April 2023	Antal	Andel
Andel brukare 0-29 h	203	66,8 %
Andel brukare 30-59 h	56	18,4%
Andel brukare 60-89 h	31	10,2%
Andel brukare 90-119 h	10	3,3%
Andel brukare 120 h <	4	1,3%
Genomsnitt antal timmar per brukare	27	
Brukare med <u>enbart</u> trygghetslarm (natt och dag)	335 st	52,4%
Brukare med trygghetslarm (natt och dag)	261 st	40,8 %
Brukare utan trygghetslarm (men som har andra insatser)	43 st	6,7 %

Skillnader i kommunens statistik och vad som har redovisats in i den officiella statistiken

Brukare utifrån nivåindelning

Ett utdrag av verksamhetsstatistik har även inhämtats från april 2022 och ger en likartad bild av fördelningen av antalet timmar. I oktober 2022 fanns det totalt 612 brukare i Häbo kommun, enligt utdrag från kommunens verksamhetssystem. Det är 27 färre brukare än vad man hade i april månad 2023. I övrigt är det ungefär lika stora andelar för antal timmar för respektive nivåindelning, om man jämför mellan april och oktober månad.

Även uppdelningen kring brukare med enbart trygghetslarm, brukare med trygghetslarm och brukare utan trygghetslarm (men som har andra insatser) visar på en liknande struktur för april respektive oktober månad. Genomsnittet för antal timmar per brukare var något högre under april månad, 27 h gentemot 25 h i oktober månad.

Den offentliga statistiken ger en annan bild

Som redovisas i nyckeltalsanalysen till denna rapport visar nyckeltalen i den offentliga statistiken istället på relativt omfattande beslut, med ett snitt på drygt 50 timmar per månad (gäller även för 2022). Möjliga förklaringar till denna skillnad kan vara:

- Felaktig redovisning av brukarstatistik och/eller kostnader som ligger till grund för de offentliga nyckeltalen.
- Ett omfattande arbete med att se över samtliga beslut i kommunen har gjorts under vintern 2022/2023, vilket bedöms ha minskat antalet genomsnittliga timmar. Vid en jämförelse av utdrag från verksamhetssystemet i oktober 2022 och april 2023 kan dock inte någon sådan förändring spåras, se tabeller på nästa sida.

Orsaken till skillnaderna bör således analyseras vidare och när de offentliga nyckeltalen för 2023 publiceras bör en uppföljning göras.

Oktober 2022	Antal	Andel
Andel brukare 0-29 h	196	65,3 %
Andel brukare 30-59 h	70	23,3 %
Andel brukare 60-89 h	25	8,3 %
Andel brukare 90-119 h	7	2,3 %
Andel brukare 120 h <	2	0,67 %
Genomsnitt antal timmar per brukare	25	
Brukare med enbart trygghetslarm (natt och dag)	311 st	51,0%
Brukare med trygghetslarm (natt och dag)	262 st	43,0%
Brukare utan trygghetslarm (men som har andra insatser)	39 st	6,4%

Fördelning över antalet timmar för brukare inom hemtjänsten - enligt avgiftsnivåerna

639 brukare totalt i utdrag från april 2023. 304 brukare som har registrerad totaltid i utdrag från april 2023

	Stycken	Andel
Andel brukare med nivå 1, 0-4,9 timmar/per månad	89 st	29,3%
Andel brukare med nivå 2, 5-9,9 timmar/per månad	43 st	14,1%
Andel brukare med nivå 3, 10-14,9 timmar/per månad	25 st	8,2%
Andel brukare med nivå 4, 15-24,9 timmar/per månad	40 st	13,2%
Andel brukare med nivå 5, 25-34,9/per månad	16 st	5,3%
Andel brukare med nivå 6, över 35 h/per månad	91 st	29,9%
Genomsnitt antal timmar	27 h per hemtjänsttagare	
Brukare med enbart trygghetslarm (natt och dag)	335 st	52,4%
Brukare med trygghetslarm (natt och dag)	261 st	40,8 %
Brukare utan trygghetslarm (men som har andra insatser)	43 st	6,7 %

612 brukare totalt i utdrag från oktober 2022. 300 brukare som har registrerad totaltid i utdrag från oktober 2022

	Stycken	Andel
Andel brukare med nivå 1, 0-4,9 timmar/per månad	94 st	31,3%
Andel brukare med nivå 2, 5-9,9 timmar/per månad	38 st	12,7%
Andel brukare med nivå 3, 10-14,9 timmar/per månad	22 st	7,3%
Andel brukare med nivå 4, 15-24,9 timmar/per månad	35 st	11,7%
Andel brukare med nivå 5, 25-34,9/per månad	21 st	7,0%
Andel brukare med nivå 6, över 35 h/per månad	90 st	30,0%
Genomsnitt antal timmar	25 h per hemtjänsttagare	
Brukare med enbart trygghetslarm (natt och dag)	311 st	51,0%
Brukare med trygghetslarm (natt och dag)	262 st	43,0%
Brukare utan trygghetslarm (men som har andra insatser)	39 st	6,4%

Det var totalt satta 27 fler brukare som hade trygghetslarm eller andra hemtjänstinsatser i april månad gentemot oktober månad. Vidare visar sammanställningen att antal timmar för respektive nivåindelning ser relativt lika ut, om man jämför mellan april och oktober månad.

Beslutet att införa totaltid har påverkat biståndsbedömningen men ingen uppföljning har gjorts av effekterna

Beslutet att gå över till totaltid har ej fått önskat genomslag

Vård- och omsorgsnämnden beslutade 2017 om att införa så kallad totaltid vid biståndsbeslut i Häbo kommun. Beslutet om totaltid innefattar att varken brukare eller utförare får beslut med detaljerade minuter angivna för varje insats. Utifrån biståndsbedömningen utformas ett rambeslut som tar sin grund i brukarens behov och tid per insats. Rambeslutet visar sedan enbart en totaltid samt angivna insatser som ska utföras inom angiven tidsram. Syften med övergången var att hemtjänstutförare och brukare skulle ha frihet att inom ramen för biståndsbeslutet utforma insatserna flexibelt och fördela tid mellan insatserna utifrån aktuellt behov.

Beslutet har medfört ett antal praktiska förändringar i arbetssätt, bland annat har det krävt speciallösningar i verksamhetssystemet och ytterligare moment i handlägningsprocessen (se nästa sida för en beskrivning av detta). Beslutet att införa totaltid har lett till att handlägningsprocessen sammantaget upplevs som mer tidskrävande och komplicerad.

Av intervjuerna framgår vidare att syftet med att införa totaltid inte tycks ha uppnåtts. Hemtjänstutförare och -personal utgår fortfarande från de olika insatstiderna i sitt arbete. Det förekommer således fortfarande att utförare exempelvis signalerar till biståndshandläggare att ytterligare minuter behövs för olika insatser, utan att det försöker hanteras inom totaltiden. Samtidigt noteras även från utföraren (egenregin) att det under de senaste månaderna har skickats ett antal beslut där tid för respektive insats redovisats och att även brukaren fått denna information. Beslutet om att införa totaltid uppges inte ha följts upp eller utvärderats sedan införandet.

I samband med beslutet om totaltid beslutade nämnden också att såväl avgifter till brukaren som ersättningen till hemtjänstutförare framöver skulle baseras på beviljade timmar istället för utförda timmar, i syfte att öka kvaliteten genom ett större individfokus.

Stora utmaningar med systemstödet inom hemtjänsten

Stora utmaningar med systemstöd

Biståndshandläggarna gör utredningar och fattar beslut i verksamhetssystemet Treserva och systemet utgör därmed ett mycket viktigt arbetsverktyg. I samtliga intervjuer lyfts stora utmaningar med systemets användarvänlighet fram.

Till följd av beslutet om att införa begreppet totaltid, har kommunen en specialvariant av systemet idag. I systemet beslutas om respektive insats, med en tillhörande tid. Handläggaren kan modifiera respektive insatstid utifrån brukarens bedömda behov. Därefter behöver handläggaren skapa en separat insats benämnd "totaltid" som skickas till utföraren samt kommuniceras till brukaren. Till utföraren skickas även beslut om eventuell dubbelbemanning, då denna inte ingår i totaltiden. De separata insatserna med tillhörande tider skickas istället till en fiktiv utförare ("statistikutförare") för att statistiken ska kunna registreras och följas.

Handläggningen i den nuvarande versionen av systemet medför ett stort antal "klick" för att komma vidare. Det är också tidskrävande och omständigt att göra förändringar i beslut. I det fall en brukares behov förändras, och även om det bara är en justering på fem minuter, behöver en stor del av informationen och handläggningen i verksamhetssystemet upprepas.

Det har också visat sig svårt att ta fram efterfrågad statistik på ett enkelt vis och det har krävts omfattande handpåläggning av systemansvariga i uppdraget.

Egenregins verksamhetssystem

Svårigheten att få fram statistik finns såväl på biståndsenheten som på utförarsidan. Cheferna inom egenregin uppger att de inte får det stöd de behöver av verksamhetssystemet och inte kan använda systemet för att skapa sig en bild av t.ex. effektiviteten i hemtjänsten. Den statistik som PwC har efterfrågat har inte varit möjlig att ta fram eller inte bedömts vara tillräckligt tillförlitlig.

Det framgår att det finns brister i registrering och hanteringen i verksamhetssystemet, särskilt vad gäller registreringen av utförd tid i utförardelen TES. Möjligheten att få fram statistik och använda den för fördjupade analyser är beroende av att insatser och tid registreras korrekt.

Även schemaplanering uppfattas vara svårt i nuvarande system.

Utmaningar även med övriga systemstöd

Även om utmaningarna i verksamhetssystemen är mest omfattande, nämns i intervjuerna även att det finns utmaningar också i andra system, t.ex. lönesystem och fakturasystem och hur olika system samverkar med varandra. Exempelvis uppges att det för fakturering av matlådor krävs nio manuella steg från en beställning av en matlåda till det att en faktura kan gå iväg, se nästa sida.

Avgiftssystem i Håbo och jämförelse mot liknande kommuner

Avgiftssystemet är indelat i sex nivåer och är jämförelsevis generöst

Håbo kommun har idag sex avgiftsnivåer och maxtaxan nås vid 35 timmar per månad.

Nivå 1	Max 4 timmar och 59 min biståndsbedömd hemtjänst/månad
Nivå 2	Från 5 tim till 9 tim och 59 min biståndsbedömd hemtjänst/månad
Nivå 3	Från 10 tim till 14 tim och 59 min biståndsbedömd hemtjänst/månad
Nivå 4	Från 15 tim till 24 tim och 59 min biståndsbedömd hemtjänst/månad
Nivå 5	Från 25 tim till 34 tim och 59 min biståndsbedömd hemtjänst/månad
Nivå 6	Över 35 tim biståndsbedömd hemtjänst/månad

Som framgår av nyckeltalsanalysen redovisar Håbo jämförelsevis låga avgiftsintäkter. En jämförelse av avgiftssystemen har också gjorts med ett antal utvalda kommuner. Avgiftssystemen i de ingående kommunerna är olika utformade men det framgår att Håbo kommun har högst antal timmar innan maxtaxan nås. Nedan redovisas antal timmar innan maxtaxan nås i de övriga kommunerna:

- Håbo kommun 6,5 h
- Upplands-Bro 12,5 h
- Svedala 30 h
- Staffanstorps 31 h

Avgiftssystemet och avgiftshandläggningen

Det finns idag en ansvarig avgiftshandläggare som hanterar fakturering av brukaravgifter. Brukaren ska betala för den beviljade tiden, med avdrag för planerad frånvaro som anmäls minst 48 timmar innan besök.

Av intervjuerna framgår att det finns utmaningar i avgiftshantering idag. Processen kräver ett stort inslag av manuell hantering, vilket är tidskrävande och medför risker för handhavandefel. Avgiftshandläggaren saknar behörighet i hemtjänstens system TES och kan därför inte gå in och kontrollera de ändringar som hemtjänsten lagt in vid t.ex. tillfällig frånvaro. Det förekommer också att frånvaro av misstag inte registreras av hemtjänsten, och att avgift då faktureras för avbokade timmar, vilket brukaren brukar uppmärksamma och kontakta avgiftshandläggaren för. Detta arbete kring att korrigera fakturor skapar mycket extraarbete för avgiftshandläggaren.

För att kunna fakturera kostnaden för matlådor får avgiftshandläggaren en excellista där hemtjänsten har registrerat alla matlådor, som sedan handläggaren manuellt för över in i faktureringsystemet. Hemtjänsten gör en rimlighetsbedömning över det totala antalet matlådor som ska faktureras men såväl avgiftshandläggare som hemtjänsten menar att detta är en ineffektiv och särskilt krånglig hantering, med stor risk för att enstaka matlådor missas. Vad gäller just matlådor förs det i intervjuer fram att det från beställning av matlåda till fakturering är nio olika, manuella steg som ska genomföras.

Sammanfattning övergripande styrning och förutsättningar

Övergripande

- Ny organisationsstruktur sedan årskiftet
- Stora utmaningar med systemstöd
- Beslutet att införa totaltid har påverkat biståndsbedömningen men beslutet har inte följts upp
- Håbo kommun har fler avgiftsnivåer och fler timmar för att nå maxtaxan, jämfört med liknande kommuner

Stöd och insatser till brukare

- Många brukare med korta besök, ca 30 procent av brukarna har färre än 10 h stöd per månad
- Många brukare som enbart har det kostnadsfria trygghetslarmet och inga andra insatser

Jämförelse mot offentlig statistik

- Utifrån offentlig statistik ska brukare i Håbo kommun ha många beviljade timmar och det ska även finnas många brukare med ett stort antal timmar
  - Kommunens interna statistik överensstämmer dock inte med bilden från den offentliga statistiken
  - Därför viktigt att säkerställa att den statistik som redovisas in är korrekt

3.2

Biståndsbedömning

Myndighetsavdelningen ansvarar för myndighetsutövningen för insatser till äldre samt insatser enligt SOL för individer under 65 år

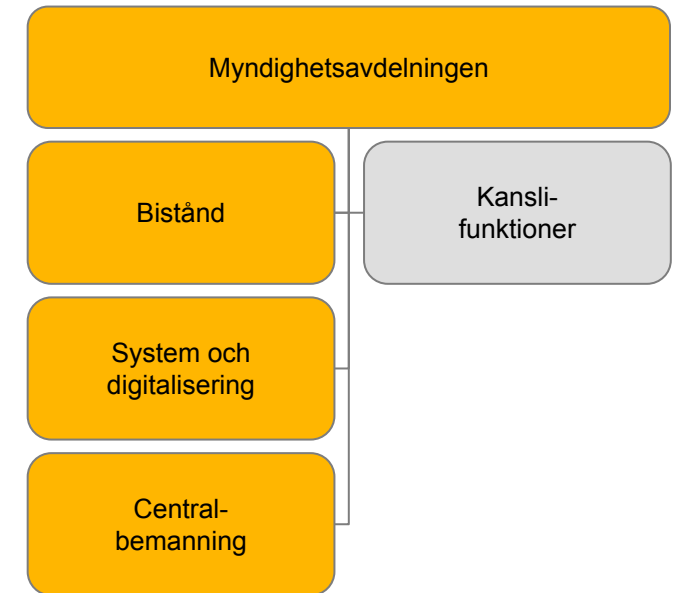
Myndighetsavdelningen inom vård- och omsorgsförvaltningen består av tre enheter

På *Biståndsenheten* arbetar idag sex biståndshandläggare samt en teamledare. På enheten finns även en vårdplanerare, två demensvårdskonsulenter, en färdtjänsthandläggare, en anhörigkonsulent samt en avgiftshandläggare. Enheten leds av en enhetschef. *System och digitalisering* är en ny enhet med ansvar för verksamhetssystemet Treserva inklusive TES. Enheten består av sex medarbetare och en enhetschef. *Centralbemanning* arbetar med vikariehantering och bemanning inom hemtjänst samt annan verksamhet inom avdelningen. En central bemanningsenhet är nytt och har funnits sedan 2022. Under denna tid har stödet från centralbemanning setts som en fri nyttighet, dvs. utföraren har inte betalat för denna hjälp, då enheten har finansieras av statsbidrag. De som nyttjat stödet har enbart betalat kostnaderna för vikarierna.

Ny organisation och stor personalomsättning

Nuvarande biståndsenhet tillkom vid årsskiftet i samband med en större förändring av förvaltningsstrukturen. Även handläggargruppen beskrivs som relativt ny, till följd av stor personalomsättning under senare tid med många tillfälliga konsulter inne. Den stora personalomsättningen uppges i intervjuer ha påverkat förutsättningar för en likvärdig myndighetsutövning med hög kvalitet. Arbetet uppges pågå med att ena gruppen och säkra mer långsiktiga personallösningar.

Intervjuade chefer inom Myndighetsavdelningen uppfattar att de i huvudsak har goda förutsättningar att leda verksamheten. Det framgår emellertid att det har varit en "stökig" tid, i samband med organisationsförändringen och den privata utförarens avslutade avtal.

Stödfunktioner och förutsättningar i arbetet på Myndighetsavdelningen

Stödfunktionerna runt myndighetsutövningen uppfattas i huvudsak välfungerande

Inom Biståndsenheten och kommunen i övrigt finns ett antal olika funktioner, som ger stöd till chefer och i myndighetsutövningen. Chefer har i arbetet med budget, prognos och uppföljning stöd av controller på ekonomiavdelningen centralt i kommunen och stöd i personalfrågor av HR. Samarbetet uppges i huvudsak fungera väl.

Inom myndighetsutövningen skapades vid årsskiftet en teamledarfunktion i syfte att kunna ge ett närmare stöd till handläggarna. Teamledaren har inga egna hemtjänstären. Av intervjuerna framgår att funktionen är uppskattad och ger ett nära stöd i det dagliga arbetet. Vid sidan av teamledaren finns ytterligare stödfunktioner i form av två demensvårdskonsulenter samt en anhörigkonsulent, vilket upplevs som ett generöst stöd. Sammantaget bedöms det således finnas stöd att tillgå, och det har inte uppmärksammats att det är särskilda stödfunktioner som saknas.

Håbo kommun vill vara en generös kommun

I nästan samtliga intervjuer uppges att det finns en politisk ambition att Håbo kommun ska vara en generös kommun, såväl vad gäller tillgång till hemtjänst och särskilt boende som i fråga om avgiftsuttaget från den enskilde brukaren.

Trygghetslarm är gratis och det har nyligen införts ett hemvårdsbidrag som innefattar ekonomisk ersättning till de anhöriga som utför merarbete för brukare och som annars utförs inom ramen för hemtjänst. Avlösarservice upp till 20 timmar per månad är avgiftsfritt och kräver ej biståndsbeslut. Historiskt sett uppges även kommunen ha varit generös vad gäller anhörganställningar och det finns en önskan inom tjänstemannaorganisationen att anhörganställningar tas bort, då det uppfattas svårt att följa upp och säkerställa kvalitet inom dessa hemtjänstären.

I biståndsbedömningen finns behov av att uppdatera riktlinjer och rutiner

Inkomna ansökningar om hemtjänst fördelas handläggarna baserat på brukarens födelsedatum. I huvudsak uppges denna fördelning fungera väl och medföra en relativt jämnt fördelad ärendemängd. Omfördelning kan göras vid behov.

Sedan 2017 ska handläggarna arbeta enligt Individens behov i centrum (IBIC). Det finns riktlinjer för biståndsbedömningen från 2022. Till riktlinjerna hör även en insatskatalog med schabloner. I intervjuerna framgår dock att det finns behov av att uppdatera riktlinjerna, bl.a. vad gäller hanteringen av totaltid vid beslut. Det uppges att riktlinjerna inte fullt ut speglar hur handläggningen görs idag. Det förs även fram att det finns ett behov av att se över rutiner för arbetet, och att ett visst arbete med det pågår.

Utöver riktlinjerna och schablonerna ges stöd till handläggarna via veckovisa ärendedragningar. Vid ärendedragningarna ska (åtminstone) hemtjänstären på över 100 timmar per månad, beslut om köp av korttidsplats samt beslut om särskilt boende tas upp.

Därutöver finns veckovisa enhetsmöten som exempelvis ger tillfälle att gå igenom domar, omvärldsspana eller lyfta egna ärenden. Det ges också juridisk handledning tre gånger per termin. Teamledarens roll är även att utgöra ett stöd till handläggarna i den dagliga biståndsbedömningen och ska således finnas tillgänglig för dialog och diskussion.

Det har inte varit möjligt att genomföra den statistiska analys av eventuella skillnader i handläggarnas biståndsbedömning som önskats, eftersom det inte varit möjligt att få fram tillförlitlig statistik över antal beviljade timmar per handläggare. Det går därmed inte att dra slutsatser om huruvida handläggarna arbetar på enhetligt vis utifrån de sammantagna besluten och beviljade timmarna i verksamhetssystemet.

Det uppges inte ha genomförts någon form av stickprov, aktgranskning eller annan egenkontroll i syfte att säkerställa rättssäkerhet och likabedömning under den senaste tiden. Sådan typ av intern kontroll och stickprov har genomförts tidigare.

Myndighetsutövningen för hemtjänstinsatser

Uppföljning och omprövning av beslut

Av intervjuerna framgår att det finns brister i uppföljningen av beslut. Enligt riktlinjerna ska ett hemtjänstbeslut följas upp efter ett år, med undantag för trygghetslarm, men efterlevnaden till detta har under senare tid varierat. Det innebär att det idag finns ett antal beslut som endast är förlängda, men där en ny behovsutredning inte har genomförts på grund av tidsbrist. Ett arbete för att säkerställa att besluten motsvarar aktuellt behov har genomförts under vintern 2022/2023 tillsammans med utföraren i egenregi och resulterade enligt uppgift i många justeringar.

Verksamhetssystemet signalerar när ett beslut snart går ut, vanligen en vecka innan. Detta uppges vara för kort inpå och inte ge rimliga förutsättningar att hinna följa upp beslutet. Systemet signalerar även för varje beslut, och det kan således finnas många varningar på en och samma brukare och vara svåröverskådligt. Mot bakgrund av detta skapar många handläggare egna, parallella bevakningslistor.

I det fall ett beslut går ut innan uppföljning/omprövning hunnit ske kan ändå utföraren fortsätta utföra hemtjänst, dvs. beslutet avslutas inte per automatik

Uppföljning av verksamheten

Myndighetsavdelningen ska även följa upp verksamheten. Även denna uppföljning beskrivs ha varit begränsad under senare tid. Uppföljning av kvaliteten i insatserna och av den verksamhet som brukaren tar del av görs främst vid uppföljningen av individuella beslut. Det finns idag ingen rutin för uppföljning av anhöriganställningar.

Det uppges dock att det görs interna kontroller.

På utförarsidan har man tidigare år gjort brukarundersökningar, men det har inte hunnits med senaste året.

Uppföljning av privata utförare

Uppföljning av privata utförare när det var aktuellt, låg då på avdelningschefens ansvar. Uppföljning kring klagomål och årlig uppföljning genomfördes av den privata utförarens arbete, men då det var en annan avdelningschef vid denna tidpunkt har det inte kunnat kartläggas mer specifikt hur uppföljningen såg ut.

Samverkan mellan biståndsenheten och utförare

Tidigare har man besökt brukare och haft mer samverkansmöten mellan myndighet- och utförarsidan, men vilket inte blivit av efter pandemin och då andra prioriteringar har fått gå före. Tanken är dock att man ska ta upp både besök hos brukare och samverkansmöten igen.

Jämförelse riktlinjer med liknande kommuner

Jämförelse av riktlinjer och tidsschabloner

Underlag har samlats in från fem kommuner med liknande förutsättningar som Håbo kommun. Liknande kommuner har varit Staffanstorps kommun, Svedala kommun, Kävlings kommun, Habo kommun och Upplands-Bro kommun. Underlag som efterfrågats från kommunerna har varit riktlinjer för biståndsbedömningen, inkl. insatskatalog, tidsschabloner och andra tillhörande rutiner kopplat till hemtjänst.

Följande har observerats vid jämförande av underlag mot liknande kommuner:

- Samtliga jämförelsekommuner har en kostnad för trygghetslarm, vilket Håbo kommun inte har
- Håbo kommun har förhållandevis många insatser gentemot jämförelsekommunerna
- Vid jämförelse av tidsschabloner med andra liknande kommuner har det inte gått att utläsa att man i Håbo kommun är mer eller mindre generös i sina tidsschabloner
- Det har inte gått att återfinna att någon utav jämförelsekommunerna har hemvårdsbidrag/anhörigbidrag
- Håbo ger intrycket att vara generösa med "sociala insatser" och anhängstöd. Kommunen erbjuder både insatser som aktivitet/social samvaro, avlösartimmar, ledsagning, anhöriganställningar, hemvårdsbidrag och kontaktperson som kan beviljas om insatsen social samvaro inte är tillräcklig.
- För insatsen Avlösning i hemmet där Håbo kommun har 20h/månad så har de fler timmar jämfört med merparten av jämförelsekommunerna. Följande tak över antalet avlösartimmar har kommunerna för sina brukare:
  - Staffanstorps kommun, 20h
  - Habo kommun, 15h
  - Svedala och Kävlings kommun, 10h

Upplands-Bro har en individuell bedömning kring behovet av avlösning.

Insatser	Håbo	Svedala	Kävlings	Staffanstorps	Habo
Tvätt	1,23 h per månad	1,3 h per månad	2 h per månad	4 h per månad	3 h per månad
Städning	1,33 h per månad (ensamstående brukare) 2 h per månad (par)	3,15 h per månad	2 h per månad	3 h per månad	1,25 min per gång
Inköp	30 minuter/vecka om brukaren inte följer med Digitalt inköp 15 min	1 h per vecka utan att brukare följer med 1,3 h per vecka då brukare följer med	0,53 h per vecka	90 min per vecka	20-60 min per tillfälle
Toalettbesök	50 min per dag (schablon 10 min x 5 tillfällen)	12,30 h/månad = 24,6 minuter per dag	5,8 h per månad =11,6 minuter per dag	12 min per gång, vid behov	10 minuter per tillfälle, vid behov
Ledsagning	20 minuter per tillfälle, vid behov	6 h per månad	10 h/månad (max)	40 min -1 h per tillfälle	Ersätts för utförd tid, ingen tidschablon tillämpas
Tillsyn	5 minuter/besök, vid behov 3 minuter/telefonsamtal, vid behov	10 min/gång	4,4 h per månad	5 min/besök, vid behov	5 min telefontillsyn, vid behov 10 min tillsyn besök, vid behov

Tabellen ovan visar enbart ett urval av insatser

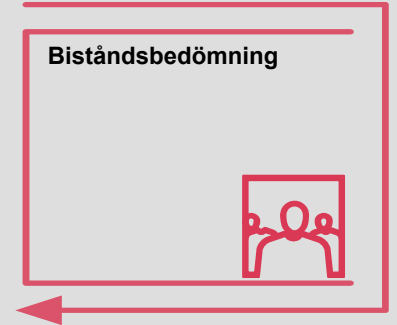
Sammanfattning biståndsbedömning

Biståndsbedömning i Håbo kommun

- Relativt ny arbetsgrupp, tidigare varit stor personalomsättning och många konsulter inne
- Stöd till handläggare bl.a. i form av teamledare och ärendedragningar.
- Det finns behov av att uppdatera riktlinjer och rutiner
- Idag ingen möjlighet att följa upp handläggarnas likabedömning
- Utmaningar i uppföljning av beslut
- Uppföljning av verksamheten görs främst när individbeslut löper ut

Jämförelse med liknande kommuner (utvald jämförelsegrupp)

- Håbo vill vara en generös kommun: fria trygghetslarm, hemvårdsbidrag etc.
  - Inga andra kommuner har hemvårdsbidrag/anhörigbidrag
  - Intryck av att vara generösa med “sociala insatser” och anhörigstöd
- Håbo kommun har förhållandevis många insatser jämfört med liknande kommuner
- Vid jämförelse av tidsschabloner har det inte gått att utläsa att man i Håbo kommun är mer eller mindre generös i sina tidsschabloner

3.3

Ekonomistyrning och
resursfördelning inom
hemtjänsten

Avdelningen för hemtjänst ansvarar idag för kommunens samtliga hemtjänsttagare

Avdelningen för hemtjänst inom vård- och omsorgsförvaltningen

Egenregin i kommunen är organiserad i tre hemtjänstgrupper:

Hemtjänstgrupp 1 utför hemtjänst dagtid och natt (160 antal brukare, inkl. brukare med enbart larm)

Hemtjänstgrupp 2 utför hemtjänst dagtid i närområdet (gul grupp 199 antal brukare och röd grupp 119 antal brukare, inkl. brukare med enbart larm)

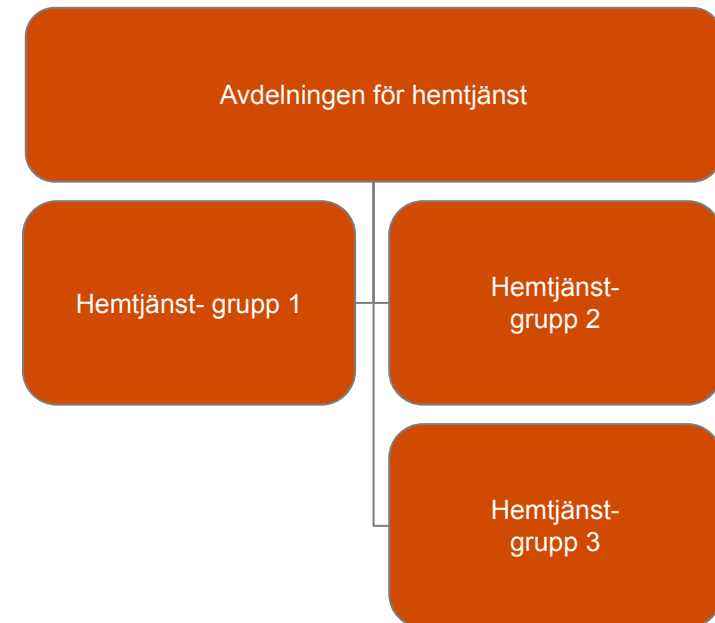
Hemtjänstgrupp 3 utför hemtjänst i landsbygd (193 antal brukare, inkl. brukare med enbart larm)

Varje hemtjänstgrupp leds av en enhetschef. Varje hemtjänstgrupp har även en till två samordnare som hjälper till med olika typer av uppgifter.

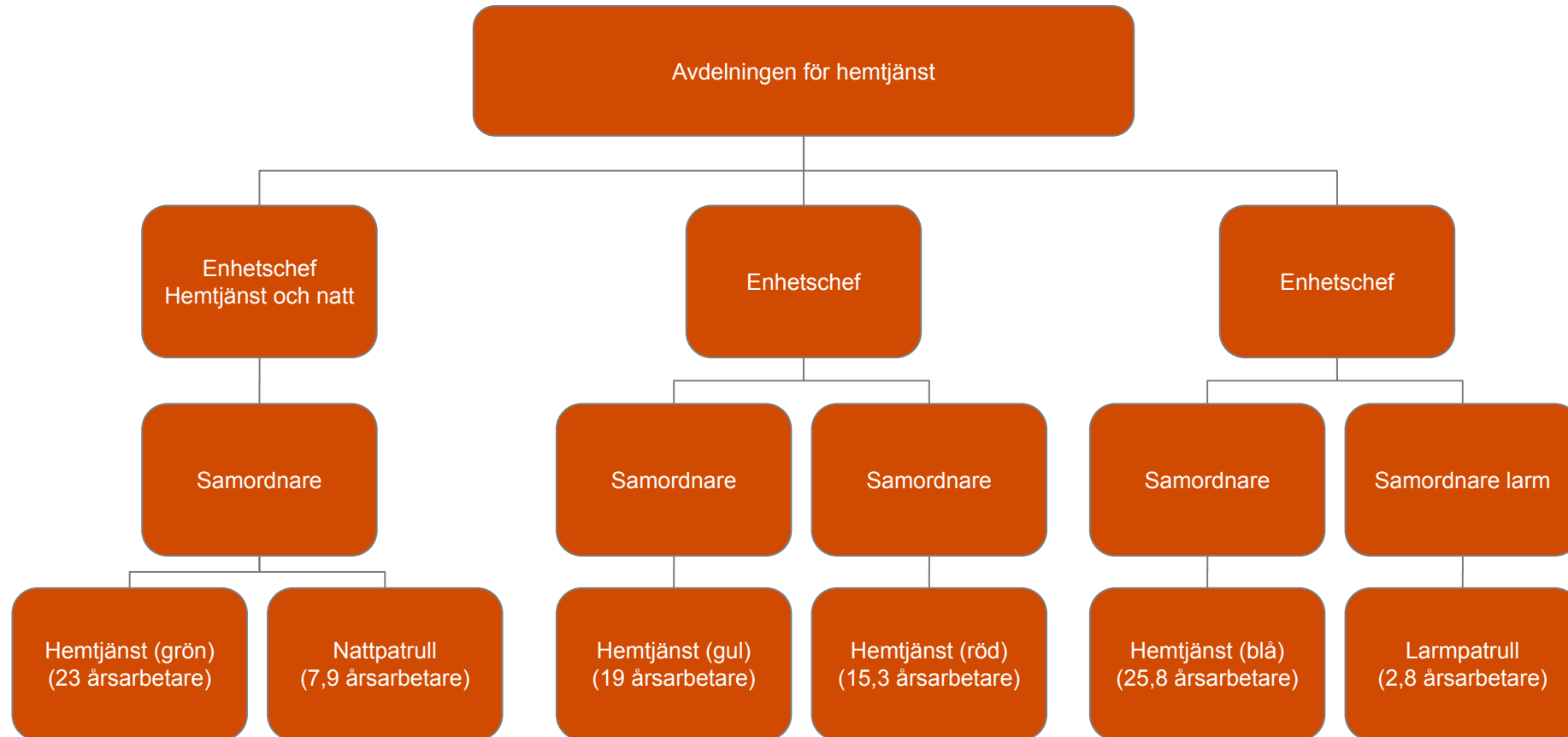
Hemtjänstgruppernas uppdrag och förutsättningar skiljer sig åt

Hemtjänstgrupperna är idag ungefär lika stora sett till antal personal, men uppdrag och förutsättningar skiljer sig mellan grupperna.

Hemtjänstgrupp 2 har fler brukare, medan Hemtjänstgrupp 3 har färre brukare och mer restid då de har brukare på landsbygden. Det finns idag två olika ersättningsnivåer, en nivå för tätort och en för landsbygd som är högre. Hemtjänstgrupp 3 som ansvarar för landsbygden har dock pga av de långa avstånden haft svårt att få ihop det ekonomiskt.

Avdelningen för hemtjänsten består av tre enhetschefer, fem samordnare och ca 94 st hemtjänstmedarbetare (årsarbetare)

Organisation och förutsättningar i hemtjänstutförarens verksamhet

Ny organisation och stor personalomsättning

Under våren 2022 sade den privata utförare som utfört hemtjänst i Håbo kommun upp sitt avtal, vilket lämnade hemtjänsten med stora utmaningar. Egenregin övertog de 137 brukare som den privata utföraren haft. Egenregin kom då att få nästan dubbelt så många brukare, gentemot vad de haft tidigare när den privata utföraren fanns.

Övertagande av brukare från den privata utföraren resulterade också i ett stort rekryteringsbehov. Viss personal från den privata utföraren kunde rekryteras över men kommunen var även tvungen att anställa personal via ett bemanningsbolag. Hemtjänstenheterna består idag av mellan 25 och 35 medarbetare.

Under det senaste året har även flera enhetschefer slutat, vilket gjorde att man hade vakanser under ett antal månader. Under 2023 började två ny enhetschefer inom hemtjänsten.

Samordnare med stort ansvar

För varje hemtjänstgrupp finns en till två samordnare. Samordnarnas uppdrag uppges vara omfattande och innefattar bland annat schemaläggning och ruttplanering, bemanning och vikariebeställning, kontakt med brukare och anhöriga, hembesök och matbeställningar. Det uppges att samordnaren har en nyckelfunktion och det har identifierats ett behov av att ta fram en arbetsbeskrivning för rollen och tydliggöra vad den ska innefatta.

Övriga stödfunktioner

Det finns därutöver ett antal stödfunktioner som avdelningen för hemtjänst kan nyttja. På den centrala ekonomiavdelningen finns controllers som hjälper till vid arbetet med budget, prognos och uppföljning. Under 2023 är det även planerat att man inom avdelningen ska börja göra månadsuppföljningar vilket controllers även ska vara med och stötta kring. HR-avdelningen finns även med som stöd vid rekrytering och personalfrågor. Bemanningenheten hjälper till med bemanning av timvikarier. Det finns en löneassistent som hjälper till med lönefrågor.

Nya enhetschefer och arbetet mot en mer effektiv hemtjänst

Idag beskriver de nya enhetscheferna att det finns en bra samverkan mellan grupperna. Personal mellan olika hemtjänstgrupper kan täcka upp för varandra vid exempelvis sjukdom och samarbetet mellan enhetscheferna upplevs vara mycket bra, även om samtliga är relativt nya i sina roller.

Det finns idag inga effektivitetsmått som enhetscheferna kan använda sig för att utvärdera verksamhetens effektivitet. Det är något som cheferna efterfrågar just för att man ska kunna göra bättre analyser.

Enhetscheferna upplever också att det finns små luckor i bemanningen av personal. Luckor där personalen inte har något att göra eller att man väntar på bilar. Fr o m oktober har enhetscheferna planerat att göra om scheman för att få ett bättre flöde i personalens arbete och för att minimera dessa luckor. I samband med arbetet av nya scheman ska enhetscheferna även se över vad för insatser som kan göras på veckorna och som inte behövas göras på helgerna, då det funnits en överbemanning av personal på veckorna med saknats personal på helgerna.

Ekonomisk utveckling och analys av hemtjänsten

Ekonomisk utveckling och analys

Hemtjänstverksamheten har under de tre senaste åren totalt sett gjort överskott 2020 och 2021. Under 2022 gjordes ett större underskott som framförallt kan härledas till att kommunen tog över verksamhet från en privat utförare. Egenregin har under samma period gjort underskott samtliga år.

2020 - De stora avvikelserna ligger i posterna hemtjänstpeng, månadslöner och timanställda. Den budgeterade hemtjänstpengen som baseras på tänkta volymer överskattades med 3 mnkr i budgeten. Posten månadslöner hade en stor positiv avvikelse och timlöner en stor negativ avvikelse.

2021 - De stora avvikelserna under 2021 grundade sig i samma faktorer som för 2020. Under 2021 stack dock timlönerna ut något mer än för 2020.

2022 - Var ett exceptionellt år. Under året tog egenregin över verksamheten från en privat utförare, vilket starkt påverkade ekonomin. Verksamheten fick in mer ersättning i form av hemtjänstpeng, ca 9 mnkr som i teorin skulle täcka kostnaderna. I utfallet kan det utläsas att avlönad personal från kommunen kostade 16,5 mnkr mer än förväntat samtidigt som personal hyrdes in för att verksamheten skulle fungera.

Utförarsidan har gjort underskott medan biståndsidan har gjort överskott. När biståndssidan gör överskott beror det sannolikt på att det inte har utförts så många timmar som det har beviljats. Utförarsidan har inte kunnat hålla kostnaderna på den nivå som ersättningen är på och underskotten beror främst på högre personalkostnader.

Det noteras att det även med undantag av 2022 har funnits stor osäkerhet i budgeten. Då avvikelserna mot budget är så pass stora kan det resultera i att det blir svårare att göra ekonomiska prognoser under året.

	Ansvar/ kostnadsställe	2020	2021	2022	Totalt
Beställare	Avd chef - administration	0			0
	Avd chef - hemtj+pers ass			433	433
	Avd chef - myndighet VON	0			0
	Enhetschef bistånd	3 367	4 444	5 420	13 230
Utförare	Enhetschef hemtjänst	-1 784	-2 705	-1 966	-6 450
	Enhetschef hälso/sjukv	1 021	0		1 021
	Hemtjänst enhet 1			-830	-830
	Hemtjänst enhet 2			-3 518	-3 518
	Hemtjänst enhet 3			-21 898	-21 898
	Totalt	2 603	1 739	-22 359	-18 018

verksamhet text	2020	2021	2022	Totalt
Hemtjänst natt, kommunal	-873	371	726	223
Hemtjänst, kommunal regi	-349	-3 594	-28 641	-32 584
Hemtjänst, samtliga utför	3 367	4 464	5 338	13 168
Hemvårdsbidrag		-40	82	41
Trygghetslarm, larmutryck		-35	5	-30
Tryggh-larm, nyckelfri mm	459	574	130	1 162
Totalt	2 603	1 738	-22 359	-18 018

Kontogrupp 1	2020	2021	2022	Totalt
3	-1 295	-2 983	9 270	4 993
5	1 047	689	-16 683	-14 948
6	0	-1 160	-4 198	-5 358
7	-102	-137	-17 026	-17 265
8	1	-2	-4	-5
Totalt	-349	-3 594	-28 641	-32 584

Avvikelser Budget mot utfall, Hemtjänst kommunal regi

Ekonomi - Budgetprocessen

Budgetprocessen löper över hela året

Den övergripande budgetprocessen beskrivs i ekonomikalendern och i budgetanvisningarna. Ekonomiavdelningen centralt i kommunen är ansvariga för att ta fram tidplan och anvisningar.

Processen startar i februari med att ledningsgruppen ska titta på de ekonomiska förutsättningarna inför nästa år, bland annat demografiska förändringar, lagförändringar, omvärldsanalys och lokalförsörjning. I april presenteras förutsättningarna under en budgetkonferens med förtroendevalda. Under maj bereds budgeten politiskt och utmynnar i inriktningsramar till nämnderna. I september ska nämnden yttra sig om ramen och här startar också budgetarbetet för budgetansvariga och arbetet med verksamhetsplanen. I november beslutas budgetramarna och i december ska nämnden fatta beslut om budget och verksamhetsplan. Processen för detaljbudgeten startar i månadsskiftet september/oktober då budgetansvariga kan börja arbeta med sin personalbudget i systemet BOP.

Budget inom hemtjänstverksamheten

Budgeten för verksamheten är uppdelad i två delar, en beställarorganisation och en utförarorganisation. Budgeten för dessa är utformade på lite olika sätt. På beställarsidan är hela verksamheten för administration, myndighet och bistånd ramfinansierat, dvs att budgetansvariga chefer får en ekonomisk ram att förhålla sig till. På beställarsidan finns också en rörlig del som utgörs av kostnaden för de beviljade timmarna som ska betalas ut till utförarna. Den tas fram genom att titta på hur många hemtjänsttagare som finns i verksamheten och hur många timmar de har. Sedan använder man sig av befolkningsprognosen för att få en bild av hur många nya hemtjänsttagare som kan komma in i verksamheten.

Utförarna, dvs hemtjänstenheterna får utifrån prognoser en tilldelad volym som de sedan ska planera utförande för. De skall lägga en budget där kostnaderna balanseras mot de intäkter som förväntas genom hemtjänstpengen. Det finns två utförarenheter som är ramfinansierade, vilka är nattpatrullen och trygghetslarm.

Hur fungerar processen i praktiken?

I anvisningar och i kommunens ekonomistyrningsprinciper finns budgetansvarigas ansvar beskrivet: kommunens samtliga chefer med budgetansvar har ansvar för sina verksamhetskostnader och intäkter, samt för sin verksamhets grunduppdrag och kontinuerliga utveckling. Ansvar innebär att verksamheten måste anpassas efter fastställda ekonomiska ramar samt politiska beslut, även om de ekonomiska förutsättningarna ändras under året. Förvaltningschefen ansvarar för den budget och verksamhetsplan som ska beslutas av nämnden, för att analysera verksamhetens grunduppdrag och utveckla sitt arbetssätt samt bistå nämnden med underlag för att underlätta för nämnden att fatta beslut.

Budgetprocessen är i grunden tydlig och finns dokumenterad, men i intervjuer framkommer att det finns rad faktorer som gör att processen inte fungerar optimalt.

- Stor personalomsättning vilket gjort det ekonomiska arbetet svårt
- Ägarskap - tidigare controller gjorde väldigt mycket vilket ledde till att chefer släppte kontrollen
- Otydligheter kring vad ekonomiavdelningen ska göra vs vad förvaltningen ska göra

Den upplevda avsaknaden av ett tydligt ägarskap från förvaltningen har medfört ett (upplevt) behov hos den centrala ekonomiavdelningen att kontrollera och leda processen tydligare, för att säkerställa att den kommunövergripande tidplanen hålls.

Från oktober ska budgetansvariga ha förutsättningarna klara och påbörja arbetet med detaljbudgeten. Här ansvarar varje chef för sin egen budget. I november när fullmäktige beslutar om ramarna kan eventuella justeringar behöva göras.

Ekonomi - Uppföljning och prognosarbete

Tidplan och ansvar för ekonomiuppföljningen

I kommunens ekonomistyrprinciper anges att kommunens samtliga chefer med budgetansvar har ansvar för sina verksamhetskostnader och intäkter samt för sin verksamhets grunduppdrag och kontinuerliga utveckling.

Ansvaret innebär att verksamheten måste anpassas efter fastställda ekonomiska ramar samt politiska beslut, även om de ekonomiska förutsättningarna ändras under året.

Ekonomiska uppföljningar görs för närvarande (februari 2023) vid minst sex tillfällen under året. I februari, maj och oktober görs ekonomiuppföljning och prognos och per sista mars och sista augusti görs mer omfattande delårsuppföljningar där verksamheternas mål också följs upp. Sista uppföljningen sker genom verksamhetsberättelsen efter årets slut. Det finns en tidplan som beskriver när budgetansvariga ska göra uppföljningar, när rapporten ska vara klar samt när nämnden ska fatta beslut.

Till uppföljningen finns ett dokument (Anvisningar ekonomiuppföljning) som beskriver hur arbetsgången kan gå till vid månadsuppföljning samt delårsuppföljning och vad som förväntas av budgetansvariga.

Brister i prognossäkerheten

Under de senaste åren har prognossäkerheten vid flera tillfällen varit bristfällig och det har varit stora skillnader mellan prognos och utfall för året.

Det uppfattas inte finnas någon riktig förklaring till vad som har hänt och varför osäkerheten i prognoserna har varit så stor, inte heller nu i efterhand.

Detta medför att det blir svårt att styra och vidta rätt åtgärder på både kort och lång sikt.

Hur fungerar processen i praktiken

I uppföljningsprocessen är det upp till varje budgetansvarig att följa upp perioden och beskriva vad som hänt och varför det eventuellt finns avvikelser. Av intervjuerna kan konstateras att processen är känd.

Controllers på den centrala ekonomiavdelningen ansvarar för att få ihop helheten samt säkerställa resultaten och prognosen. Det största ansvaret i processen ligger dock på varje enhetschef som skall svara för sin del. Under senaste tiden har det varit en del personalomsättning vilket medfört att prognoser och uppföljning blivit lidande.

I prognosarbetet görs ett större arbete kring volymerna dvs antalet hemtjänsttagare och antalet timmar som förväntas. Detta görs främst av avdelningschefen tillsammans med ekonomiavdelningen.

Vid prognostiserade underskott är det ansvarig chef som skall göra åtgärder men verksamheten tar också ett gemensamt ansvar för att egenregion skall nå ett nollresultat.

Kommunen har ingen resultatöverföring mellan åren vilket innebär att om hemtjänstenheterna gör ett underskott så bär de inte med sig de resultatet till nästkommande år, utan de börjar om från noll. Om enheten gjort underskott behöver den med säkerhet göra vissa effektiviseringar i verksamheten för att klara nästa års budget.

Fördjupning: uppräknig av LOV-ersättningen

LOV-ersättningen räknas upp årligen

I Håbo kommun räknas LOV-ersättningen upp årligen i samband med budgetprocessen. Som grund ligger Timbelopp för assistansersättning som beslutas av regeringen varje år. Priserna räknas årligen upp utifrån fastställt OPI (omsorgsprisindex) som sätts av SKR. Indexet viktas 80 procent utifrån lönekostnadsförändring och 20 procent utifrån KPI. För 2023 var den preliminära uppräknig 3,5 procent. Ersättningen är uppdelad i 2 kategorier, personlig omvårdnad (kategori 1) och service (kategori 2). Det finns även i Håbo en differentiering av ersättningarna mellan landsbygd och tätort. Ersättning inom tätort är lägre än för landsbygd, ca 15 procent.

Ersättningsnivån tas fram genom ett antal steg

1. Föregående års ersättningsnivå för kommunal verksamhet räknas upp med OPI.
2. Ersättningen till privata utförare baseras på ersättningen som går till kommunala enheter så i grunden får utförare oavsett huvudman samma ersättning.
3. Till privata utförare läggs sedan två respektive 3 procent på ersättningen på för att kompensera kostnader för mervärdesskatt. 2 procent för tätortersättningen och 3 procent för landsbygdersättningen.
4. För insatser som kopplas mot personlig assistans görs ett avdrag på ersättningen som är skillnaden mellan Håbos ersättning och timbeloppet för assistansersättning som fastställs av regeringen varje år.

Uppföljning och utbetalning av ersättning görs genom den beviljade tiden för respektive utförarenhet.

Förståelse för LOV-beräkningen

I intervjuer har PwC efterfrågad bakgrund och beslutsunderlag som förklarar hur LOV-ersättningen har räknats fram. Detta har inte kunnat tillhandahållas vare sig av central ekonomiavdelning eller av förvaltningen. Det är således oklart hur ersättningen har räknats fram och vad den har baserats på. Det är även oklart vad LOV-ersättningen ställer för krav på egenregin i form av produktivitet.

Vanligen används en självkostnads kalkyl vid beräkning av LOV-ersättning. Vid förändringar i uppdraget bör en ny beräkning göras för att säkerställa att uppdraget matchar ersättningen. Den årliga uppräknig enligt OPI syftar endast till att justera för generella löne- och prisökningar.

Ekonomisk utveckling och analys av hemtjänsten

Kostnad per timme

Som framgår av föregående sida så är det inte känt hur LOV-ersättningen har beräknats eller vilken produktivitet som ersättningen kräver.

Totalt beviljades ersättning för drygt 120 000 hemtjänsttimmar år 2022. Det innebär, vid en övergripande beräkning, att snittkostnaden per timme för hemtjänsten uppgår till 491 kronor. Kostnaden per timme för utförarsidan blir 718 kr per timme vilket då inkluderar alla kostnader för övertagandet.

I kostnaderna totalt sett ligger samtliga kostnader som går att hänföra till hemtjänsten, det saknas dock viss overhead. I egenregin ligger samtliga kostnader för utförarsidan exklusive trygghetslarm.

Differensen mellan den efterkalkylerade kostnaden per timme och den genomsnittliga ersättningen som utförarna får är 340 kr per timme under 2022. 340 kr per timme är i det här fallet underskottet för egenregin.

Hemtjänsten totalt	Utfall 21	Utfall 22	Utfall 22 justerat
Nettokostnad	53,931	76,244	60,244
antal ersättningstimmar	116,902	122779	122779
Kostnad per Timme	461	621	491
Utförare egen regi	Utfall 21	Utfall 22	Utfall 22 justerat
Nettokostnad	36,368	67,130	51,130
antal ersättningstimmar	56693	93470	93470
Kostnad per Timme	641	718	547
Genomsnittlig ersättning	384	378	378
Diff i Kr per timme	257	340	169

Verksamhets koderna som använts i tabellen är
 Hemtjänst totalt: 51110-51115, 51131
 Egen regi: 51110 och 51113

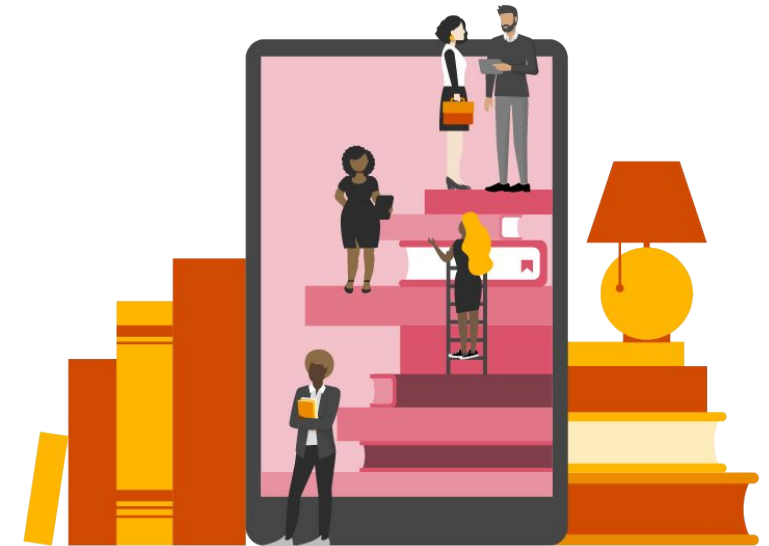
Utmaningar med totaltid och utförd tid inom hemtjänsten

Övergång till beviljad tid

2017 beslutade nämnden att använda beviljad tid istället för utförd tid som grund för avgifter och ersättning till utförare. Hemtjänstutförare inom Håbo kommun ersätts således för den biståndsbedömda (beviljade) tiden med avdrag för tillfällig frånvaro. Effekter av beslutet från nämnden skulle följas upp, men det är inget som gjorts.

Utförd tid ska registreras för uppföljning

Hemtjänstpersonalen ska registrera den tid de är hos brukare, sk utförd tid. Det har dock beskrivits att det finns utmaningar i att registrera tiden för hemtjänstarbete och att tiden ofta inte blir registrerat korrekt. Att den utförda tiden inte stämmer mot verkligheten, gör att uppföljningsmöjligheterna för utförd tid blir sämre och det blir svårt att jämföra beviljad tid mot faktiskt utförd tid.

Planerad, beviljad, debiterad och utförd tid inom hemtjänsten

April 2023

	Beviljad tid	Planerad tid	Andelen planerad tid utifrån beviljad tid	Debiterad tid	Utförd-/verklig tid	Andelen planerad tid utifrån utförd tid	Hemtjänst-grupp
Grön	3491 h	2604 h	75%	4126 h	4126 h	158%	Hemtjänstgrupp 1
Nattpatrull	457 h	0 h	<i>Tid planeras ej ut</i>	449 h	449 h	<i>Tid planeras ej ut</i>	Hemtjänstgrupp 1
Gul	2741 h	1944 h	71%	2640 h	2640 h	136%	Hemtjänstgrupp 2
Röd	1782 h	1197 h	67%	1206 h	1206 h	99%	Hemtjänstgrupp 2
Blå	3208 h	2723 h	85%	2979 h	2625 h	104%	Hemtjänstgrupp 3
Lila (städ)	0 h	0 h	<i>Tid planeras ej ut</i>	427 h	427 h	<i>Tid planeras ej ut</i>	<i>Tillhör ej hemtjänstgrupp</i>

De olika tidsbegreppen inom hemtjänsterna

Inom hemtjänsten i Häbo kommun har man fyra olika centrala tidstyper, som man främst utgår från. Beviljad tid bestäms av biståndshandläggare utifrån brukarens bedömda behov av insatser. Planerad tid sätts av utförarsidan utifrån den beviljade tiden och de förutsättningar man har på utförarsidan utifrån exempelvis tillgången av personella resurser. Debiterad tid dvs. den tid som brukare får betala för grundar sig i den beviljade tiden minus eventuella avdrag för främst tillfällig frånvaro för brukare. Utförd tid/verklig tid är den faktiska tid som hemtjänstpersonal utfört hos brukare.

Skillnad mellan beviljad, planerad, debiterad och utförd-/verklig tid

Det finns skillnader mellan beviljad, planerad, debiterad och utförd-/verklig tid. För både oktober och april månad har den planerade tiden för samtliga hemtjänstgrupper varit mindre än den beviljade tiden. PwC bedömer att andelen utplanerad tid är jämförelsevis låg. Det bör undersökas varför inte en större del av den beviljade tiden planeras ut till brukaren.

För majoriteten av hemtjänstgrupperna redovisas en högre debiterad respektive utförd/verklig tid än planerad tid. I intervjuerna beskrivs att den utförda-/verkliga tiden inte är korrekt, då det finns brister i personalens registrering ute hos brukaren. Att följa den utförda tiden på ett mer tillförlitligt vis skulle kunna ge viktig information om den insats som brukaren får samt hur personalens tid används. Då larminsatser är en kostnadsfri insats är inte tiden för åtgärdande av larminsatser inkluderade i sammanställningarna för respektive hemtjänstgrupp. Av intervjuerna framkommer att hemtjänsten får ca 15 larm per dag.

Oktober 2022

	Beviljad tid	Planerad tid	Andelen planerad tid utifrån beviljad tid	Debiterad tid	Utförd-/verklig tid	Andelen planerad tid utifrån utförd tid	Hemtjänst-grupp
Grön	3551 h	2749 h	77%	2493 h	851 h	31%	Hemtjänstgrupp 1
Nattpatrull	174 h	0 h	<i>Tid planeras ej ut</i>	1872 h	1396 h	<i>Tid planeras ej ut</i>	Hemtjänstgrupp 1
Gul	2320 h	1465 h	63 %	2139 h	1718 h	17 %	Hemtjänstgrupp 2
Röd	1953 h	1599 h	82 %	3554 h	3554 h	222 %	Hemtjänstgrupp 2
Blå	2862 h	2376 h	83 %	5360 h	4665 h	196 %	Hemtjänstgrupp 3
Lila (städ)	0 h	0 h	<i>Tid planeras ej ut</i>	429 h	429 h	<i>Tid planeras ej ut</i>	<i>Tillhör ej hemtjänstgrupp</i>

Sammanfattning ekonomistyrning och resursfördelning

Resultat hemtjänsten

- Hemtjänstverksamheten hade totalt sett överskott år 2020 och 2021, men underskott 2022
- Egenregin har under samma period gjort underskott, men inom kommunen bär man inte med sig resultatet till nästa år

LOV-ersättningen

- Årlig uppräknings utifrån OPI
- Ej känt till hur ersättningen är framräknad eller vilka krav den ställer på hemtjänstutföraren

Uppföljning av hemtjänsten

- Bristande tillgång till och kvalitet i data en stor utmaning
- Begränsade möjligheter att mäta produktiviteten i organisationen försvårar styrning och uppföljning

Ekonomistyrning

- Volym tas fram genom att titta på hur timmarna fördelas sig per ett visst datum och sedan görs prognoser över antal brukaren som förväntas under året
- Det har varit en osäkerhet i prognoser och uppföljning, till följd av personalomsättning på budgetansvariga
- Ekonomiavdelningen har tidigare varit drivande i ekonomiprocesserna vilket har lett till att chefer i organisationen släppt kontrollen

3.4

LOV-modellen och
ersättningsform

Allmänt om LOV, ersättningsmodeller och övergång till LOU

Allmänt om LOV

Valfriheten innebär att den enskilde brukaren kan välja och väljas om utförare samt att ersättningen till utföraren följer den enskildes val. Hur modellen och ersättningssystemet utformas är avgörande för utförarens förutsättningar och effektiviteten i den konkurrenssituation som uppstår. Utformning, liksom själva införandet av LOV i en verksamhet, får också konsekvenser för kommunen och kommunens ekonomi i övrigt och för egenregin inom de berörda verksamheterna. Det finns idag i huvudsak två olika ersättningsformer inom hemtjänst, ersättning för beviljad tid och ersättning för utförd tid.

Val av ersättningsmodell beror på lokala förutsättningar och prioriteringar. Olika ersättningsmodeller har olika fördelar och nackdelar och bidrar till att uppfylla syftet med att införa LOV på olika vis. Beroende på hur kommunen idag ersätter och mäter sin verksamhet kan effekterna av ett LOV-införande också skilja sig åt. Viktiga ställningstaganden för val av ersättningsmodeller är exempelvis vad som ersätts (prestation) samt eventuell differentiering av ersättningen. Ersättningen för LOV-insatser är oftast baserad på en analys av vad den egna verksamheten kostar (självkostnad). En korrekt och detaljerad självkostnadsberäkning är av stor vikt vid framtagande av ersättningen för en insats. Såväl en för hög som en för låg ersättning medför risker och utmaningar för kommunen. Vid sidan av kommunens självkostnad har även andra faktorer betydelse vid beräkningen av en framtida LOV-ersättning, såsom prisnivå/ersättningen i andra kommuner, marknadssituationen, politiska prioriteringar samt eventuella effektiviseringskrav eller förändrade ambitionsnivåer och krav på verksamheten.

En övergripande iakttagelse är att det är små skillnader i ersättningsnivåer mellan kommuner som har få privata aktörer anslutna och de som har många privata aktörer i valfrihetssystemen. Detta tyder på att ersättningssumman i sig inte är avgörande om en privat aktör väljer att etablera sig i kommunen eller inte. Det finns emellertid ett statistiskt samband mellan tillämpad ersättningsprincip och antal aktörer, kommuner som baserar ersättningen på utförd tid har i genomsnitt fler anslutna privata aktörer.

Övergång till LOU

Ett flertal kommuner runt om i landet, som haft LOV har valt att avveckla sina valfrihetssystem för att istället upphandla enligt LOU. Exempel på kommuner är Södertälje, Linköping, Sollentuna och Örebro.

Förklaringar varför vissa kommuner väljer att gå över till LOU beskrivs vara att man kan nå en högre kvalitet för brukarna då antalet utförare begränsas och det blir enklare att samordna inom hemtjänsten då man får färre informationsvägar. Enligt LOU beskrivs också att man får en mer förutsägbar bild av kostnader då respektive utförare får en förutbestämd andel av verksamheten, då brukarna inte kan välja utförare själva och byta utförare i samma utsträckning som vid LOV.

LOV-modellen i Håbo kommun och ersättningsnivåer hemtjänst

LOV-modellen, skillnader privata utförare och egenregi i Håbo kommun

Följande skillnader i uppdrag finns mellan privata utförare och egenregi:

- Privata utförare kan avgränsa sig geografiskt. Egenregi utför hemtjänst i samtliga områden inom kommunen, där det fanns behov från brukare
- Hemsjukvård och rehab ingår ej i uppdrag för privata utförare
- Nattverksamhet ingår ej i uppdrag för privata utförare
- Åtgärdande av trygghetslarm på natten ingår ej i uppdrag för privata utförare. Privata utförare ansvarar enbart för trygghetslarm under dagtid och för sina egna brukare
- Egenregi ansvarar för installation av trygghetslarm samt åtgärdande av trygghetslarm för brukare som enbart har trygghetslarm

Förutsättningar för egenregi

Egenregi har gått med underskott i flera år, och utöver den interna effektiviteten uppges även faktorer kopplade till LOV påverka de ekonomiska förutsättningarna. Det har betonats att egenregi inte har haft samma villkor som privata utförare, se exempel på skillnader ovan, men framförallt de helhetsansvar och sistahandsansvar som kommunen har, uppges påverka kostnaderna. Längre restider som uppdrag på landsbygden medför, innebär en lägre brukartid och produktivitet. I kombination med många korta besök som även de är kostnadsdrivande, beskrivs ersättningen inte vara tillräcklig.

Fria trygghetslarm beskrivs också vara en påverkande faktor då det idag är många brukare som har trygghetslarm, men som inte har några andra insatser. Det uppges komma ca 15 larm per dag som egenregi (ej privat utförare) åtgärdar utöver ordinarie uppgifter. Detta leder till avsteg från planerade besök och rutter. Av intervjuer framkommer också att den senaste privata utföraren i kommunen inte alltid åtgärdade larm för egna brukare, även om det var en del i uppdraget. Istället fick egenregi åtgärda dessa larm.

Ersättningsnivåer Håbo gentemot riksgenomsnitt

Genomsnittet för ersättning för omvårdnadsinsatser i tätort år 2022 var för både egenregi och privat regi högre än ersättningen i Håbo kommun. Ersättningen i Håbo kommun var 9,1 procent lägre jämfört med genomsnittet för egenregi och 9,9 procent lägre för privat regi. Det finns inte något separat redovisat genomsnittligt riksvärde för omvårdnadsinsatser i landsbygd. Ersättningen för omvårdnadsinsatser i landsbygd i Håbo kommun var vidare högre än riksgenomsnittet för både egen och privat regi.

För servicesatser såg det lite annorlunda ut. Inom tätort och för serviceinsatser var ersättningen hela 19,7 procent lägre i Håbo kommun gentemot genomsnittet för egen regi och motsvarande 19,0 procent för privat regi. Det finns inte något separat redovisat genomsnittligt riksvärde för serviceinsatser i landsbygd. Ersättningen för serviceinsatser i landsbygd i Håbo kommun är vidare lägre än riksgenomsnittet för både egen och privat regi.

År 2022 (kr/h)	Håbo - tätort Egenregi/privat	Håbo - landsbygd Egen regi/privat	Medel egenregi	Medel privat utförare
Service	322/328	376/387	401	405
Omsorg	385/393	466/480	424	436

Utveckling ersättningsnivåer inom hemtjänst, åren 2018-2023

År 2018 kr/h	Privat tätort	Egenregi tätort	Privat landsbygd	Egenregi landsbygd
Omsorg	365	358	447	434
Service	306	300	360	350

År 2019 kr/h	Privat tätort	Egenregi tätort	Privat landsbygd	Egenregi landsbygd
Omsorg	357	368	459	446
Service	314	308	370	359

År 2020 kr/h	Privat tätort	Egenregi tätort	Privat landsbygd	Egenregi landsbygd
Omsorg	387	379	473	459
Service	323	317	381	370

År 2021 kr/h	Privat tätort	Egenregi tätort	Privat landsbygd	Egenregi landsbygd
Omsorg	393	385	480	466
Service	328	322	387	376

År 2022 kr/h	Privat tätort	Egenregi tätort	Privat landsbygd	Egenregi landsbygd
Omsorg	393	385	480	466
Service	328	322	387	376

År 2023 kr/h	Privat tätort	Egenregi tätort	Privat landsbygd	Egenregi landsbygd
Omsorg	400	392	489	475
Service	335	328	394	383

Ersättningen för hemtjänsten har räknats upp utifrån OPI (omsorgsprisindex) åren 2018-2023. För år 2023 är ersättningen i tabellen utifrån uppräknande av de preliminära OPI.

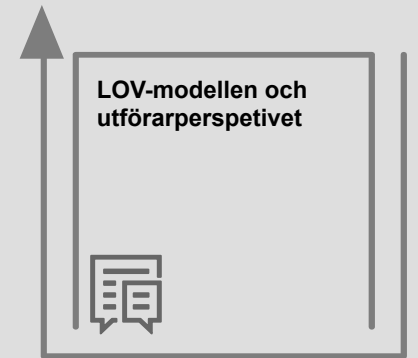
Sammanfattning LOV-modellen och utförarperspektivet

Skillnad i uppdrag mellan privata utförare och egenregi

- Privata utförare har kunde avgränsa sig geografiskt
- Nattverksamhet, hemsjukvård och rehab ingick ej i uppdrag för privata utförare
- Åtgärdande av trygghetslarm för brukare som enbart haft trygghetslarm samt åtgärdande av trygghetslarm på natten har legat på egenregi. Installation av trygghetslarm har skötts av egenregi
- Helhetsansvar för hemtjänsten (ej del av förfrågningsunderlag)

Jämförelse mot riksgenomsnitt

- I jämförelse med riksgenomsnittet har Håbo kommun en högre ersättningsnivå för tätort för både omvårdnad- och serviceinsatser
- Ersättningen för landsbygd i Håbo kommun är högre än riksgenomsnittet för omvårdnadsinsatser, men lägre för serviceinsatser (för riksgenomsnitt ingen skillnad mellan tätort och landsbygd)

3.5

Alternativa
driftsformer

Detta avsnitt syftar till att ge underlag för diskussion om val av driftsform

Övergripande överväganden vid val av driftsform

När en kommun överväger vilken driftsform som är mest lämplig eller mest ändamålsenlig att bedriva verksamhet i så finns det flertalet aspekter att ta hänsyn till. Val av organisationsform bör styras av vad kommunen vill med den aktuella verksamheten och vilka mål som kommunen vill nå med verksamheten. Det kan exempelvis vara att öka kvaliteten, öka valfriheten för invånare eller sänka kostnaderna i verksamheten. Därefter tar beslutsfattare ställning till organisationsfrågan, det vill säga vilken form verksamheten ska bedrivas i. I följande avsnitt redogörs översiktligt för juridiska regler för olika driftsformer och fördelar och nackdelar med respektive driftsform. Syftet är att detta underlag kan bidra till dialog och diskussion om nuvarande modell och eventuella alternativa driftsformer.

Olika perspektiv

Det kan noteras att PwC inom ramen för detta uppdrag inte har i uppdrag att göra en bedömning av vilken driftsform som bör väljas i det aktuella fallet. En sådan utredning där det ska bedömas vilken driftsform som är bäst lämpad kräver en grundlig genomgång av verksamheterna, där ett antal överväganden behöver göras.

Oavsett val av driftsform finns det för- och nackdelar med respektive driftsform som behöver ses ur flera olika perspektiv. I denna del har vi redogjort för för- och nackdelar ur ett legalt perspektiv. Dessa för- och nackdelar ska vägas samman med de för- och nackdelar som bolagen ser ur ett affärsmässigt perspektiv. Dessutom behöver skatte-, moms-, och redovisningsmässiga aspekter beaktas.

Generella nackdelar när verksamheten inte bedrivs i egen regi

Nedan redogörs för några generella problem som uppstår när en kommun väljer att inte bedriva hemtjänstverksamheten i egen regi, det vill säga när hemtjänstverksamheten bedrivs i bolagsform eller när en privat aktör upphandlas genom LOU eller LOV.

- Hemtjänstverksamheten är en verksamhet som bygger på informationsutbyte där det förekommer informationsflöde från kommunen till utföraren (information om brukaren), men också informationsflöde till och från regionen (information om brukaren till och från sjukhus). Det är främst offentlighets- och sekretesslagen (OSL) som styr dessa informationsutbyten och OSL är inte anpassad för den situationen att kommunen behöver styra och följa upp utförare av hemtjänstverksamheten. Denna problematik föreligger också om kommunen bedriver hemtjänstverksamheten i eget bolag på grund av den sekretessgräns som finns mellan kommunen och bolaget.
- Det finns lagstöd för att kommunen ska kunna lämna information om brukare till utföraren för att utföraren ska kunna utföra sitt uppdrag. Det finns dock inte samma lagstöd för att utföraren ska kunna lämna information till kommunen, vilket försvårar kommunens insyn vid sin granskning och uppföljning av utföraren.
- Oavsett driftsform för hemtjänstverksamheten behöver kommunen vara utrustad med en beställarverksamhet som har resurser och kompetens att styra och följa upp den externa parten som bedriver hemtjänstverksamheten

Verksamhet i förvaltningsform

Allmänna förutsättningar

Att bedriva verksamhet i egen regi (förvaltningsform) är den vanliga utgångspunkten som ligger nära till hands för kommunal verksamhet. Vid egenregiverksamhet är det kommunen som styr, finansierar och driver verksamheten. Kommunen har således dubbla roller, dels rollen som huvudman och ytterst ansvarig för välfärdspolitiken, dels rollen som producent av skattefinansierade välfärdstjänster. Grundläggande värden för en kommun är effektivitet med avseende på nationella mål, rättvis fördelning och rättssäkerhet för den enskilde.

I kommunal verksamhet som bedrivs i förvaltningsform har huvudmannen, dvs. kommunen, både formella och informella möjligheter att forma verksamheten mot bakgrund av antagna mål och riktlinjer.

Formen anses ge goda förutsättningar för politisk styrning och insyn från allmänheten. Samtidigt kritiserar den ibland för att vara byråkratisk med långsamt beslutsfattande.

Egenregiverksamhet

Fördelar

- När verksamheten bedrivs i förvaltningsform kommer kommunen närmare verksamheten. Det uppstår inte en distans till övergripande avvägningar och överväganden som sker inom kommunen, utan det blir en närmare koppling mellan politiken och verksamheten.
- Verksamhet i förvaltningsform är alltid placerad under en ansvarig nämnd. Nämnden har ett revisionsansvar gentemot fullmäktige, innebärande att den årligen svarar för fullgörandet av sitt uppdrag. Utifrån ett ansvarsperspektiv kan därför egenregi-verksamhet uppfattas rakare.
- Kommunen kan lättare kontrollera samt få insyn i den verksamhet som bedrivs när verksamheten bedrivs i förvaltningsform.
- Verksamhet som bedrivs i kommunal regi är inte skattepliktig.
- Kommunen har möjlighet att ekonomiskt stötta verksamheten om den går dåligt. Samma möjlighet ges inte om verksamheten bedrivs i bolagsform då tillskott från kommunen (ägaren) är skattepliktiga för ett bolag.
- Det kan i vissa avseende vara ett enklare förfarande när verksamheten bedrivs i förvaltningsform. Exempelvis blir inte reglerna om offentlig upphandling i LOU tillämpliga när verksamheten server kommunen då verksamheten och kommunen är inom samma organisation.

Nedan redovisas för- och nackdelar med att bedriva verksamhet i förvaltningsform jämfört med i bolagsform. Det är inte en uttömmande kartläggning, utan är de mest väsentliga områdena utifrån vår samlade erfarenhet.

Nackdelar

- Beslutsfattandet kan upplevas långsammare. Den kommunala laglighetsprövningen medför att beslutsprocesser kan riskera att stanna upp. Dessutom är det kommunala beslutssystemet generellt mer formstyrt.
- När verksamheten bedrivs i förvaltningsform är det ibland svårare att följa upp och ställa krav på en verksamhet. Detta då verksamheten inte sällan är en del av en större helhet (en verksamhet av flera under en och samma nämnd). Bedrivs verksamheten i bolagsform medför de affärsmässiga principerna och lagstiftning såsom bokförings- och årsredovisningslagen att verksamhetens effektivitet och resultat framgår med en annan tydlighet.
- Till skillnad mot förvaltningsform så är aktiebolagsformen anpassad för affärsmässig verksamhet. I ett aktiebolag är det således enklare att arbete fokuserat mot ett specifikt mål medan verksamhet i förvaltningsform oftare är en del av en nämnds större mål. Det finns därför risk för att resurserna i verksamheten får konkurrens från övrig verksamhet inom kommunen såsom skola, vård och omsorg.

Upphandling av extern utförare enligt LOV

Upphandling av extern utförare enligt valfrihetssystem

Lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) är avsedd att fungera som ett frivilligt verktyg för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten.

Valfrihetssystem enligt LOV är ett alternativ till upphandling enligt Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) och det är ett regelverk som beskriver hur privata utförare kan bli leverantörer av välfärdstjänster. LOV kan tillämpas på tjänster inom hälsovård och sociala tjänster.

Lagen bygger på grundläggande EU-rättsliga principer som gäller generellt för upphandling på den inre marknaden. En upphandlande myndighet ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt. Den upphandlande myndigheten ska iaktta principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet när den tillämpar valfrihetssystemet. De grundläggande principerna ska iakttas i alla faser av förfarandet. Detta innebär att det inte ska föreligga några skillnader i villkoren mellan egenregiverksamheten och de externa leverantörer som utför liknande tjänster.

Det föreligger i grunden ett avtalsförhållande mellan den myndighet som är köpare av tjänsterna och tjänsteleverantören, vilket medför att någon av lagarna, LOV eller LOU, måste tillämpas vid en konkurrensprövning av egenregiverksamhetens drift. Alternativen för en myndighet blir således att driva verksamheten i egen regi, sluta avtal med externa leverantörer om utförandet av tjänster efter en upphandling enligt LOU, eller sluta avtal med externa leverantörer enligt LOV.

Den upphandlande myndigheten ska ta fram ett förfrågningsunderlag och publicera det på genom en löpande annons på Valfrihetswebben (som drivs av Upphandlingsmyndigheten). Kraven för att bli godkänd som leverantör av tjänsterna i ett valfrihetssystem ska anges i förfrågningsunderlaget och alla leverantörer som uppfyller kraven ska godkännas. Efter godkännande av ansökan ska myndigheten, utan dröjsmål, teckna avtal med leverantören.

LOV-verksamhet

Fördelar

- Upphandlingsprocessen är enklare för den upphandlande myndighet enligt LOV jämfört med LOU. Detta då kommunen tar fram ett förfrågningsunderlag som sedan finns tillgänglig löpande i systemet och där alla aktörer som uppfyller kraven i förfrågningsunderlaget har rätt att bli utförare.
- LOV ger en förutsättning för långsiktighet då en leverantör kan fortsätta leverera tjänster så länge leverantören uppfyller alla krav (jämför LOU-verksamheter där ramavtalen löper under maximalt fyra år). Långsiktigheten ger leverantören bättre möjligheter att investera långsiktigt i medarbetare, kvalitet och varumärke. Även om det är en fördel för leverantören, är det även en fördel för den upphandlande myndigheten som kan erbjuda tjänster med god kvalitet.
- Jämfört med en upphandling som genomförs enligt LOU har LOV större flexibilitet. Leverantörerna som är upphandlade enligt LOV har möjlighet att ändra sin kapacitet för att snabbt kunna möta ett nytt behov utan att behöva invänta en ny upphandling.
- Med LOV kommer leverantörerna endast få ersättning från den upphandlande myndigheten så länge leverantören lyckas locka kunder. Med LOU finns "sämre" leverantörer kvar och erhåller ersättning under den fleråriga avtalsperioden så länge de når upp till minimikraven.
- Användandet av valfrihetssystem kan leda till att egenregiverksamhetens kostnader minskar. Detta genom att egenregiverksamhetens kostnader behöver genomlysas för att privata aktörer ska kunna få samma ersättningsnivå. Genomlysningen kan bidra till att synliggöra effektiviseringsmöjligheter för kommunen.
- Syftet med lagen är att ge brukaren en valfrihet, men det medför också en fördel för kommunen genom att kommunen kan ge bättre service.

Nedan redovisas generella för- och nackdelar med att bedriva LOV-verksamhet. Det är inte en uttömmande kartläggning, utan är de mest väsentliga områdena utifrån vår samlade erfarenhet.

Nackdelar

- Den upphandlande myndigheten (i det här fallet kommunen) kan inte begränsa antalet leverantörer. Alla leverantörer som uppfyller kraven i förfrågningsunderlaget och accepterar den ersättning som myndigheten bestämt är valbar för den enskilde.
- Kommunen kan inte ställa krav på vilken typ av juridisk form leverantören ska ha, vilket kan göra det svårare för kommunen i sin kvalitetsuppföljning av leverantörerna. För att kommunen ska kunna följa upp om leverantörerna är seriösa aktörer som håller hög kvalitet krävs det att kommunen har god kunskap om olika organisationsformer som leverantörerna kan bedriva sin verksamhet i.
- Kommunen har kvar sitt huvudmannaskap även om verksamheten bedrivs enligt LOV, vilket innebär att kommunen fortsatt har ansvaret för hemtjänstverksamheten. Det kan medföra att kommunen behöver ha en form av beredskap för att ta över driften av hemtjänstverksamheten för det fall alla privata utförare, som är upphandlade enligt LOV, exempelvis försätts i konkurs, förlorar tillståndet att bedriva hemtjänstverksamhet eller avvecklar verksamheten och därmed bolaget. Det är en risk med LOV-verksamheten som kommunen bör beakta.
- Utöver den uppföljning som krävs enligt uppsiktsplikten medför LOV-verksamhet ytterligare administration, såsom information till brukare, kvalitetsuppföljning av utförare, uppföljning av avtalsvillkor med mera.
- Se även generella nackdelar med att inte bedriva hemtjänstverksamheten i egen regi.

Upphandling enligt LOU

Upphandling enligt LOU av extern utförare

En kommun har också möjlighet att upphandla en privat utförare av hemtjänstverksamheten enligt upphandlingsreglerna i LOU. Då en kommun är en upphandlande myndighet enligt LOU ska en kommun därmed vid anskaffandet av varor, tjänster och byggtreprenader följa upphandlingslagstiftningen. Med offentlig upphandling avses de åtgärder som vidtas av en upphandlande myndighet för att tilldela ett kontrakt eller ingå ett ramavtal avseende varor, tjänster eller byggtreprenader. Inköpsprocessen är såldes lagreglerad.

Utgångspunkten i upphandlingslagstiftningen för om ett visst förfarande ska konkurransutsättas i enlighet med upphandlingslagstiftningen är att situationen faktiskt utgör en upphandlingssituation och att det rör tilldelning av kontrakt. All utbetalning av offentliga medel utgör inte en upphandlingssituation.

För att en offentlig upphandling ska föreligga krävs att följande förutsättningar är uppfyllda:

- a) Det ska vara fråga om en eller flera upphandlande myndigheter,
- b) Det ska vara fråga om en anskaffning av varor, tjänster eller byggtreprenader,
- c) Anskaffningen ska ske genom tilldelning av ett kontrakt med ekonomiska villkor,
- d) Anskaffningen ska ske från, eller tilldelningen av kontraktet ska ske till, en leverantör som har valts ut av den eller de upphandlande myndigheterna.

Såväl kommuner som kommunala bolag är upphandlande myndigheter enligt LOU, vilket innebär att även anskaffningar mellan kommun och dess bolag och anskaffningar mellan kommunala bolag som huvudregel är upphandlingspliktiga. Det innebär att LOU även är tillämplig för det fall en kommun väljer att bedriva hemtjänstverksamheten i ett kommunalt bolag. Detta då tjänster som tillhandahålls mellan en kommun och ett kommunalt bolag faller inom upphandlingslagstiftningen och därmed ska upphandlas.

Från huvudregeln om offentlig upphandling finns dock en rad undantag, däribland undantaget för intern upphandling. Bakgrunden till undantaget är att aktuella organisationer fritt ska få avgöra om de, vid fullgörandet av uppgifter i allmänintresse, vill använda sig av de resurser som finns inom den egna organisationen eller om de vill använda resurser från tredje man. Undantaget för intern upphandling innebär att i vissa fall när det finns ett internt samband mellan den upphandlande myndigheten och den fristående enheten ska anskaffningen ändå anses ske genom användning av egna resurser. Det kommer inte redogöras närmare för detta undantag inom ramen för detta uppdrag.

Upphandling enligt LOU

Fördelar

- Upphandling av en utförare enligt LOU är ett utbrett och enklare alternativ till egenregi-verksamheten.
- Vid upphandling enligt LOU kan kommunen på ett tydligare sätt styra vilka som kvalificerar sig som utförare, genom att exempelvis ställa specifika krav i upphandlingsdokumenten.
- Kommunen, i egenskap av upphandlande myndighet, kan också garantera utföraren ett visst antal brukare, det vill säga genom att kommunen exempelvis upphandlar hemtjänst för minst 50 personer. Detta kan vara ett sätt att få fler aktörer att lämna anbud när de är garanterade ett minsta antal brukare.

Nedan redovisas generella för- och nackdelar med att bedriva LOU-verksamhet. Det är inte en uttömmande kartläggning, utan är de mest väsentliga områdena utifrån vår samlade erfarenhet.

Nackdelar

- En nackdel med att upphandla utförare av hemtjänstverksamheten enligt LOU är att det är en mer omfattande upphandlingsprocess jämfört med upphandling enligt LOV. Dessutom kvarstår ansvaret för hemtjänstverksamheten på kommunen, även om en privat utförare är upphandlad för att sköta driften av hemtjänstverksamheten.
- Då kommunen har kvar sitt huvudmannaskap och därmed även ansvaret för hemtjänstverksamheten kan det medföra att kommunen behöver ha en form av beredskap för att ta över driften av hemtjänstverksamheten för det fall den privata utföraren, som är upphandlad enligt LOU, exempelvis försätts i konkurs, förlorar tillståndet att bedriva hemtjänstverksamhet eller avvecklar verksamheten och därmed bolaget. Det är en risk som kommunen bör beakta.
- Kommunen behöver ha resurser och kompetens för att följa upp utförare inom ramen för uppsiktsplikten. Kvalitetsuppföljning är resurskrävande för kommunen även om utföraren bedriver själva hemtjänstverksamheten.
- Se även generella nackdelar med att inte bedriva hemtjänstverksamheten i egenregi.

Verksamhet i bolagsform

Övergripande skillnader mellan bolagsform och förvaltningsform

De största generella skillnaderna mellan att bedriva verksamhet i bolagsform och i förvaltningsform är att aktiebolagsformen är anpassad för affärsmässig verksamhet, samt att verksamheten bedrivs i en skattepliktig miljö när den bedrivs i bolagsform. Affärsmässighet präglar således hela aktiebolagsformen från verksamhetens bedrivande och beslutfattandet till hur styrning utövas. I en egenregi-verksamhet kommer ofrånkomligen fokuset snarare ligga på tillhandahållande av nyttigheter och tjänster i syfte att tillgodose gemensamma behov. Det innebär att resultatet i en egenregiverksamhet kan och i vissa fall även ska mätas på andra sätt än genom ekonomiska parametrar. Det blir mer aktuellt att mäta verksamheten på mjuka värden såsom exempelvis effektivitet. I ett aktiebolag är det dock svårt att bedriva verksamhet om det inte finns en tydlig "affär" som tillser att verksamheten går runt ekonomiskt. I detta ligger också att det är svårt för en kommun att lagenligt stötta ett aktiebolag ekonomiskt.

Kommunens styrning av verksamheten

En stor skillnad mellan att bedriva verksamheten i bolagsform jämfört med förvaltningsform är att kommunen tappar den direkta rådigheten över verksamheten när den bedrivs i bolagsform. Genom en bolagskonstruktion skiljs verksamhetsfrågorna från övriga kommunala frågor och beslut. Kommunen agerar i rollen som ägare och sätter ramarna för vilken verksamhet som ska bedrivas och överlåter sedan till bolagets styrelse och ledning att bestämma hur verksamheten ska bedrivas.

Skattepliktig miljö

En av de viktigaste skillnaderna att ta hänsyn till är att verksamheten bedrivs i en skattepliktig miljö när den bedrivs i bolagsform, vilket man i en kommunal verksamhet slipper. Det innebär att det är en annan lagstiftningsmiljö (exempelvis inkomstskattelagen och lagen om offentlig upphandling) att ta hänsyn till och det kan göra det mer komplicerat att bedriva verksamheten i bolagsform.

Svårare för kommunen att stötta verksamheten

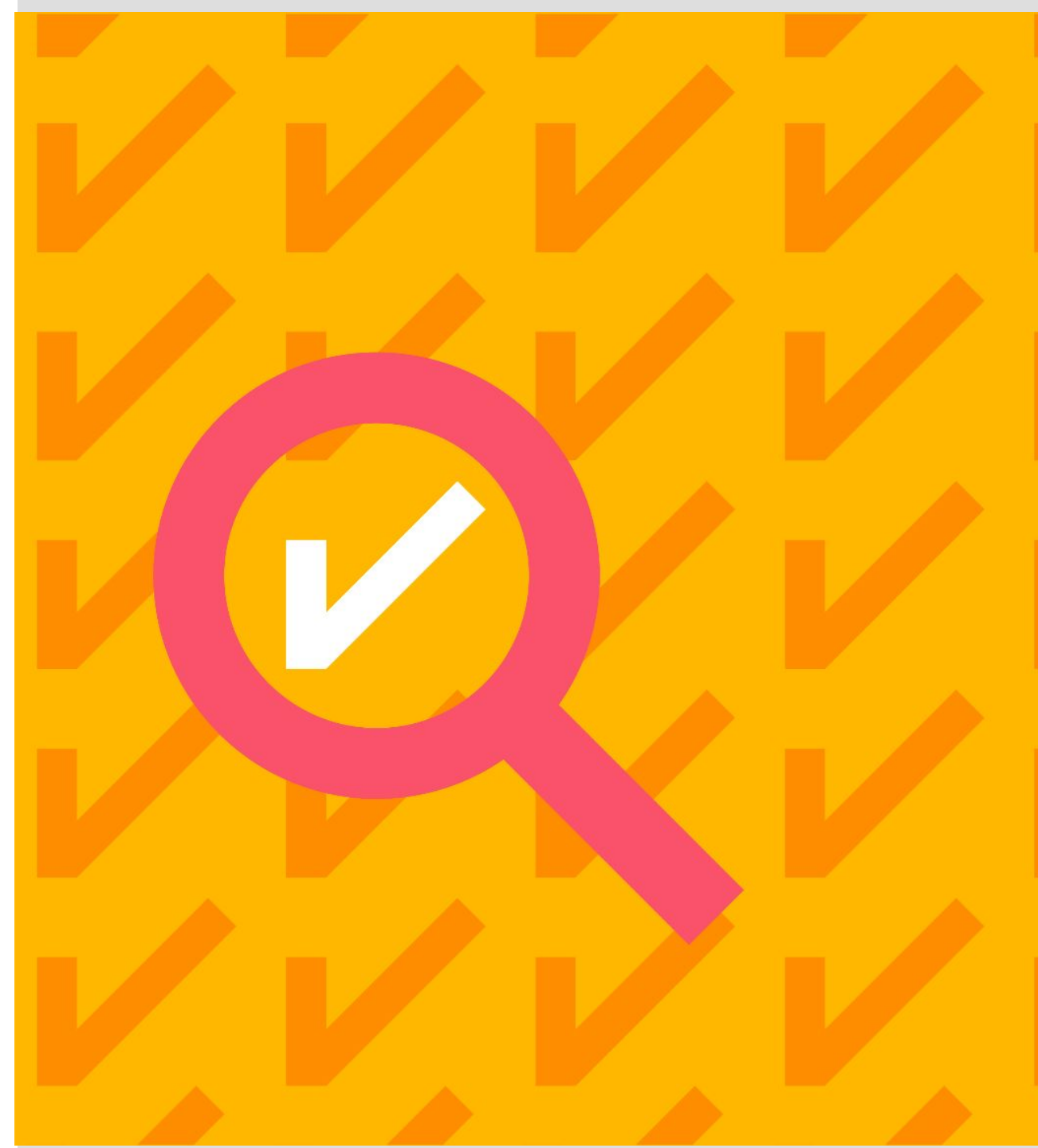
Det faktum att verksamheten bedrivs i en skattepliktig miljö, om den bedrivs i bolagsform, medför att det blir svårare för kommunen att ekonomiskt stötta en verksamhet som går dåligt. Detta då tillskott från kommunen (ägaren) till bolaget kan vara skattepliktiga för bolaget. Vidare kan kommunen som regel inte ekonomiskt stötta en verksamhet i bolagsform. Detta då det riskerar att betraktas som otillåtet statligt stöd som snedvrider konkurrensen.

Motiv till att bedriva verksamhet i bolagsform

Varför bolagsbildning?

Det finns olika anledningar till varför kommuner väljer att bilda ett bolag för att bedriva kommunal verksamhet och är helt beroende av vad en kommun vill uppnå. Nedan redogörs för ett antal potentiella och generella motiv för bolagsbildning:

- **Lagstiftning** - det finns speciallagstiftning som innebär att viss kommunal verksamhet lämpar sig bättre i bolagsform såsom lag om kommunägda allmännyttiga bostadsbolag och ellagen, vilket medför att kommuner bildar bolag.
- **Finansiering från andra än skattekollektivet** - om en kommun har verksamheter som erhåller ersättning av andra avgiftskollektiv, exempelvis vatten & avlopp, renhållning, fjärrvärme, elnät, kan kommunen vilja bolagisera sådan verksamhet för att hålla isär den verksamheten från skattefinansierad verksamhet i redovisningen.
- **Konkurrensutsatt verksamhet** - när en verksamhet bedriver verksamhet på en konkurrensutsatt marknad kan denna verksamhet behöva skiljas från övrig skattefinansierad verksamhet för att inte hämma eller snedvrída marknaden.
- **Samverkan** - aktiebolagsformen är en verksamhetsform som passar för samverkan mellan kommuner.
- **Finansiering** - investeringstung verksamhet som inledningsvis går med underskott. Syftet är att lyfta ur denna verksamhet ur kommunens ekonomi för att kunna hantera underskott. Avsikten är att investeringarna över tiden ska gå med överskott, exempelvis parkeringsverksamhet.
- **Avyttring** - verksamhet som kommunerna avser att sälja kan paketeras i ett bolag för att förenkla en avyttring.

Vad innebär det att bedriva verksamhet i bolagsform?

Nedan presenteras några regleringar som kommunen behöver beakta när verksamhet bedrivs i bolagsform. Framställningen utgör ingen uttömmande lista utan de mest väsentliga aspekterna nämns.

Den kommunala kompetensen

Kommunallagens regler beträffande den kommunala kompetensen, kommunfullmäktiges uppgifter och kommunstyrelsens uppsiktsplikt med mera gäller oavsett om kommunen bedriver verksamhet i egen regi eller i bolagsform. De kommunala principerna är gällande för bolaget genom att de ska anges i bolagets bolagsordning.

Vad det gäller verksamhet som bedrivs i bolag ska kommunstyrelsen som en del av uppsiktsplikten, genom årliga beslut för varje bolag, pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Nyssnämnda ger uttryck för den förstärkta uppsiktsplikten som kommunstyrelsen har över kommunala bolag.

EU:s statsstödsregler

Reglerna om statligt stöd behöver beaktas för de fall kommunen bedriver verksamhet i ett bolag som ägs av kommunen för att säkerställa att konkurrensförhållandena inom EU inte snedvrids genom att antingen stat, kommun eller landsting ekonomiskt gynnar ett visst företag eller viss produktion.

Åtgärder som kan betraktas som statsstöd är exempelvis: skattelättnader, lån på icke affärsmässiga villkor, överlåtelse av kommunalt bolag till underpris, köp av varor och tjänster till överpris, samt försäljningar till underpris, med mera. Det handlar således om olika former av värdeöverföringar från offentlig aktör till annan som inte nödvändigtvis behöver vara rena penningbidrag.

Om en åtgärd genomförs i strid mot reglerna ska stödet gå tillbaka, vilket innebär att mottagaren måste återbetala det belopp som anses utgöra statsstöd jämte ränta.

Offentlig upphandling

Såväl kommunen som kommunala bolag är upphandlande myndigheter enligt lagen om offentlig upphandling (LOU), vilket innebär att anskaffningar av varor, tjänster eller byggtreprenader, mellan kommun och dess bolag, som huvudregel är upphandlingspliktiga.

Ett av undantagen från denna huvudprincip utifrån en kommunkoncerns perspektiv är en undantaget för intern upphandling. Bakgrunden till undantaget är att aktuella organisationer fritt ska få avgöra om de vill använda sig av de resurser som finns inom den egna organisationen eller om de vill använda resurser från tredje man.

För att intern upphandling ska kunna tillämpas krävs att de s.k. kontroll- och verksamhetskriterierna ska vara uppfyllda samt att inget direkt privat ägande får finnas i den kontrollerade parten eller kontrollerande parten beroende på anskaffningsvariant.

Offentlighet och sekretess

Enligt offentlighets- och sekretesslagen (OSL) gäller offentlighetsprincipen för både verksamhet som bedrivs i kommuner och kommunala bolag, om kommunen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande över bolaget. I dessa fall likställs bolag med myndigheter.

Framhållas ska att OSL har bestämmelser dels till skydd för de kommunala bolags ekonomiska intressen, dels till skydd för kommunala bolags affärsmotparter varför uppgifter kan sekretessbeläggas om stöd finns i lagen.

Exempelvis kan kommunala bolag sekretessbelägga uppgifter om bolagets affärs- eller driftförhållanden, om det antas att någon som driver en likartad rörelse gynnas på det kommunala bolagets bekostnad om uppgiften röjs.

Bedriva verksamhet i bolagsform

Nedan redovisas för- och nackdelar med att bedriva verksamhet i bolagsform jämfört med i förvaltningsform. Det är inte en uttömmande kartläggning, utan är de mest väsentliga områdena utifrån vår samlade erfarenhet.

Fördelar

- Enklare och flexiblare beslutssystem enligt aktiebolagslagen (ABL) som också gynnar ett mer affärsmässigt tänk i verksamheten. Aktiebolag är en verksamhetsform som är avsedd för affärsmässig verksamhet och ABL är särskilt utformad för denna typ av verksamhet. Det innebär att beslutsfattandet är utformat så att beslutsvägarna blir kortare samt att strategiska beslut kan fattas närmare verksamheten. Det finns heller ingen kommunal laglighetsprövning vid beslut varför beslutsprocesser inte riskerar stanna upp.
- Ansvar och styrning i verksamheten kan upplevas tydligare i ett bolag. Detta då bolaget frånkopplas kommunens verksamhet och ges ett avgränsat uppdrag genom bolagsordning och ägardirektiv, vilket leder till att ledningen för bolaget kan fokusera på sina uppgifter och därför få en distans till övergripande avvägningar och överväganden som sker inom kommunen.
- Det avgränsade uppdraget som ett bolag får genom bolagsordning är också en stor anledning till att det blir mer naturligt att arbeta med effektivitet och produktivitet.
- Styrelsens personliga ansvar för bolaget anses ofta vara en tydlig drivkraft för att uppfylla mål och driva en lönsam verksamhet.
- Tydliga regler avseende roller och ansvar. ABL reglerar tydligt ansvar och roller för styrelse, verkställande direktör, revisorer och ägaren (bolagsstämma). I ett aktiebolag har styrelseledamöter, verkställande direktör, revisorer och sysslomän ett personligt ansvar för bolagets ekonomiska förvaltning. I detta ligger också att VD har en lagstadgad rätt att besluta inom bolagets löpande förvaltning vilket driver på effektiviteten i verksamheten.
- Erhåller en tydlig särredovisning. ABL och skattelagstiftning ställer skarpa krav på att redovisningen är fullständig och korrekt. Överträdelse kan innebära kraftiga sanktioner i form av böter och fängelse.

Nackdelar

- Att bedriva hemstjänstverksamhet i bolagsform har sina utmaningar. Hemtjänstverksamheten ska bedrivas enligt självkostnadsprincipen. Detta då det inte finns någon speciallagstiftning som anger att hemtjänstverksamheten inte behöver bedrivas enligt självkostnadsprincipen. Det innebär att en kommun som bedriver sin hemtjänstverksamhet i ett kommunalt bolag inte kan ge tillskott till bolaget för det fall verksamheten har ekonomiska svårigheter. Ett tillskott från kommunen kan betraktas som ett statligt stöd och det faktum att verksamheten bedrivs till självkostnad kan snedvrída konkurrensen.
- Utifrån ett ägarperspektiv kan det innebära ökad administration för kommunen att bedriva verksamhet i bolagsform, om kommunen inte har en etablerad bolagsfunktion. Detta då kommunen har ett ägaransvar som kräver en aktiv och ändamålsenlig ägarstyrning från kommunen. Kommunstyrelsen har även en förstärkt uppsiktsplikt avseende verksamhet som bedrivs i bolagsform. Kommunen måste ha en ändamålsenlig funktion för ägarstyrning, som kan upprätta mål och riktlinjer för bolagets verksamhet, samt följa upp verksamheten.
- Verksamheten flyttas till en skattepliktig miljö där lagstiftning som inkomstskattelag, mervärdesskattelag, aktiebolagsrätt, bokförings- och årsredovisningslag reglerar verksamheten. Vinster i verksamheten kommer att beskattas och tillskott från kommunen är skattepliktiga.
- Offentlig lagstiftning som kan komplicerar drift och samverkan. Exempelvis lagen om offentlig upphandling (LOU) som i huvudsak även gäller de kommunala bolagen. Om samverkan eller tjänsteköp ska ske mellan kommunen och bolaget faller detta, med få undantag, inom LOUs tillämpningsområde.
- Det kan på grund av skattemässiga konsekvenser bli kostsamt att återgå till att bedriva verksamheten i kommunal förvaltning.
- Distansering från kommunen. Verksamheten som bedrivs i bolagsform kan på grund av separationen från den kommunala verksamheten riskera bli svårare att kontrollera samt att få insyn i bolaget för kommunen.

Finns det andra driftsformer som hemtjänstverksamheten kan bedrivas i?

Checksystem

Utöver ovan nämnda driftsformer kan det även finnas andra tänkbara sätt att bedriva hemtjänstverksamheten. Ett exempel är hur Nacka kommun valt att organisera sin hemtjänstverksamhet. De använder sig inte av LOV, utan av en annan upphandlingsform samt ett "checksystem" där varje invånare i kommunen får en check med pengar att handla utförare av tjänster med.

Utförare kvalificerar sig genom att uppfylla ett antal auktorisationsvillkor. Denna form omfattas inte av LOV då även andra verksamheter som ej omfattas av LOV ingår i driftsformen.

Notera att PwC inte har full insyn i och kännedom om detaljerna i detta system. Vi har inte gjort någon bedömning av lagligheten i detta system och vi kan därmed inte garantera handlings sättet.

4

Önskat läge och
förslag på åtgärder

Representanter från vård- och omsorgsförvaltningen har tillsammans med PwC arbetat med det önskade läget och tagit fram förslag på åtgärder för att nå dit

Mot bakgrund av den nulägesbeskrivning som redovisas ovan har en workshop genomförts med representanter från förvaltningen. Syftet med workshoppen var att stämma av och kvalitetssäkra nulägesbilden samt gemensamt diskutera och reflektera kring denna.

Därefter har deltagarna tillsammans med PwC formulerat ett önskat läge samt konkretiserat åtgärder för att nå det önskade läget.

På nästkommande sida sammanfattas det önskade läget. På efterföljande sidor redogörs slutsatser och förslag på åtgärder för hemtjänstverksamheten inom Håbo kommun.

Det önskade läget

Önskat läge: välfungerande stödsystem

- Stödsystem/verksamhetssystem som möjliggör uttag av tillförlitlig statistik för både myndighetsutövning och utförande av hemtjänst på ett enkelt vis, för bättre förutsättningar att styra och planera effektivt
- Statistik som är tillförlitlig och kvalitetssäkrad
- Förenklad handläggning i verksamhetssystemet (antal klick, bevakningssystem)
- Minskad risk för felaktigheter samt ökad effektivitet genom mindre manuell hantering och handpåläggning
- Ökad användarvänlighet och enkelhet i systemet

Önskat läge: fördjupad kännedom om LOV-ersättningen och översyn av LOV-systemet

- Kunskap om hur LOV-ersättningen är framräknad och vad den baseras på
- Förståelse för vilka krav LOV-ersättningen ställer på en utförare i form av produktivitet/effektivitet
- Ett uppdaterat förfrågningsunderlag och ersättningsnivå som bättre speglar det faktiska uppdraget idag

Önskat läge: kontroll och ägandeskap över ekonomi och budget

- Chefer har en god kontroll över budget och uppföljning
- Väl utvecklat samarbete med controllers

Önskat läge: god samverkan mellan myndighets- och utförarsidan

- Ett välfungerande samarbete mellan myndighets- och utförarsidan
- Kontinuerliga avstämningar och en öppen dialog mellan parterna

Önskat läge: förändringar och förtydliganden av kommunens ambitionsnivå samt användning av totaltid

- Kommunens ambitionsnivåer ses över och konsekvenser av dagens utformning ses över (bl.a. vad gäller avgiftsuttag gentemot brukare)
- Uppdaterade riktlinjer där antalet insatser har setts över och det förtydligas vad som är skälig levnadsnivå i Häbo kommun
- Totaltid tas bort och förenklar på så vis arbetet

Slutsatser och förslag på åtgärder

Behov av förbättrat systemstöd

Det finns stora utmaningar med dagens verksamhetssystem. Treserva, inklusive TES som används av utförarsidan, brister i användarvänlighet och ger inte verksamheten möjlighet att på ett enkelt sätt få tillgång till tillförlitlig statistik. Vidare har det betonats att övergången till totaltid inte har varit kompatibelt med Treserva och medfört en speciallösning som gjort handläggningen mer tidskrävande och komplicerad. Även i processen för fakturering av brukaravgifter har det noterats omfattande handpåläggning som dels är tidskrävande, dels medför en påtaglig risk för felaktigheter i faktureringen. Detta behöver ses över.

- ❖ I den pågående upphandlingen av nytt verksamhetssystem är det av stor vikt att säkerställa såväl användarvänlighet samt möjligheter till enkel analys och sammanställning av förvaltningen utvalda parametrar. Vidare måste systemet vara kompatibelt med totaltid om man har för avsikt att ha kvar totaltid.
- ❖ Även övrigt systemstöd (fakturering, lön) behöver ses över i syfte att minska handpåläggningen och minska risken för felaktigheter.

Tydliggör LOV-ersättningen och syftet med LOV

I dagsläget räknar man inom Håbo kommun varje år upp ersättningen inom hemtjänsten utifrån OPI (omsorgsprisindex). Den bakomliggande beräkningen för hemtjänstersättningen är inte känd, och har inte kunnat tillhandahållas vare sig av central ekonomiavdelning eller av förvaltningen. Det är vidare inte känt vilka krav LOV-ersättningen ställer på utföraren vad gäller produktivitet och effektivitet. Det noteras även att det idag inte finns några privata utförare i Håbo kommun. I rapporten redogörs för alternativa driftsformer i syfte att kunna påbörja en diskussion om syfte och utformning för framtiden.

- ❖ Förvaltningen behöver ta fram en beräkningsmodell för hemtjänstersättningen som tar sin grund i självkostnaden
- ❖ Eftersom det idag saknas privata utförare finns även ett behov av en större diskussion om syfte och utformning av LOV-systemet

Se över kommunens ambitionsnivå

Håbo kommun beskrivs vara en generös kommun. Exempelvis erbjuds fria trygghetslarm, hemvårdsbidrag, fri avlösarservice (upp till 20 h) och sociala insatser som aktivitet/social samvaro, ledsagning och kontaktperson. Avgiftssystemet är indelat i sex nivåer och maxtaxan nås vid 35 h, vilket bedöms vara generöst i jämförelse med liknande kommuner. I biståndshandläggningen har man även två anhörigkonsulenter, som stöd till anhöriga.

- ❖ Håbo kommun behöver göra en översyn och förändring kring ambitionsnivån inom kommunen och säkerställa att ambitionsnivåer och ekonomiska förutsättningar är anpassade till varandra.

Slutsatser och förslag på åtgärder

Utveckla ekonomistyrningen

Chefernas ägandeskap för sin egna budget och uppföljning behöver stärkas, bland annat i syfte att stärka prognossäkerheten och kontrollen över verksamheten. Det har vidare noterats att det saknas effektivitetsmått som cheferna på utförarsidan kan använda sig av för att utvärdera och styra sin verksamhet på ett enkelt sätt. Den stora personalomsättning som har varit uppfattas också ha försvårat det ekonomiska arbetet och det finns otydligheter kring vad ekonomiavdelningen respektive förvaltningen ska göra. Den upplevda avsaknaden av ett tydligt ägarskap från förvaltningen har medfört ett (upplevt) behov hos den centrala ekonomiavdelningen att kontrollera och leda processen tydligare, för att säkerställa att den kommunövergripande tidplanen hålls.

- ❖ Utveckla ekonomistyrningen inom förvaltningen och säkerställ att cheferna tar ägandeskap i sin budget och uppföljning
- ❖ Effektivitetsmått och nyckeltal behövs tas fram för att cheferna i verksamheten ska kunna styra sin verksamhet

Förbättra samverkan och uppföljning

Senaste årens händelser har resulterat i bristande samverkan mellan myndighets- och utförarsidan, vilket uppfattas ha haft en negativ påverkan på arbetet. Under uppdragets gång har dock initiativ till möten och samarbete tagits, och det har i uppdraget framkommit en tydlig önskan från båda parter att samarbetet utvecklas. Vidare har noterats att det under den senaste tiden har funnits brister i uppföljningen av beslut, brukare och utförare. Ett stort arbete med att säkra beslutens aktualitet har gjorts under vintern men det finns behov av att säkra arbetet framöver.

- ❖ Samarbetet mellan de olika parterna bör utvecklas både på chefs- och medarbetarnivå, för att brukaren ska kunna få bästa möjliga omvårdnad och service. Gör en plan för hur samarbetet ska utvecklas, boka in gemensamma möten och skapa forum där medarbetare från respektive part får möjlighet att träffas och utbyta idéer.

Se över rutiner för registrering av tid

I dagsläget finns brister i registrering av utförd tid i samband med att hemtjänstpersonal besökt brukare. Bristerna i registreringen resulterar i försämrade uppföljningsmöjligheter.

- ❖ För att säkerställa registrering av utförd tid, måste tydliga rutiner tas fram. Det måste vidare kontrolleras att rutinerna efterlevs av hemtjänstpersonalen.

Det har även beskrivits att det finns brister i registrering av frånvaro för brukare som har hemtjänstinsatser. Det förekommer att frånvaro av misstag inte registreras av hemtjänstpersonal, och att avgift då faktureras för avbokade timmar, vilket brukaren eller anhöriga brukar uppmärksamma och kontakta avgiftshandläggaren för. Detta arbete kring att korrigera fakturor skapar mycket extraarbete för avgiftshandläggaren.

- ❖ För att säkerställa att registrering sker av avbokade timmar, måste tydliga rutiner för hemtjänstpersonalen tas fram och vidare bör det kontrolleras att rutinerna efterlevs. Det handlar inte bara om att minimera extraarbete för avgiftshandläggaren, utan också om att bibehålla förtroende hos brukare och anhöriga.

5

Appendix

Nyckeltalsanalys

Äldreomsorg, andel med omsorg

2017–2021, procent

Mellan år 2017 och 2021 har andelen äldre med hemtjänstinsatser* ökat med 0,8 procentenheter.

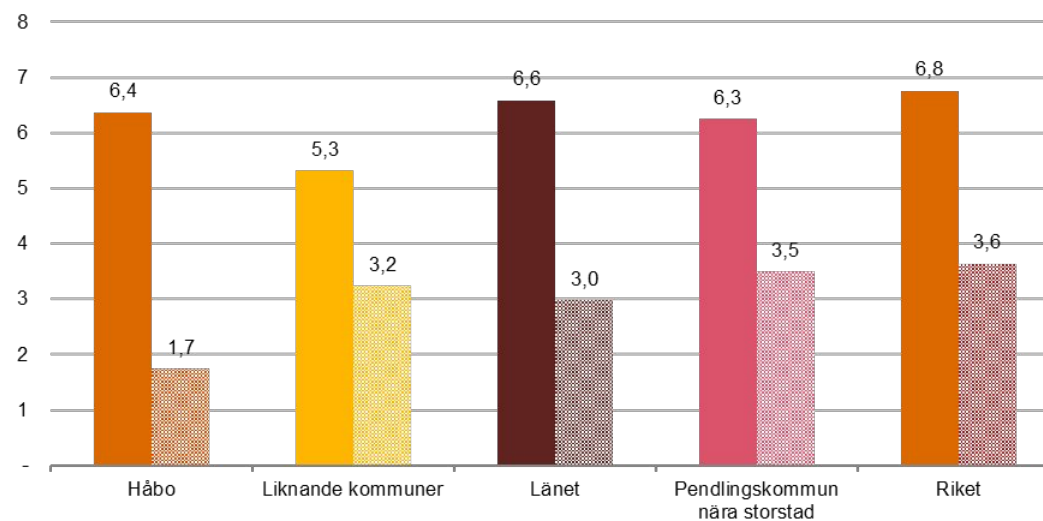
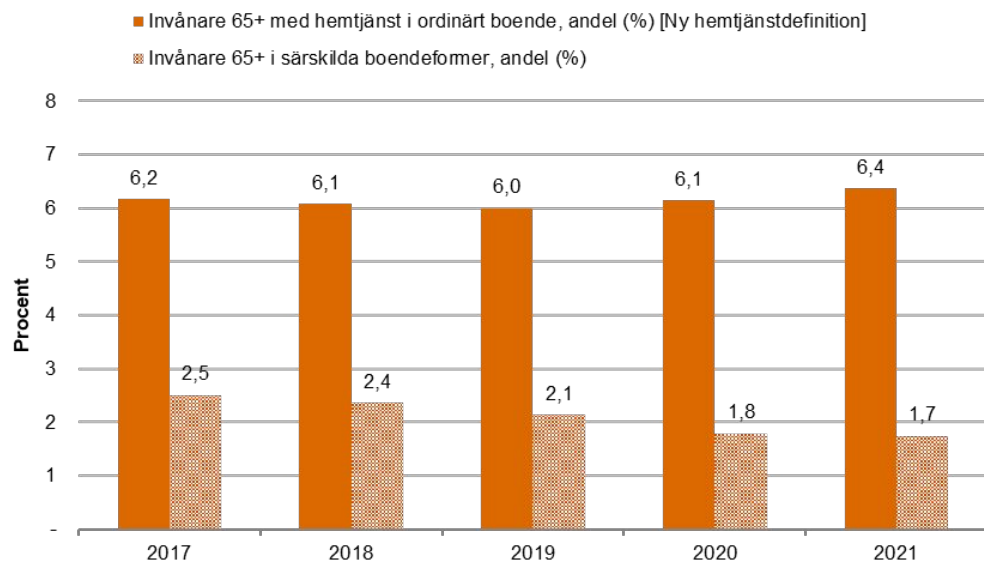
Andelen äldre som tar del av särskilt boende har sedan år 2017 minskat med 0,8 procentenheter, från 2,5 till 1,7 procent.

*) Hemtjänstdefinitionen ändrades år 2020, vilket innebär att personer med hemtjänstbeslut som endast omfattar trygghetslarm, matdistribution, avlösning eller ledsagning har exkluderats.

2021 i jämförelse, procent

I förhållande till övriga jämförelsegrupper redovisar Håbo kommun en ungefär lika stor andel äldre med hemtjänstinsatser, men en lägre andel äldre inom särskilt boende.

Totalt sett beviljar kommunen 8,1 procent av invånare 65+ år hemtjänst eller särskilt boende, vilket ligger på en något lägre nivå än liknande kommuner som totalt beviljar 8,5 procent.

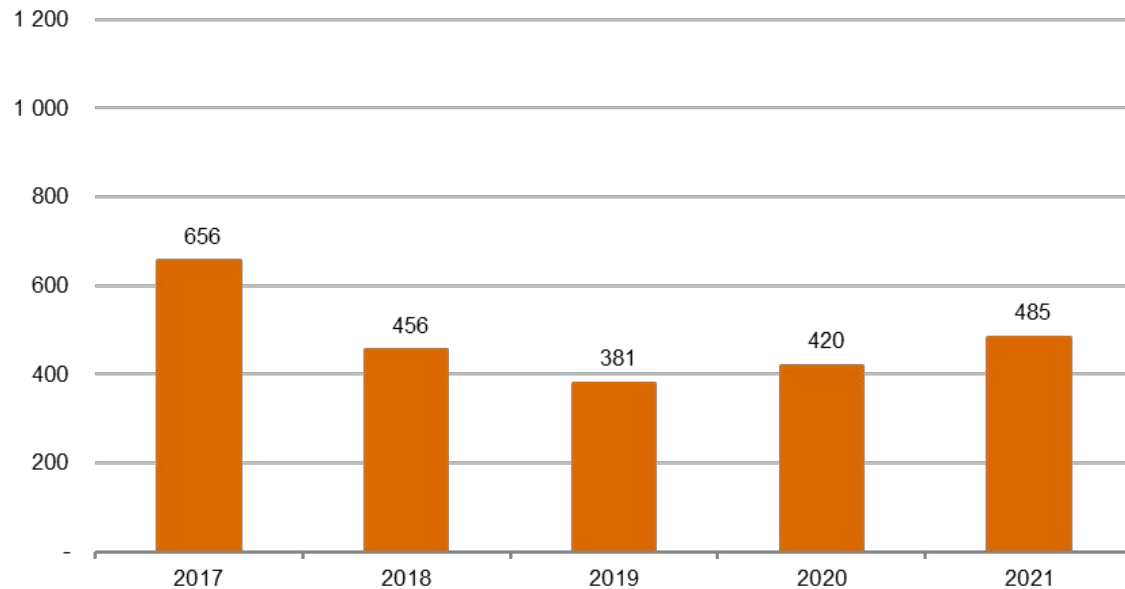

Kostnad per hemtjänsttimme

2017–2021, procent

Mellan år 2017 och 2021 har kostnaden per hemtjänsttimme minskat med 171 kr och 35,2 procentenheter.

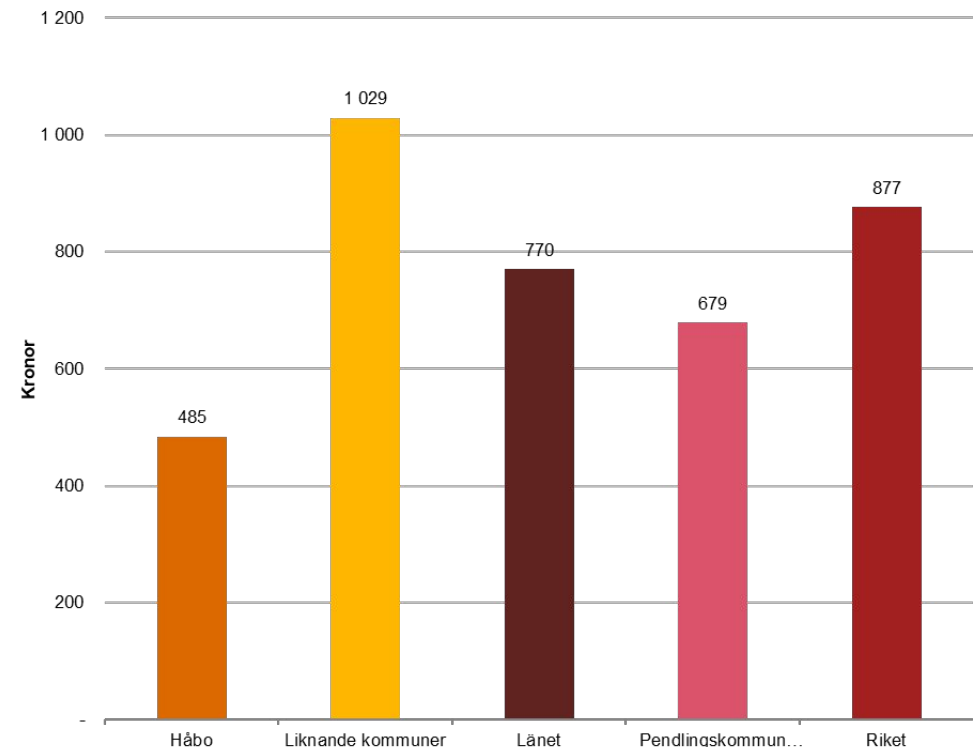
Kostnaden var som lägst år 2019, med en kostnad på 318 kr per timme.

2021 i jämförelse, procent

Kommunens kostnad per hemtjänsttimme är låg i förhållande till samtliga jämförelsegrupper. Kommunens kostnad per hemtjänsttimme är 485 kronor och 52,8 procent lägre än kostnaden för liknande kommuner.

I kostnaden ingår kommun- och förvaltningsgemensamma kostnader. Vidare relateras kostnaden till antalet beviljade timmar (inte utförda).

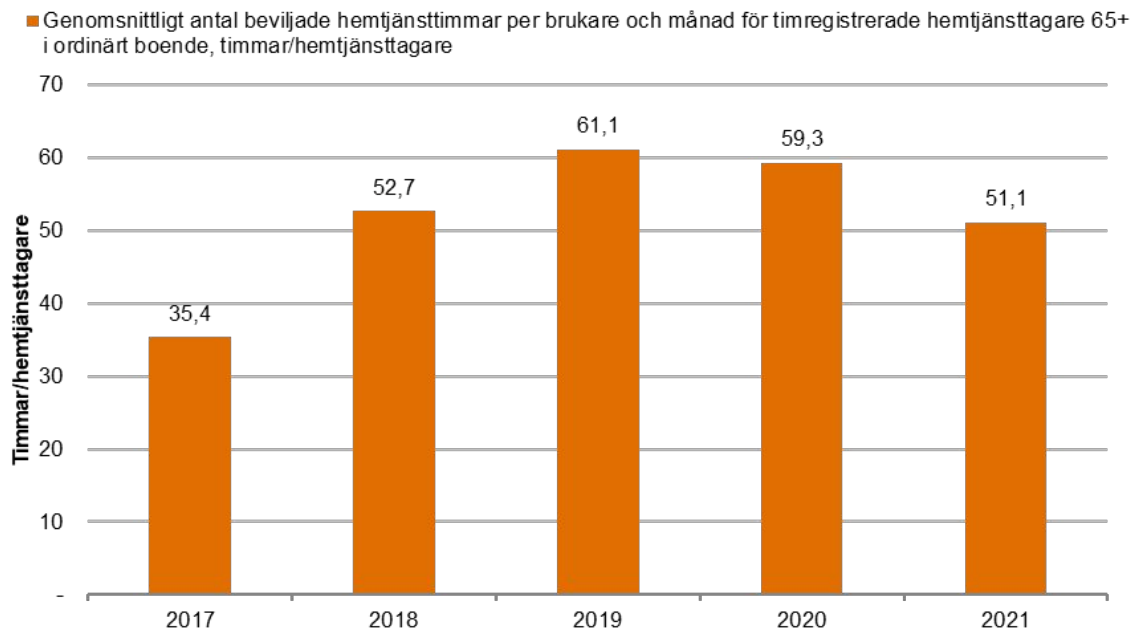

Beviljade/beräknade timmar

2017–2021, beviljade/beräknade timmar per månad 65+ år med omsorg

Under perioden har antalet beviljade hemtjänsttimmar per brukare ökat från 35,4 timmar till 51,1 timmar, en förändring som motsvarar 44,3 procent.

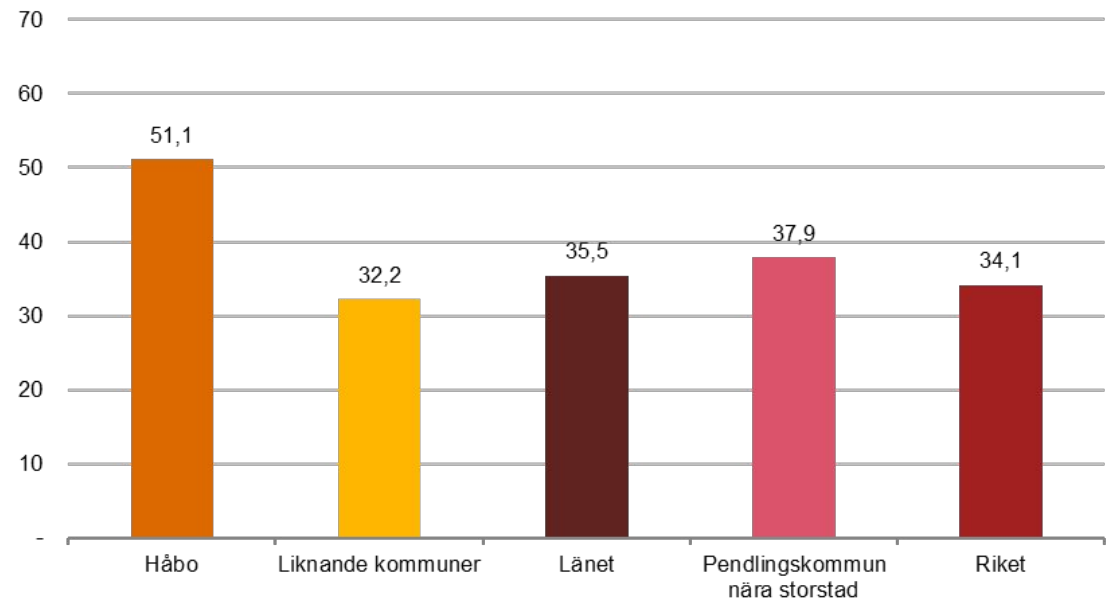
Inför 2017 ändrades redovisningen till att omfatta genomsnittligt antal beviljade hemtjänsttimmar per brukare och månad.

2021 i jämförelse, beviljade/beräknade timmar per månad 65+ år med omsorg

Kommunens antal beviljade timmar är på en högre nivå än för samtliga jämförelsegrupper.

I jämförelse med gruppen liknande kommuner beviljar Håbo 18,9 timmar mer per hemtjänsttagare, vilket motsvarar 58,7 procent.

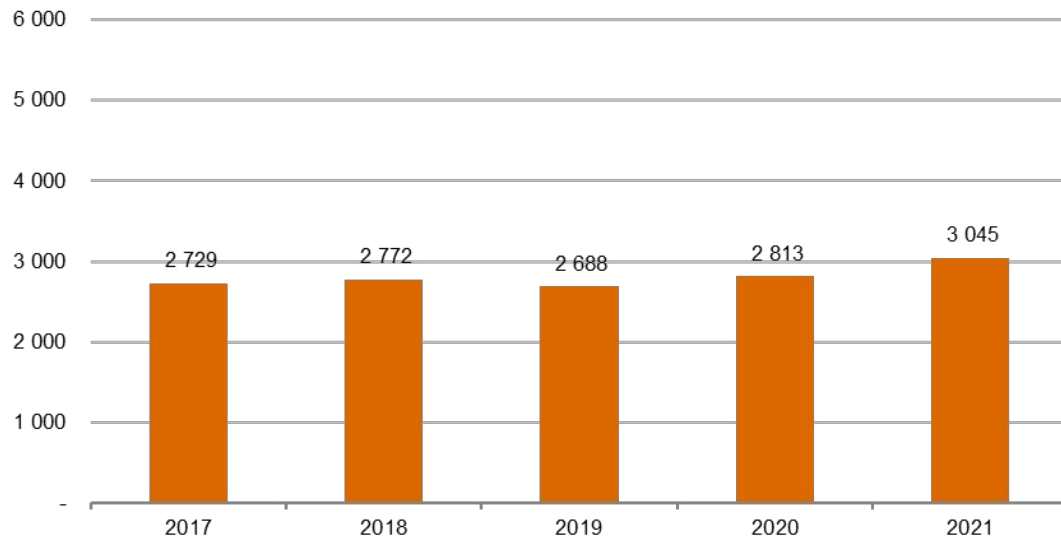

Nettokostnad hemtjänst äldreomsorg

2017–2021, procent

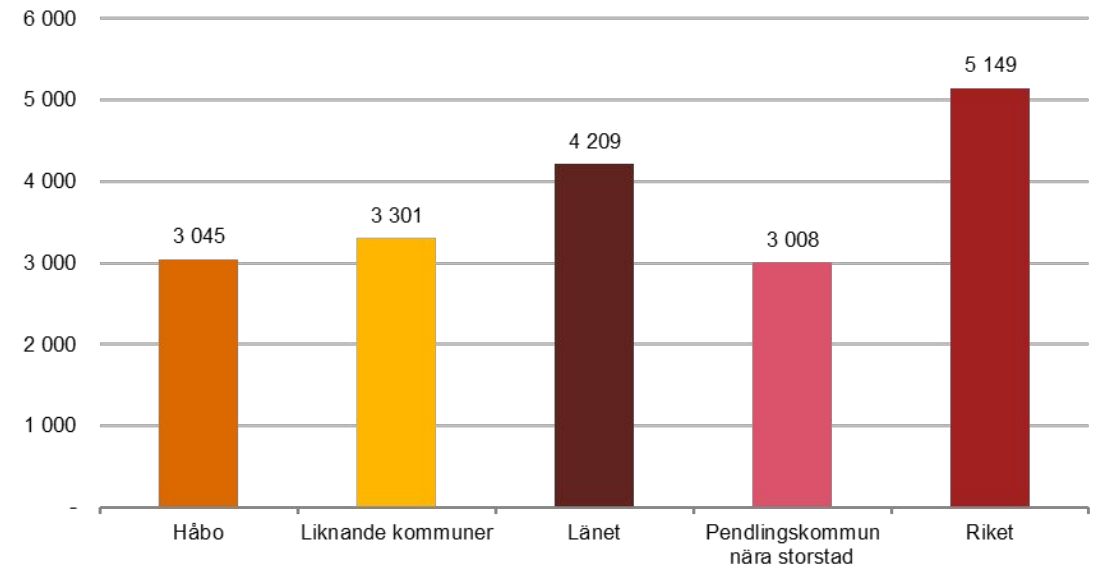
Nettokostnaden har fluktuerat under mätperioden men ökade totalt med 11,6 procent och 316 kronor mellan åren 2017-2021.

Högsta nettokostnaden under mätperioden var år 2021 på 3 045 kr.

2021 i jämförelse, procent

I förhållande till övriga jämförelsegrupper redovisar Håbo kommun en nettokostnad inom hemtjänsten som är i nivå med jämförelsegrupperna liknande kommuner och pendlingskommuner nära storstad. Länet och riket har en högre nettokostnad.

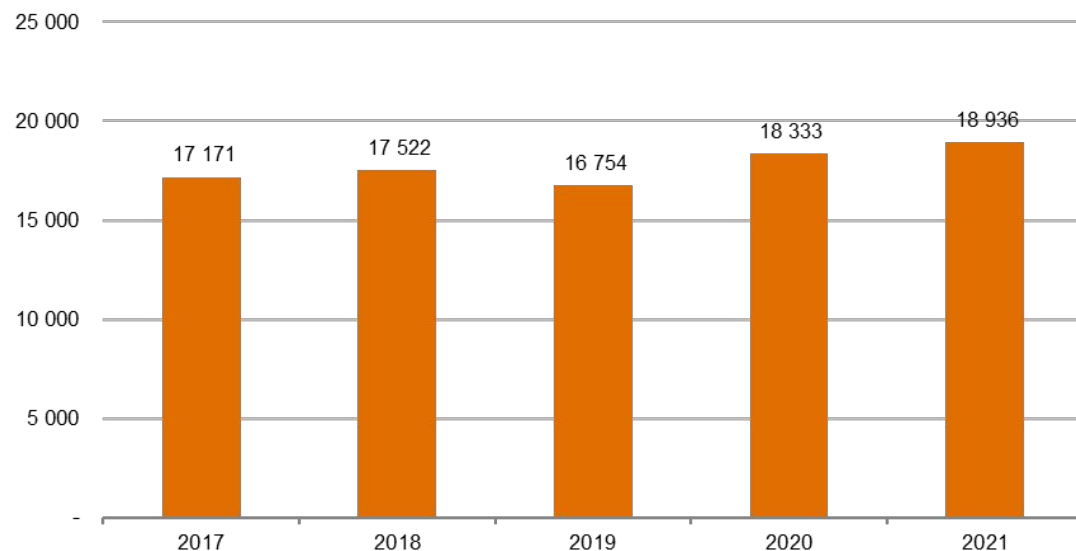

Kostnad hemtjänst äldreomsorg kr/inv, 65+

2017–2021, procent

Kostnad för hemtjänster per invånare för 65+ har flukturerat under mätperioden, men gick upp totalt 10,2 procent och 1765 kr mellan åren 2017-2021.

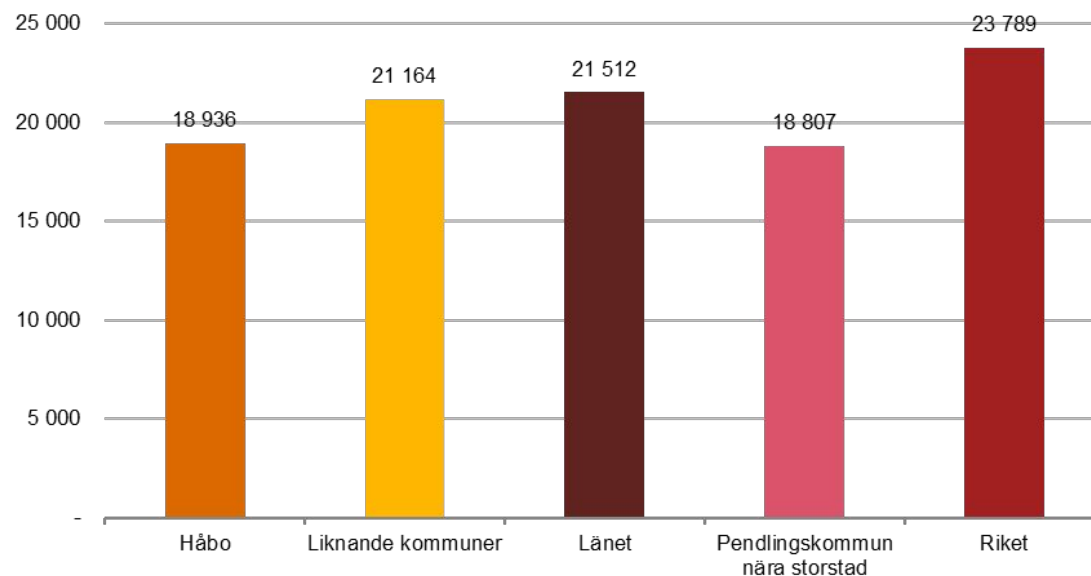
Högsta nettokostnaden under mätperioden var år 2021 på 18 936 kr.

2021 i jämförelse, procent

I förhållande till jämförelsekommunerna har Håbo kommun en lägre kostnad per invånare jämfört med samtliga jämförelsegrupper förutom pendlingskommuner nära storstad.

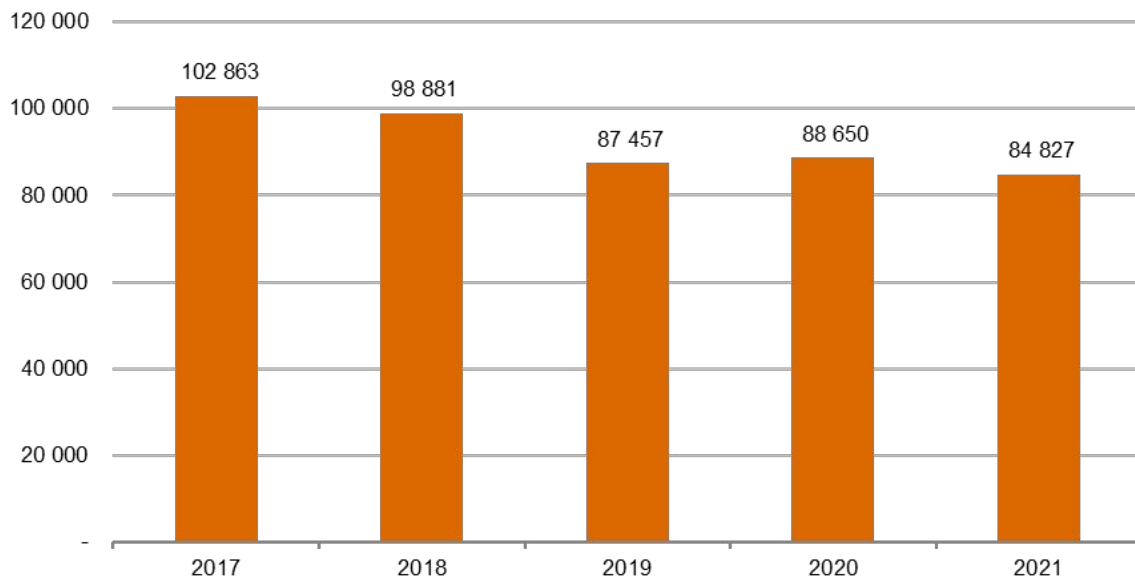
I relation till liknande kommuner har Håbo kommun en lägre kostnad med 11,8 procent och 2 228 kr.

Kostnad hemtjänst äldreomsorg kr/inv, 80+

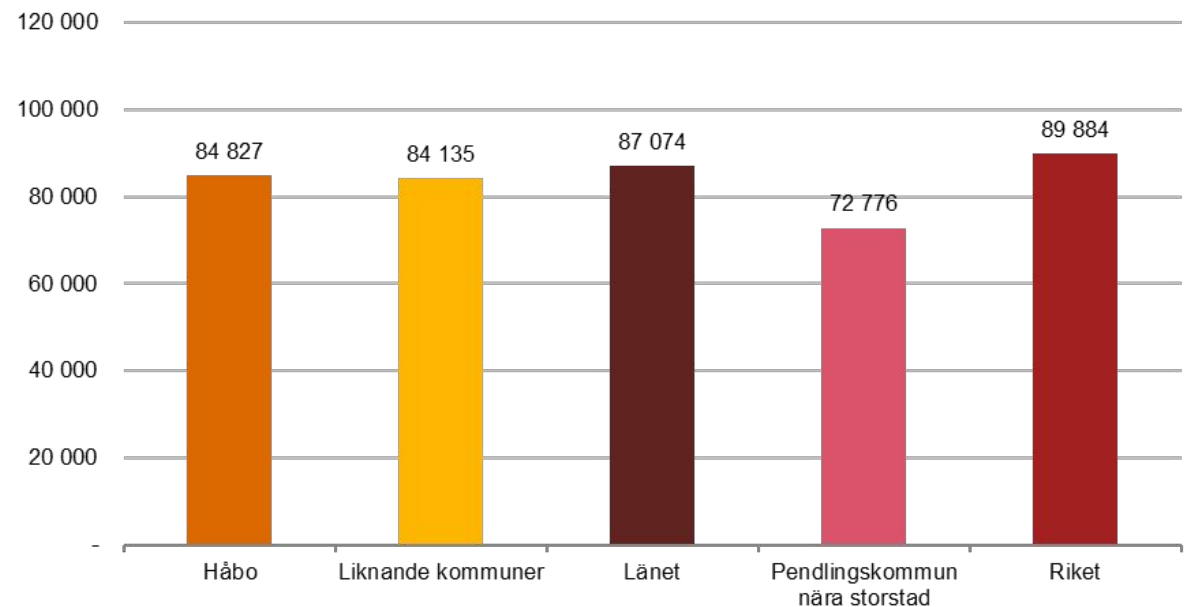
2017–2021, procent

Kostnad för hemtjänst per invånare för 80+ har gått ner under mätperioden 2017-2021 med totalt 17,5 procent och 18 036 kr.

2021 i jämförelse, procent

Håbo kommun har en kostnad i nivå med övriga jämförelsegrupper. Skillnaden mot liknande kommuner är 692 kr.

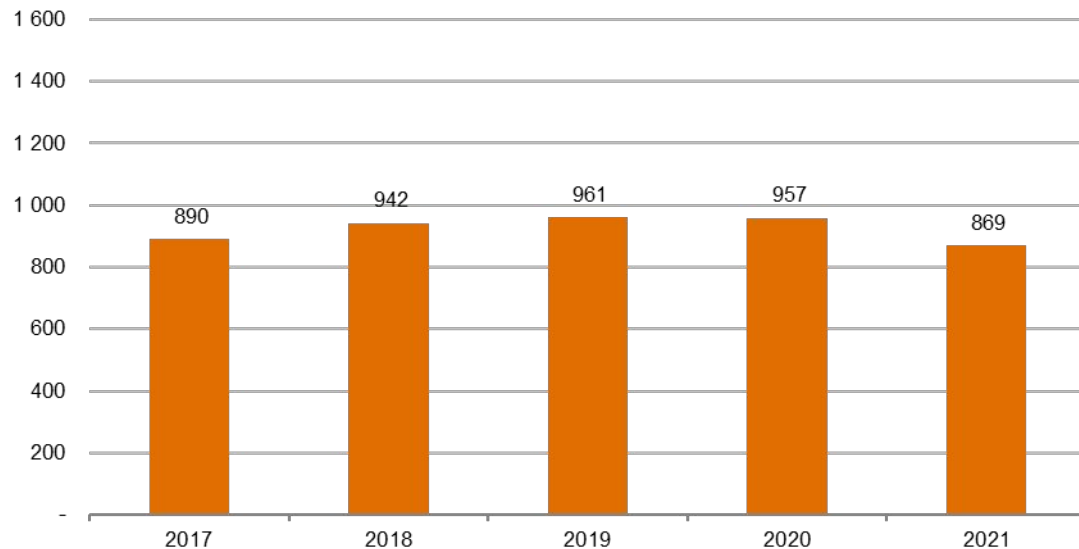

Avgiftsintäkter ordinärt boende äldreomsorg, kr/inv 65+

2017–2021, procent

Avgiftsintäkterna har fluktuerat under mätperioden, med har under perioden 2017-2021 minskat med 2,6 procent och 21 kr.

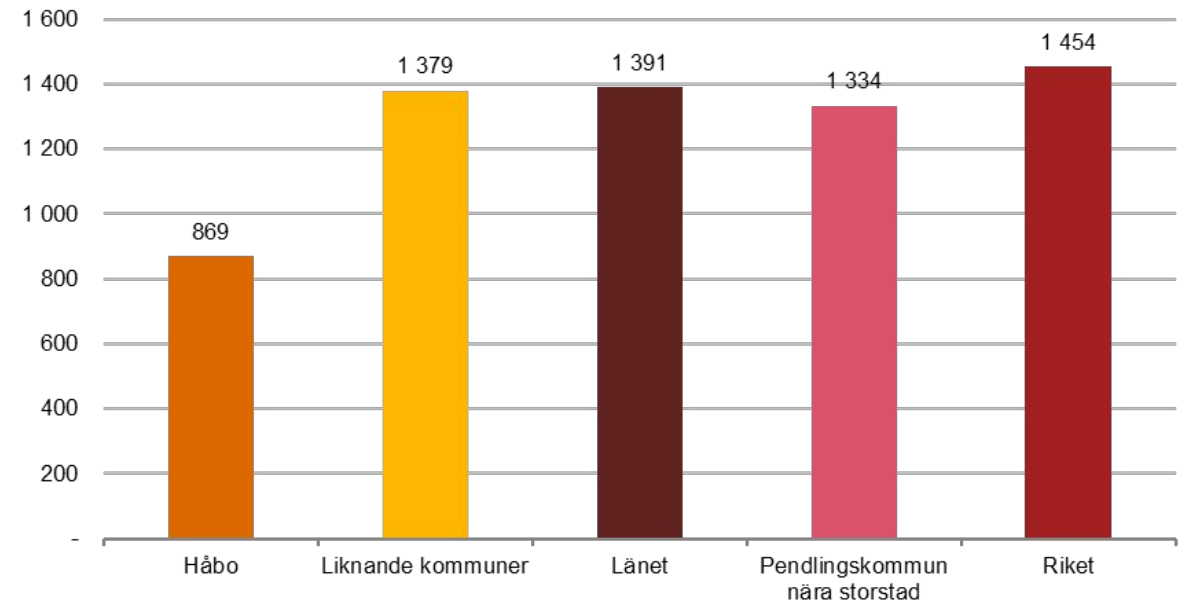
Avgiftsintäkterna var som högst år 2019 på 961 kr per invånare.

2021 i jämförelse, procent

Håbo kommun har markant lägre avgiftsintäkter gentemot samtliga jämförelsekommuner.

I relation till liknande kommuner har Håbo kommun 37 procent lägre avgiftsintäkter i kr per invånare.

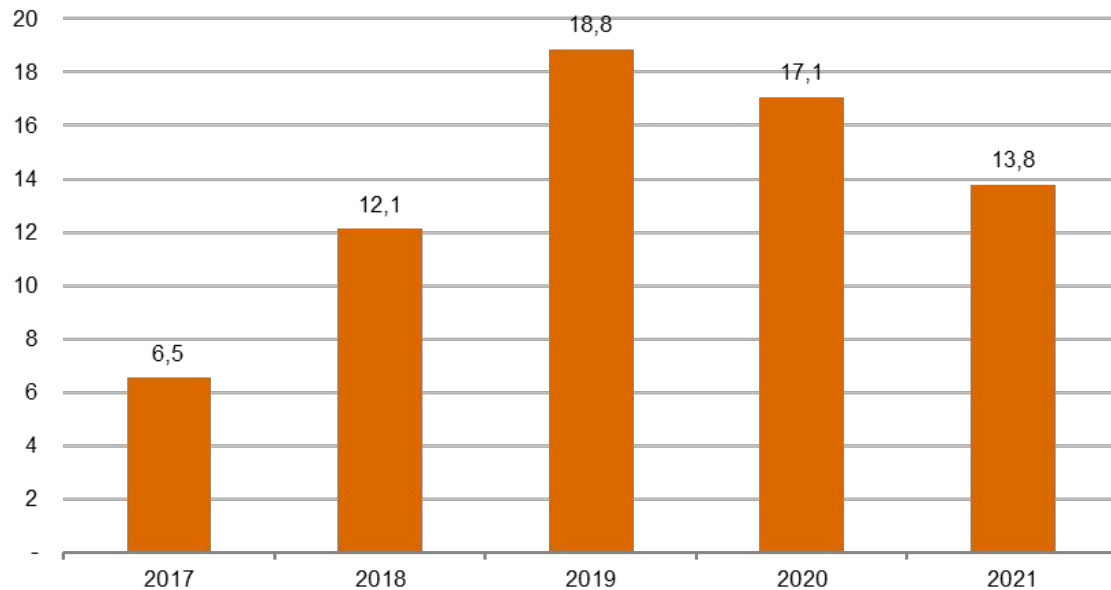

Hemtjänsttagare 65+ med hemtjänst i ordinärt boende med 120+ beviljade timmar per månad, andel (%)

2017–2021, procent

Andelen brukare med över 120 beviljade hemtjänsttimmar har varierat under mätperioden, men har under perioden ökat med 7,3 procentenheter.

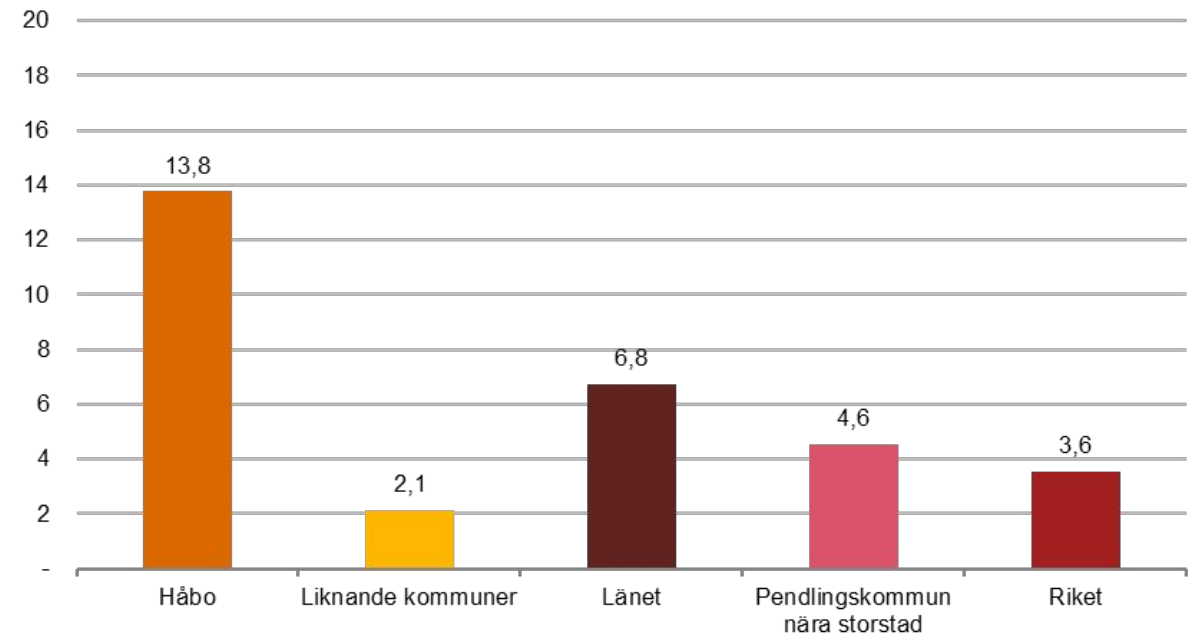
Andelen var som högst år 2019 med 18,8 procent.

2021 i jämförelse, procent

Håbo kommun har en större andel brukare med över 120 beviljade hemtjänsttimmar gentemot samtliga jämförelsegrupper.

I relation till jämförelsegruppen liknande kommuner har Håbo kommun en större andel med 11,7 procentenheter.

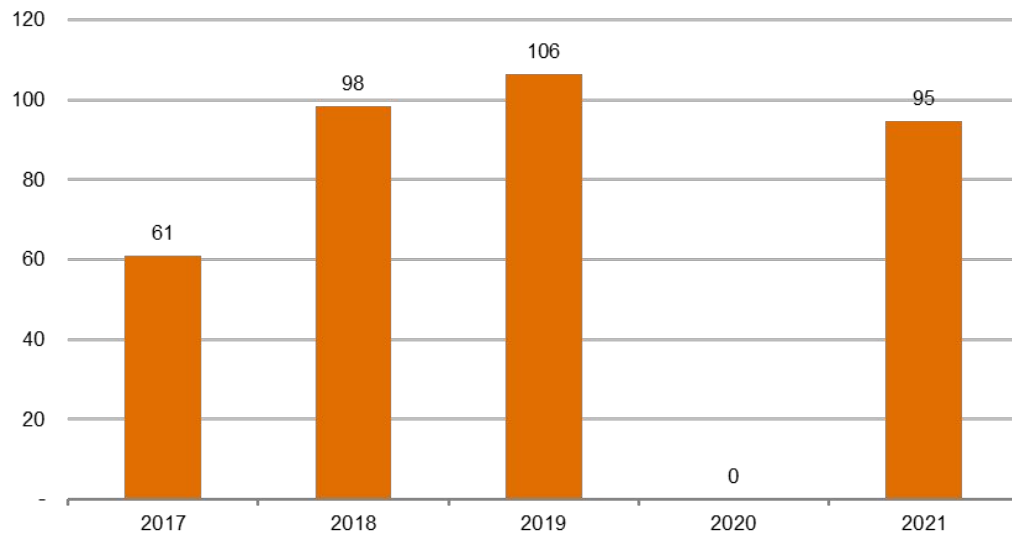

Genomsnittligt antal hemtjänsttimmar för timregistrerade hemtjänsttagare 65+ i ordinärt boende med hemtjänst, månaden före inflytt till särskilt boende, timmar/hemtjänsttagare

2017–2021, procent

Genomsnittligt antal hemtjänsttimmar månaden innan inflytt till SÄBO har i Håbo kommun ökat under mätperioden, men hade sin topp under året 2019 med 106 timmar.

Under perioden 2017-2021, har antalet timmar ökat med 55 procent och 34 timmar.

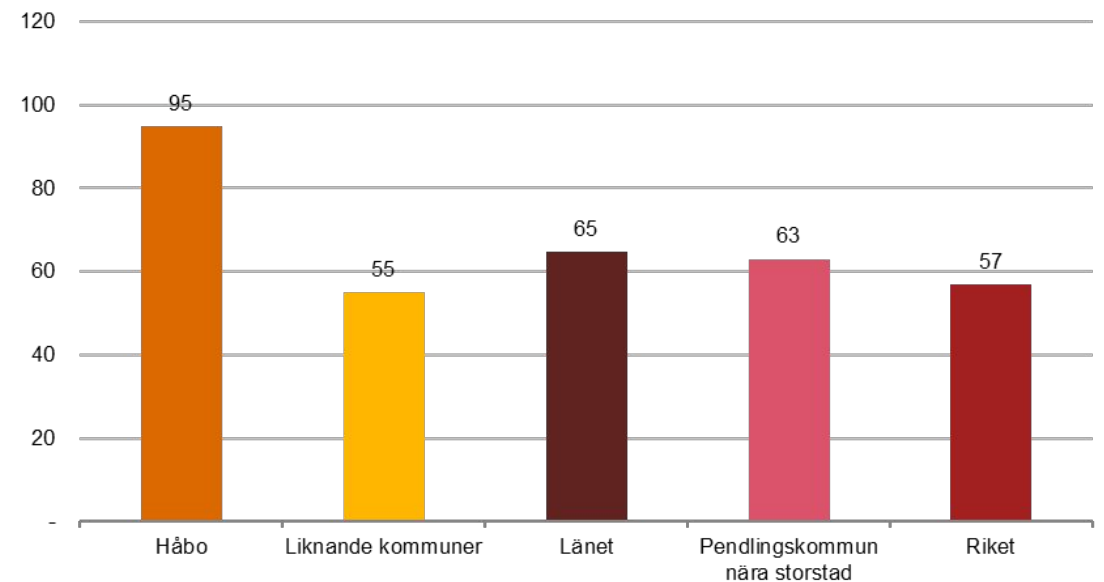

* Nyckeltal för 2020 saknas i Kolada

2021 i jämförelse, procent

I Håbo kommun har man fler antal timmar i förhållande till samtliga jämförelsegrupper.

I relation till liknande kommuner har Håbo kommun 40 fler timmar per hemtjänsttagare.

pwc.se

Denna rapport har upprättats inom ramen för vårt uppdrag att utföra en genomlysning av BUFs organisation i Håbo kommun (org nr 212000-0241) utifrån de förutsättningar och omständigheter som framgår av uppdragsavtal signerat 2022-12-14. Rapporten är endast upprättad för vår uppdragsgivares räkning, Håbo kommun, och får inte lämnas ut eller göras tillgänglig för andra fysiska eller juridiska personer utan Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB:s (organisationsnummer 556029-6740)/PricewaterhouseCoopers AB:s skriftliga godkännande. I avsaknad av skriftligt godkännande, tar Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (organisationsnummer 556029-6740)/PricewaterhouseCoopers AB inte något som helst ansvar gentemot någon annan än uppdragsgivaren som väljer att förlita sig på eller att agera utifrån innehållet i denna rapport. Inte heller tas något ansvar för att rapporten används för andra syften än för dem som förelegat vid uppdragets utförande. Uppdragsansvarig partner har varit Susanna Collijn.

© 2022 PricewaterhouseCoopers i Sverige AB. All rights reserved. In this document, "PwC" refers to Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB or PricewaterhouseCoopers AB which is a member firm of PricewaterhouseCoopers International Limited, each member firm of which is a separate legal entity.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Karin Borgström, Förvaltningschef
karin.borgstrom@habo.se

Läkemedelsautomater i hemtjänsten

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden tar emot information och ställer sig bakom införandet av läkemedelsautomater. Läger informationen till handlingarna
2. Uppföljning av aktuell risk- och konsekvensanalys på VON 3/10 2023

Sammanfattning

Vård och omsorgsförvaltningen planerar att som en del av omställningen till effektiv och nära vård på försök införa läkemedelsautomater till vissa patienter i ordinärt boende. Antalet patienter planeras till 10–20 personer. Införandet av välfärdsteknik är en viktig del i omställningen. Läkemedelsautomater och digital tillsyn framhålls som väl beprövade insatser som kan vara mycket resurssparande. Försöket förväntas starta under senhösten-23. Mycket stöd och erfarenheter från andra kommuner finns att ta del av.

Ärendet

Omställningen till effektiv och nära vård är en nödvändighet att genomföra för att i framtiden räcka till för den ökande äldre befolkningen. Ändrade arbetssätt och införande av välfärdsteknik är två viktiga delar i denna omställning. Av den välfärdsteknik som finns tillgänglig inom äldreområdet framhålls två tekniska lösningar som kommunerna bör prioritera att arbeta med. Detta med tanke på att de är väl beprövade och har visat sig ge goda resultat, framför allt för de kommuner som inför dem i större skala. Dessa insatser är läkemedelsrobotar och digital natttillsyn.

Förvaltningen har bildat en arbetsgrupp för införande av läkemedelsrobotar på försök. Gruppen leds av förändringsledare för effektiv och nära vård. I gruppen ingår enhetschef för hemsjukvården, MAS och enhetschef för en av hemtjänstgrupperna. Arbetsgruppen rapporterar till förvaltningsledningsgruppen.

Patienter som kommer att prioriteras att delta i försöket är de som bor på landsbygd eller har läkemedel vid ett flertal tillfällen per dag. Det ska även göras en bedömning för varje patient om de lämpliga för att ta emot läkemedel från automat. Antalet patienter vi planerar att starta med är 10–20, beroende på lämplighet och ekonomi.

Start planeras i nov-dec-23. Faller detta väl ut planerar förvaltningen att utöka antalet efter testperioden. Testperiodens längd beräknas till ett år.

Förvaltningen har tittat på erfarenheter från andra kommuner såsom Uddevalla, Kramfors och Eskilstuna. I vårt län är Älvkarleby den kommun som startat med läkemedelsautomater, där har vi goda kontakter och kan utbyta erfarenheter med

Vård- och omsorgsförvaltningen

dem. På SKR, Sveriges kommuner och regioners hemsida finns mycket information och stöd att tillgå.

Syftet är:

- Att minska antalet besök inom hemtjänsten för att överlämna läkemedel. Alternativt förlägga besök på andra tider som inte är så koncentrerade till tex 8 och 12. Automaterna möjliggör att patienten har kunnat ta sina läkemedel själv vid 8.00 och sedan kommer hemtjänsten kanske vid 9-10 för att hjälpa med dusch/morgonhygien och då har tex smärtlindring hunnit börja ge verkan.
- Detta förväntas också öka självständigheten för patienterna. De behöver heller inte oro sig om hemtjänsten kommer fram i tid i tex. vid oväder, vilket gör att de inte tvingas vänta på sina läkemedel.
- Minska kostnader för både köp av hemtjänst och även kostnader för utföraren då detta ofta är korta besök som är kostnadsdrivande.
- Även effekter på fordons- och drivmedelskostnader samt miljön förväntas.
- Minskat antal avvikelser om uteblivna läkemedelsdoser förväntas också efter erfarenheter vi tagit del av i andra kommuner.

Automaterna fungerar bara för de som har dosdispenserande läkemedel, men det har redan idag flerparten av våra patienter. Man kan skriva in påminnelse för att ta tex stående flytande läkemedel, men det finns i nuläget ingen lösning för vid behovsläkemedel. Där kommer vi även fortsättningsvis att behöva göra besök. I automaten är läkemedelspåsen tillgänglig en bestämd tid innan och efter den tiden läkaren ordinerat. Detta visas för patienten både via en lysande lampa samt ljudpåminnelser. Batteribackup finns i automaterna. Automaterna fylls på med dosdispenserade läkemedel var 14:e dag. Detta planeras utföras av hemtjänstens larmgrupp.

Om patienten inte tar läkemedlet ur automaten efter en viss tid från att det är tillgängligt går ett larm till hemtjänsten som då kontaktar patienten via telefon eller åker dit och gör ett fysiskt besök för att säkerställa att patienter mår bra och tar sin medicin.

Förvaltningens arbetsgrupp har planerat att göra en risk och konsekvensanalys i mitten på september. Denna kommer att delges vård- och omsorgsnämnden.

Processen för upphandling är startad.

Då uppdragsgivare för utdelning av läkemedelsdoser till patienter är förskrivande läkare, främst på våra vårdcentraler har dialog inletts med dem.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Under försöksperioden kommer hyran av automaterna att bekostas av statsbidraget för God och nära vård. Vilket gör att köp av hemtjänst förväntas minska under denna period.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Om försöket faller väl ut och permanentas kommer hyran av läkemedelsautomaterna att bekostas av verksamheten för köp av hemtjänst. Detta gäller även om man under försöksperioden skulle vilja starta upp fler automater. Kostnaden för köp av hemtjänst förväntas minska i större utsträckning än kostnaden för hyran av automaterna, vilket kommer att leda till en besparing för förvaltningen totalt.

Detta kommer även att vara ekonomiskt fördelaktigt för utförare av hemtjänst då besök för att dela ut läkemedel ofta är korta, vilket tenderar att vara kostnadsdrivande. I dagsläget planeras besök av andra insatser ofta in samtidigt som besök för att lämna ut läkemedel. Då läkemedelsbesök ofta är koncentrerade till vissa tider blir det svårt för utförarverksamheten att kunna använda sin personal och fordon optimalt. När man kan planera in de andra besöken utan att behöva ta hänsyn till läkemedelstiderna har man i andra kommuner kunnat minska fordonskostnader och kan utnyttja personalen mer resurseffektivt.

För patienterna blir kostnaden oförändrad. De betalar avgiften för hemsjukvård oavsett på vilket sätt läkemedlen överlämnas.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Uppföljning

Läkemedelsautomaterna kommer att följas upp kvalitativt med hjälp av enkäter till patienterna före start och efter en tids användning.

Gällande avvikelshantering kommer vi att följa antalet uteblivna läkemedelsdoser.

Ekonomiskt kommer en nyttokalkyl visa hur många besök vi sparar in samt antal mil som sparats in i resväg.

Beslutsunderlag

– Denna tjänsteskrivelse nr 7390, daterad 2023-08-11

Beslut skickas till

Chefer inom vård och omsorgsförvaltningen

Vård- och omsorgsförvaltningen

Niki Mallouppas Carlquist, Nämndsekreterare
niki.mallouppas.carlquist@habo.se

Information från förvaltningen

Förslag till beslut

1. Vård och omsorgsnämnden tackar för informationen.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsförvaltningen presenterar aktuell information till Vård- och omsorgsnämnden.

Avdelningen för hemtjänst

Rapport från sommaren och nulägesbild

Arbete med dygnsvila och heltid som norm

Avdelningen för äldreomsorg och sjukvård i hemmet

Rapport från sommaren

Arbete med dygnsvila och heltid som norm

Myndighetsavdelningen

Rapport från sommaren

Köläge

Köpta platser

Arbetsmiljöverket

Förvaltningsövergripande

Rapport från sommaren

Status handlingsplan IVO

Information om stadsbidrag Hälsosamtal äldre (Ulrika Wahlstrand, förändringsledare)

Information fotvården

Riskbedömning inför internkontroll 2024

Status Konkurrensverket

Nytt verksamhetssystem

Vård- och omsorgsförvaltningen

LOV förfrågningsunderlag

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Uppföljning

Beslutet kräver ingen uppföljning.

Beslutsunderlag

– Denna tjänsteskrivelse nr 7393, daterad 2023-08-11

Uppdrag och verkställighet - Aug 2023 (Vård- och omsorgsnämnden inkl. alla underliggande)

Ärendetyp	Uppdrag/verkställighet	Uppdragsgivare	Uppdragstagare	Ansvarig	Status + Kommentar
Uppdrag	Uppföljning och insyn av privata utförare - uppföljning av nämndernas programarbete (Kommunstyrelsen) Dnr 2022/1691 KS 2023-02-08 § 39 "Kommunstyrelsen ger kommunledningsförvaltningen i uppdrag att från nämnderna begära in en rapportering om nämndernas uppföljning av den verksamhet som inom nämndens område utförs av privata utförare"	Kommunstyrelsen	Samtliga nämnder		
Uppdrag	Handlingsplan för ekonomi i balans 2023: . Kommunstyrelsen uppdrar till nämnderna att redovisa åtgärder för en bud-get i balans i enlighet med handlingsplan vid kommunstyrelsens samman-träde den 24 oktober 2023 (Kommunstyrelsen) Dnr 2023/654 KS 2023-06-15 § 187	Kommunstyrelsen	kultur- och fritidsnämnden bygg- och miljönämnden barn- och utbildningsnämnden socialnämnden vård- och omsorgsnämnden		
	Översyn av tillgänglighet och begränsningsåtgärder i demensverksamheterna (Vård- och omsorgsnämnden) Diarienummer 2019/00062 Beslutsdatum 2019-11-05 § 112 Förvaltningen får i uppdrag att utreda möjligheten att öka tillgängligheten och minska begränsningsåtgärder i verksamheter för personer med demenssjukdom Beslutsdatum 2022-02-22 Vård- och omsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att tillsammans med fastighetsavdelningen genomföra en förstudie gällande miljön på Solängens särskilda boende. Beslutsdatum 2022-04-05 1. Vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag på planerade åtgärder för att minska tvångs- och begränsningsåtgärder i verksamheter för personer med demenssjukdom. 2. Vård- och omsorgsnämnden godkänner angiven tidsplan för planerade åtgärder. Med anledning av ovanstående avbryts uppdraget - Fördjupad utredning av tillgänglighetsanpassning på Solängen Diarienummer 2019/00013 Beslutsdatum 2019-11-05 § 113 Beslutsdatum 2022-08-30 § 79 1. Vård- och omsorgsnämnden noterar informationen 2. Vård- och omsorgsnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att fortsätta utreda möjligheten att utöka tillgängligheten till utemiljön på Solängen. 3. Vård- och omsorgsnämnden ger förvaltningen att återkomma med lägesrapport till nämnden i december 2022.		Socialförvaltningen		

Ärendetyp Uppdrag/verkställighet	Uppdragsgivare	Uppdragstagare	Ansvarig	Status + Kommentarer
<p>Motion - satsningar inom vård och omsorg (Vård- och omsorgsnämnden) Ärendenummer: 2021/87 Beslutsdatum: 2021-02-22- § 19</p> <p>1. Kommunfullmäktige beslutar att överlämna motionen till kommunstyrelsen för beredning.</p>	Kommunfullmäktige	Kommunstyrelsen		
<p>Uppdrag Strategi för hälsosamt äldre i Häbo 2022-2025 (Vård- och omsorgsnämnden) Diarienummer: 2019/00302 Beslutsdatum: 2021-11-08 §144</p> <p>Kommunfullmäktige beslutar att uppdra till samtliga nämnder att genomföra uppdragen i Strategi för ett hälsosamt äldre enligt bilaga 1.</p>	Kommunfullmäktige	Kommunstyrelsen, Vård- och omsorgsnämnden, Socialnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Bygg- och miljönämnden, Barn- och utbildningsnämnden		
<p>Motion: Nytt flyktingpolitiskt program (Vård- och omsorgsnämnden) Dnr: 2022/1009 KF 2022-06-13 §87 Diarienummer: VON 2022/00052</p>	Kommunfullmäktige			
<p>Hyresmodell vård- och omsorgsboenden (Vård- och omsorgsnämnden) Ärendenummer VON 2021/00018 beslutsdatum 2021-04-06 § 24 1. Vård- och omsorgsnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att i samverkan med kommunens fastighetsavdelning ta fram ett förslag till hyressättningsmodell för kommunens vård- och omsorgsverksamheter. 2. Modellen ska vara klar att ta i bruk 2022</p>	Nämnd	socialförvaltningen		

Ärendetyp Uppdrag/verkställighet	Uppdragsgivare	Uppdragstagare	Ansvarig	Status + Kommentar
<p>Utredning av fixartjänst för personer under 65 år (Vård- och omsorgsnämnden) Ärendenummer VON 2020/00043 Beslutsdatum 2020-09-29 §77 Vård- och omsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att utreda möjligheten att utvidga målgruppen för den så kallade fixartjänsten, att även omfatta personer under 65 år. Beslutsdatum 2021-04-06 1. Vård- och omsorgsnämnden beslutar att på försök utöka målgruppen för fixartjänsten till att också omfatta personer under 65 år med en funktionsnedsättning som medför en ökad fallrisk. 2. Vård- och omsorgsnämnden beslutar att utökningen av målgruppen ska gälla under ett år och följas upp efter sex månader och utvärderas efter tolv månader. 3. Vård- och omsorgsnämnden beslutar att ändringen träder i kraft när fixartjänsten åter öppnar.</p>	Nämnd	Socialförvaltningen		
<p>Utredning hemtjänst och hemsjukvård (Vård- och omsorgsnämnden) Ärendenummer VON 2021/00033 Beslutsdatum 2021-05-11 § 41 Vård- och omsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att återkomma med förslag på utredningsdirektiv för att genomföra en översyn av avtalsvillkor, riktlinjer och ersättningsmodell för hemtjänst och hemsjukvård. Beslutsdatum 2021-08-31 § 60 Vård- och omsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra en översyn i enlighet med förvaltningens tjänsteskrivelse nr 5420 och återkomma med förslag på åtgärder.</p>	Nämnd	Socialförvaltningen		
<p>Motion: Tillagningskök (Vård- och omsorgsnämnden) 2022/01015 KF 2022-06-13 §93, KF 230612 § 111</p> <p>KF anser motionen som besvarad genom att en utredning av möjligheterna att utöka antalet tillagningskök ska genomföras.</p>	Kommunfullmäktige	Kommunstyrelsen		
<p>Motion: Satsningar inom vård och omsorg (Vård- och omsorgsnämnden) Ärendenummer VON 2021/00094</p>	Nämnd			

Ärendetyp Uppdrag/verkställighet	Uppdragsgivare	Uppdragstagare	Ansvarig	Status + Kommentarer
<p>Distanslarm (Vård- och omsorgsnämnden) Ärendenummer VON 2021/00109 Beslutsdatum 2021-12-14 § 112 Vård- och omsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att se över om det går att utöka räckvidden för larm utanför bostaden och att förvaltningen ska återkomma med svar under första halvåret år 2022. Beslutsdatum 2022-05-03 § 39 Vård- och omsorgsnämnden tackar för informationen Beslutsdatum 2022-06-14 § 57 1. Vård- och omsorgsnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att fortsätta utreda ett möjligt införande av distanslarm. 2. Vård- och omsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att återkomma med förslag på en övergångslösning för brukare inom hemtjänsten till nämnden i augusti.</p> <p>Beslutsdatum 2022-08-30 § 80 1. Vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens tidsplan för fortsatt utredning av ett möjligt införande av distanslarm. 2. Vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag på temporär lösning gällande distanslarm.</p>	Nämnd	socialförvaltningen		
<p>kartläggning av framtida behov av äldreomsorg för finsktalande personer (Vård- och omsorgsnämnden) Ärendenummer VON 2022/00022 Beslutsdatum 2022-04-05 §29 Vård- och omsorgsnämnden uppdrar åt socialförvaltningen att tillsammans med ansvarig för finskt förvaltningsområde genomföra en fördjupad kartläggning kring efterfrågan och kommande behov av äldreomsorg för finsktalande personer i Håbo</p>	Nämnd	Socialförvaltningen		
<p>Utredning utveckla språkfärdigheter inom SÄBO och hemtjänst (Vård- och omsorgsnämnden) Ärendenummer VON 2022/00041 Beslutsdatum 2022-04-05 § 36 Vård- och omsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att utreda införandet av språktest som komplettering till socialstyrelsens allmänna råd. Utredningen ska även belysa möjligheterna för anställda på SÄBO och inom hemtjänst att vid behov utveckla sina språkfärdigheter i svenska på betald tid. Utredningen ska, utöver tillsvidareanställda, även omfatta anställda vikarier och inhyrd personal. KPR och KFR ska vara remissorgan för utredningen. Förvaltningen ska återkomma med tidsplan för utredningen under nästa sammanträde.</p> <p>Beslutsdatum 2022-06-14 § 56 1. Vård- och omsorgsnämnden tar del av informationen och godkänner förvaltningens tidsplan för utredning. 2. Vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag att i avvaktan på socialstyrelsens utredning, gällande språkbedömningsstöd, införa interna språktester som ett komplement vid nyrekrytering.</p>	Nämnd	Socialförvaltningen		

Ärendetyp Uppdrag/verkställighet	Uppdragsgivare	Uppdragstagare	Ansvarig	Status + Kommentar
<p>Anskaffa cykelgarage (Vård- och omsorgsnämnden) Ärendenummer VON 2022/00042</p> <p>Beslutsdatum 2022-05-03 § 48 Vård- och omsorgsnämnden uppdrar åt förvaltningen att anskaffa cykelgarage eller motsvarande för parcykel i anslutning till SÄBO Västerhagsvägen. Tillfällig uppställningsplats i kommunförrådet eftersträvas om cykelgaraget inte kan stå klart före 15/6 2022. Vid behov samverkas det med pensionärsföreningarnas kontaktperson i cykelärendet.</p>	Nämnd	Socialförvaltningen		
<p>Medborgarförslag: Håbo kommun ser över och implementerar Krisrutin Emma för att säkerställa stöd och hjälp till anhöriga efter inträffat suicid (Vård- och omsorgsnämnden) D.nr: 2022/01244 KF 2022-09-26 §99</p>	Kommunfullmäktige	Socialförvaltningen		
<p>Medborgarförslag: aktivitetscoach på äldreboenden och LLS-boenden. (Vård- och omsorgsnämnden) Dnr 2022/01460, KF 2022-11-07 § 131</p>	Kommunfullmäktige	Vård- och omsorgsnämnden		
<p>Motion: säkra elförsörjningen på Håbos vård- och omsorgsboenden (Vård- och omsorgsnämnden) Dnr 2023/231 KF 2023-02-27 § 36</p>	Kommunfullmäktige			

Ärendetyp	Uppdrag/verkställighet	Uppdragsgivare	Uppdragstagare	Ansvarig	Status + Kommentar
-----------	------------------------	----------------	----------------	----------	--------------------

Uppdrag	Medborgarförslag: låt tisdagsgruppen ingå i utredningen kring en träffpunkt på Källvägen (Vård- och omsorgsnämnden) Dnr: 2023/550 KF 2023-05-02 § 63	Kommunfullmäktige			
---------	---	-------------------	--	--	--

	Informationsärende. Hanteringen av Pomona (Presentation av utredningsrapport: vad som är bäst för Håbos äldre) (Vård- och omsorgsnämnden) D.nr: 2022/00177 KSAU 2023-05-17	Kommunstyrelsen		Kommunstyrelsen	
	Återremiss: av ärendet som heter "Presentation av utredningsrapport: vad som är bäst för Håbos äldre" Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att ärendet ska återremitteras för att Kommunala Pensionärsrådet och Kommunala Funktionsrättsrådet ska lämna ett yttrande om utredningsrapporten, samt att förvaltningen ska ta ställning till om alla utredningsdirektiv finns med i rapporten.				

Vård- och omsorgsförvaltningen

Karin Borgström, Förvaltningschef
karin.borgstrom@habo.se

Yttrande om inriktningsramar för budget 2024, plan 2025-2026

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden antar yttrandet angående inriktningsramarna, som sitt eget och överlämnar det till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.
2. Vård- och omsorgsnämnden beslutar att paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Föreslagen inriktningsram för vård- och omsorgsnämnden (VON) är 254 miljoner kronor. En ökning med enbart 2 miljoner kronor. Löneökningar motsvarar 3,7 miljoner kronor. I verksamhetsanalysen identifierades ökade kostnader, främst löneökningar och underfinansiering av hemtjänst, för totalt 18 miljoner. Det skulle innebära effektivisering på 16 miljoner för att nå en budget i balans.

Nämnden förstår sitt ansvar med god ekonomisk hushållning, men behöver säkerställa kommunen lagstadgade ansvar enligt Socialtjänstlag och Hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ser därför stora risker med föreslagen budgettram utifrån bibehållen och möjlighet till ökad kvalitet, patientsäkerhet och möjligheten att uppnå målet att vara en attraktiv arbetsgivare.

Ärendet

Föreslagen inriktningsram för vård- och omsorgsnämnden (VON) är 254 miljoner kronor. En ökning med enbart 2 miljoner kronor. Löneökningar motsvarar 3,7 miljoner kronor. I verksamhetsanalysen identifierades ökade kostnader, främst löneökningar och underfinansiering av hemtjänst, för totalt 18 miljoner. Det skulle innebära effektivisering på 16 miljoner för att nå en budget i balans.

Förutsättningar i korthet som har förändrats sedan verksamhetsanalysen:

- Försenad byggnation av äldreboendet A (ÅSEN). Konsekvenser blir köpta platser externt.
- Ökat behov av korttidsplatser.
- Extern genomlysning av bistånd och hemtjänst kommer innebära beslut av nämnd inom myndighet som direkt påverkar hemtjänst.
- Stora brister i hemtjänsten med exempelvis grundbemanning.
- Lokalbehov och försenad utflytt från Plommonvägen 2-6.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Svaret på om nämnden klarar att bedriva verksamhet inom tilldelad ram är nej. I budgetramen ligger inräknade effektiviseringar som idag är mycket svåra att uppnå. Om nämnden inte beslutar om förändrad personaltäthet på särskilda boenden kommer nya arbetstidslagar med största sannolikhet att generera ökade personalkostnader. Minskad personaltäthet innebär dock risker med bristande kvalitet och patientsäkerhet. För att få ordning på hemtjänstens ekonomi och kvalitet kommer det att krävas intensiva insatser under en period. Insatser som kan generera ökade kostnader under en period. Det finns indikationer om att hemtjänsten är underfinansierad idag, men ytterligare utredning behöver göras.

Nämnden behöver ta en hel del beslut som genererar intäkter. Beslut som påverkar insatskatalog, nivåer för avgifter och nivå för maxtaxa. Idag har verksamheterna stora kostnader och få intäkter. Nämnden behöver även se över ersättningen till hemtjänsten. Hemtjänsten har idag många korta besök som ersätts med 5 minuter, men som i praktiken tar 20 min. Detta bidrar till att intäkterna inte täcker personal- och kringkostnader. Förfrågningsunderlaget för LOV (Lagen om valfrihet) och ersättningen för LOV behöver även ses över.

Kommunfullmäktiges mål om att vara en attraktiv arbetsgivare kommer att vara svårt att uppnå inom hemtjänst och särskilda boende på grund av det svåra ekonomiska läget. Om personaltätheten minskar kommer det med största sannolikhet att innebära att personer slutar och kommunen behöver rekrytera. Rekryteringsläget är svårt i hela Sverige och kommer så att vara under flera års tid. Om Håbo kommun har svårt att attrahera personal att arbeta i Håbo kommer det att medföra användning av bemanningsföretag för inhyring sjuksköterskor (SSK) och undersköterskor (USK). Under svåra ekonomiska tider är förutsättningar för attraktiva anställningsvillkor svåra att genomföra, som exempelvis attraktiva och balanserade scheman.

Om personaltätheten på SÄBO och korttidsboende behöver minska för att uppnå budget i balans riskeras patientsäkerheten och kvaliteten kommer att påverkas. Det som även påverkas av minskad täthet är möjligheten till aktiviteter för de boende.

Nya byggnationer kommer även att kräva investeringar och föreslagna investeringsram bör ökas för att klara 2024-2026.

Sammanfattningsvis förstår nämnden sitt ansvar med god ekonomisk hushållning, men behöver säkerställa kommunens lagstadgade ansvar enligt Socialtjänstlag och Hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ser därför stora risker med föreslagna budgetram utifrån bibehållen och möjlighet till ökad kvalitet, patientsäkerhet och möjligheten att uppnå målet att vara en attraktiv arbetsgivare.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Uppföljning

Beslutet kräver ingen uppföljning.

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse nr 7235, daterad 2023-06-09.
- Yttrande om inriktningsramar för 2024, plan 2025-2026 nr 7389, daterad 2023-08-10.

Beslut skickas till

Kommunstyrelsen
Ekonomiavdelningen

2023-08-29 14:21

Yttrande angående inriktningsramar budget 2024, plan 2025-2026

Vård- och omsorgsnämnden

Innehållsförteckning

1 Yttrande angående inriktningsramarna	3
2 Volym- och resursmått	5
3 Investeringar	5
4 Uppdrag och ansvarsområde	6

1 Yttrande angående inriktningsramarna

Föreslagen inriktningsram för vård- och omsorgsnämnden (VON) är 254 miljoner kronor. En ökning med enbart 2 miljoner kronor. Löneökningar motsvarar 3,7 miljoner kronor. I verksamhetsanalysen identifierades ökade kostnader, främst löneökningar och underfinansiering av hemtjänst, för totalt 18 miljoner. Det skulle innebära effektivisering på 16 miljoner för att nå en budget i balans.

Förutsättningar som ändrats sedan verksamhetsanalysen

Planer för byggnation av särskilt boende (SÄBO) ÅSEN är fördröjd. Om byggnationen kan starta 2024 kommer nytt boende vara färdigställt 2026. Om boendet står klart 2026 kommer nämnden att kunna erbjuda 140 platser. Enligt uppdaterad behovsprognos kommer nämnden sakna ca 25 platser under 2025, när boendet är på plats 2026 saknas ytterligare ca 10 platser och 2027-2028 saknas ca 20 platser. Detta innebär att nämnden behöver starta planering för boende nr 2 redan i dagsläget.

Nämnden kommer således att behöva köpa boendeplatser under 2023 och framåt pga försenad byggstart för ÅSEN. En köpt boendeplats på särskilt boende kostar ca 1 miljon kronor/år. Fördelen med att köpa platser är att nämnden köper platsen så länge som behovet finns kvar. Nackdelarna är att anhöriga behöver ta sig utanför kommunen och ibland utanför länet för att hälsa på sin anhöriga och det kan även vara svårt att flytta hem personen till Håbo kommun om personen har vistats på boendet under en längre tid. Detta kan innebära att nämnden står med tomma platser på boende i Håbo kommun samtidigt som nämnden betalar en köpt plats. Planering av särskilda boende platser är därför viktigt ur ett ekonomiskt perspektiv såväl som ur ett individperspektiv.

Nämnden kommer även vara i behov av fler korttidsplatser. Nämnden har idag 14 platser för korttidsplatser och växelvårdsplatser. Behovet är större eftersom nämnden idag köper externa platser. Vissa platser behövs köpas eftersom det är platser på profilboenden. En kommun av Håbos storlek kan ej upprätthålla egna profilboenden. Korttidsboendet Plommonvägen 4 och Plommonvägen 6 behöver flytta ut ur sina lokaler. Upphandling av moduler har fördröjts och flytt kommer därför inte att bli av förrän tidigast mars 2024.

Pomona eller lokalerna Plommonvägen 2-6 behöver tömmas inför att Håbo Hus ska planera för Pomonas framtid. Nämnden behöver därför ombesörja lokaler för övrig verksamhet som sitter på Pomona; Träffpunkt och hemtjänstgrupp Grön. Dessa verksamheter är i behov av lokaler som ligger centralt och förslag är lokaler i Centrumhuset. Hemtjänstgrupp Grön har sitt upptagningsområde i centrala Bålsta och går eller cyklar till sina brukare. Logistiken är upplagd efter närheten och en flytt som innebär en längre resväg till brukarna kommer att inkräkta på ruttplaneringen och kan generera ökade kostnader. Träffpunkten samlar äldre personer från olika ställen i Håbo kommun. En central placering underlättar för merparten att kunna besöka träffpunkten och i samband med det även delta i andra sociala sammanhang och aktiviteter som hålls av föreningar och kommunverksamheter i centrumområdet.

Hemtjänsten står inför väldigt stora utmaningar; ekonomiskt, lokalmässigt och arbetsmiljömässigt. Nämnden kommer att behöva ta beslut om lokaler för hemtjänstgrupper och lokalernas placering. I dagsläget sitter 3 hemtjänstgrupper i samma lokal på Sjövägen, vilket inte gynnar verksamheten ur arbetsmiljöhänsyn samt för att kunna ha en övergripande kontroll av verksamheten. Brister i arbetsmiljön på Sjövägen har blivit tydligare under våren 2023 och behöver tas på allvar. Det passerar en stor mängd personer på Sjövägen under en dag och hemtjänstgrupper blandas med varandra vilket leder till att chefer tappar till viss del kontrollen över sina grupper och styrningen blir mer svårhanterad. Lösning med andra lokaler kan generera ökade lokalkostnader, men i sin tur minska personalkostnaderna och bidra till en god arbetsmiljö och stabilitet i personalgruppen.

PWC genomförde en genomlysning av bistånd och hemtjänst under våren 2023. Förvaltningen har själv identifierat, men också fått bekräftat genom PWCs genomlysning att hemtjänsten behöver genomgå omfattande förändringar under 2023-2024. Även bistånd behöver uppdatera insatskatalog och nämnden kommer behöva ta beslut kring avgifter och maxtaxa under hösten 2023. Under våren har det tydligt visat sig att hemtjänsten är underbemannad. Grundbemanning är inte på plats och stora belopp betalas ut för övertid. Verksamheten behöver bland annat ta ett helhetsgrepp gällande kvalitetssäkrade delegeringar, rekrytering, utbildning, telefonabonnemang och användning av bilar. Ruttplanering behöver genomföras och samordnare och centralbemanning behöver system som stödjer en effektiv planering av personal.

Klarar nämnden bedriva verksamhet inom tilldelad ram?

Svaret är nej. I budgetramen ligger inräknade effektiviseringar som idag är mycket svåra att uppnå. Om nämnden inte beslutar om förändrad personaltäthet på särskilda boenden kommer nya arbetstidslagar med största sannolikhet att generera ökade personalkostnader. Minskad personaltäthet innebär dock risker med bristande kvalitet och patientsäkerhet. För att få ordning på hemtjänstens ekonomi och kvalitet kommer det att krävas intensiva insatser under en period. Insatser som kan generera ökade kostnader under en period. Det finns indikationer om att hemtjänsten är underfinansierad idag, men ytterligare utredning behöver göras.

Nämnden behöver ta en hel del beslut som genererar intäkter. Beslut som påverkar insatskatalog, nivåer för avgifter och nivå för maxtaxa. Idag har verksamheterna stora kostnader och få intäkter. Nämnden behöver även se över ersättningen till hemtjänsten. Hemtjänsten har idag många korta besök som ersätts med 5 minuter, men som i praktiken tar 20 min. Detta bidrar till att intäkterna inte täcker personal- och kringkostnader. Förfrågningsunderlaget för LOV (Lagen om valfrihet) och ersättningen för LOV behöver även ses över.

Oönskade konsekvenser

Kommunfullmäktiges mål om att vara en attraktiv arbetsgivare kommer att vara svårt att uppnå inom hemtjänst och särskilda boende på grund av det svåra ekonomiska läget. Om personaltätheten minskar kommer det med största sannolikhet att innebära att personer slutar och kommunen behöver rekrytera. Rekryteringsläget är svårt i hela Sverige och kommer så att vara under flera års tid. Om Håbo kommun har svårt att attrahera personal att arbeta i Håbo kommer det att medföra användning av bemanningsföretag för inhyrning sjuksköterskor (SSK) och undersköterskor (USK). Under svåra ekonomiska tider är förutsättningar för attraktiva anställningsvillkor svåra att genomföra, som exempelvis attraktiva och balanserade scheman.

Om personaltätheten på SÄBO och korttidsboende behöver minska för att uppnå budget i balans riskeras patientsäkerheten och kvaliteten kommer att påverkas. Det som även påverkas av minskad täthet är möjligheten till aktiviteter för de boende.

För hemtjänstens del behövs god ruttplanering och välplanerade scheman för att uppnå en god arbetsmiljö och en säkerställd verksamhet ur brukarperspektiv. En god ruttplanering kan kräva utökad kompetens inom hemtjänsten.

Nämnden förstår sitt ansvar med god ekonomisk hushållning, men behöver säkerställa kommunens lagstadgade ansvar enligt Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ser stora risker med föreslagen budgetram utifrån bibehållen kvalitet, patientsäkerhet och möjligheten att uppnå målet att vara en attraktiv arbetsgivare.

mkr	Bokslut 2022	Prognos 2023	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Nämnd	-261	-277	-252	-254	-278	-298

2 Volym- och resursmätt

2.1 Volymmått

Mått	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Antal inkomna aktualiseringar Bistånd	940	986	900			
Antal inledda utredningar Bistånd	918	971	1 188			
Antal biståndsbedömda hemtjänststimmar LOV	96 313	123 000	120 000	130 000	136 400	
Antal unika besökare Öppen träffpunkt						
Antal platser Särskilt boende SoL	127	118		118	118	140
Antal personer med beslut om trygghetslarm i ordinärt boende	588	670	670	680		
Antal trygghetslarm i ordinärt boende			850			
Antal unika personer med färdtjänstbeslut (exklusive riksfärdtjänst)	716	720	720	820	940	1 080
Antal unika personer med tillsyn via nattkamera			10			
Antal pågående uppdrag inom hemsjukvård i ordinärt boende			280			

Volymmåtten används för uppföljning och inte för budgetering. Alla volymmått utom "Unika besökare Öppen träffpunkt" är lagstyrda och styrs av behov och inte budget. Måtten kommer vara uppdaterade inför nämndens beslut av budget/verksamhet i december 2023.

3 Investeringar

Kommunfullmäktige beslutar om totalbudget för fleråriga projekt över 5 miljoner kronor. Därutöver beslutar kommunfullmäktige om årligt ramanslag för övriga investeringar.

För fleråriga projekt som föreslås beslutas i årets budgetprocess ska beloppen anges i kolumnen "Total budget, beslut i budget 2024". För projekt som startar år 2025-2026 samt övriga investeringar år 2025-2026, ska beloppen ses som en plan, och beslut om budget sker i nästkommande budgetprocess.

Investeringar markerade med (P) är preliminära och har inget genomförandebeslut.

Projekt, tkr	Total budget, tidigare beslutad	Total budget, beslut i budget 2024	Total budget, för beslut 2025-2026	Ackumulerat utfall t o m 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Fleråriga projekt med totalbudget								
Övriga investeringar								
Inventarier nytt boende äldre							-3 500	

Projekt, tkr	Total budget, tidigare beslutad	Total budget, beslut i budget 2024	Total budget, för beslut 2025-2026	Ackumulerat utfall t o m 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Inventarier befintliga verksamheter					-1 100	-800	-1 100	-1 200
Summa					-1 100	-800	-4 600	-1 200

Beskrivning och motivering till investeringar

Vård- och omsorgsnämndens föreslagna budgettram för investeringar för 2024 är 0,8 miljoner kronor.

Inventarier befintliga verksamheter 0,8 miljoner kronor

Ordinarie verksamheter har en flerårig plan för utbyte av sängar, taklyftar och andra inventarier. Under senhösten 2023 blev det klart att flytt av korttidsboendet på Pomona förskjuts till 2024 och därmed finns behov av ytterligare budget för investering. Detta innebär att nämnden med all sannolikhet behöver begära utökning av föreslagen investeringsram.

Tidigare fanns en plan för färdigställt särskilt boende för äldre 2025 och därför ligger det en budget för inventarier nytt boende i 2025.

Nämndens beräknade lokalbehov, för både nyproduktion och förhyrning, återfinns i kommunens tioåriga lokalförsörjningsplan.

Flera verksamhetsstarter är inplanerade de kommande åren. 2024 planerades att Åsens äldreboende skulle stå klart, men det är nu uppskjutet till 2026. Investeringsbudget för dessa byggnadsprojekt återfinns hos samhällsbyggnad/fastighet.

Äldreboende A - Åsen - återremiss - Tydligare underlag tas fram inför beslut om byggstart

Äldreboende B - 2028 - privat regi bygga/driva?

Äldreboende C - 2032

De nya verksamhetsstarterna innebär investeringsbehov för inventarier. Nämndens befintliga verksamheter och även de nya planerade verksamheterna har en kontinuerlig plan för utbyte av befintliga inventarier, så som sängar och lyftar. Nämnden behöver också investera i pedagogiska hjälpmedel, medicintekniska hjälpmedel och övrig välfärdsteknologi.

För kompletterande information se kommunens 10-åriga lokalförsörjningsplan.

Genomlysning av bistånd med tillhörande insatskatalog, hemtjänst och LOV modell och ersättningsystem pågår under 2023. Underlaget kan medföra investeringsbehov 2024-2026. En förändrad demografi medför ökade kostnader inom vård och omsorg.

En förändrad demografi och en ökad vård i hemmet kommer även medföra ökade kostnader gällande individuellt förskrivna hjälpmedel.

4 Uppdrag och ansvarsområde

Vård- och omsorgsnämnden (VON) har det politiska ansvaret för kommunens verksamheter inom äldreomsorgen, färdtjänst samt den kommunala primärvården, kommunal hälso- och sjukvård. Socialtjänstförordningen reglerar nämndens grunduppdrag och därutöver tillkommer även annan lagstiftning och föreskrifter, nationella riktlinjer samt kommunala styrdokument.

Nämnden ansvarar även för personal-, ekonomi- och målsättningsfrågor samt utvärdering och

utveckling av verksamheten.

Nämndens verksamhet är organiserad i tre avdelningar. Avdelningen för hemtjänst, Avdelningen för äldreomsorg och sjukvård i hemmet (särskilda boenden, korttidsboende, dagverksamhet, hemsjukvård, hemrehabilitering och öppen verksamhet Träffpunkten) samt Myndighetsavdelning (system- och digitaliseringsenhet, bistånd, demensvårdskonsulent och anhörigkonsulent). System- och digitaliseringsenheten bistår både VON och SON. Nämnden delar även vissa administrativa stödfunktioner med socialnämnden som förändringsledare, närvårdstrateg, MAS och MAR. I kvalitetsarbetet har nämnden en verksamhetcontroller till hjälp.

Nämndens verksamheter är komplexa och spänner över en stor mängd olika inriktningar. Det ställer stora krav på kompetens hos förvaltningens medarbetare och ledning för att kunna erbjuda en personcentrerad och individualiserad stöd- service- och omsorgsverksamhet. Handläggningsresurser kommer att behöva tillföras för att kunna möta ärendemängd och utvecklingsbehov. Nämnden kommer de närmaste åren att ha ökande volymer. Nämndens verksamheter är till stor del obligatoriska verksamheter och kostnaderna i den obligatoriska verksamheten styrs i första hand av ambitionsnivåer och kvalitetskrav.

Den demografiska förändringen är den enskilt viktigaste faktorn att följa vid bedömning av volymer och kostnader för nämndens verksamheter. De åldersgrupper som har störst påverkan på kostnadsutvecklingen för nämnden är kommuninvånarna i åldern 80 år eller äldre. Åldersgruppen med personer som är 80 år eller äldre beräknas att öka väsentligt fram till 2026. Därutöver finns andra mer svårprognostiserade faktorer såsom till exempel ändrade beteenden i ansökningar om bistånd.

Den demografiska utvecklingen kommer medföra en kraftig volymökning inom äldreomsorgen, både hemtjänst och särskilda boende. En ökning kommer även att ske inom placering på korttidsboende och behovet av växelvårdsplatser. Volymökningarna medför både stora investeringsbehov och ökade driftskostnader. Den stora volymen ny verksamhet kommer också med stor sannolikhet att påverka nämndens verksamheters nettokostnadsavvikelse negativt. Volymökningarna medför både stora investeringsbehov och ökade driftskostnader. Start och uppbyggnad av ny verksamhet medför stora utmaningar avseende finansiering av investeringar och driftskostnader, men också i form av organisatoriska utmaningar, inte minst kompetensförsörjning. Nämnden har fortsatt subventioner inom bland annat hyresområdet, avgifter för mat och matlådor samt trygghetslarm, med ökade insatsvolymer ökar också nämndens kostnader för subventioner. Nämnden driver också viss förebyggande verksamhet i form av öppen träffpunkt och delar varje år också ut föreningsbidrag. Förvaltningen rekommenderar nämnden att revidera både taxor, avgifter och subventioner.

Kommunals löneavtal 2023 genererade en löneökning på 4,1% och under 2024 3,1%. Nämnden behöver ta höjd för kommande löneöversyner. Förbundens löneavtal och konkurrens om personal gör det rimligt att anta att löneöversyner framgent kommer att generera ökade lönekostnader. Löneöversyner bör hanteras i linje med övriga kommuner och med region. Konkurrensen är stor och inom kommunals område konkurrerar kommunerna om samma personer till stor del. Håbo kommun bör därför inte komma efter i löneöversyner eftersom lön är en viktig del i att vara en attraktiv arbetsgivare.

Verksamhetsvolymerna ökar snabbt och kompetensförsörjning av verksamheten kommer att bli en stor utmaning. Nämnden behöver vidta åtgärder för att fortsatt vara en attraktiv arbetsgivare då konkurrensen om medarbetarna stadigt ökar. God arbetsmiljö, delaktighet och utvecklingsmöjligheter är viktiga faktorer i det arbetet och nämnden har ett fortsatt behov av att arbeta med utvecklingsfrågor för att locka till sig medarbetare i en omfattning som täcker de kommande behoven.

Förväntade förändringar gällande anställningsvillkor för medarbetare kommer att medföra ökade kostnader. Under år 2022 intensifierat arbetet med att öka andelen heltidsanställda inom äldreomsorgen och arbetet kommer att fortsätta 2023-2025. Det finns en stark politisk vilja att prioritera åtgärder för att heltidsarbete ska utgöra norm inom vård- och omsorg - en snabb omställning riskerar att på kort sikt medföra ökade kostnader för nämnden. Nya arbetstidslagar kan även antas påverka lönekostnaderna om samma personaltäthet ska behållas.

De senaste åren har staten tillfört medel i form av ökade statsbidrag, både riktade och generella. Osäkerheter gällande statsbidragens utformning och anvisningar gör att det blir svårt att förutse bidragens effekt på nämndens finansiering. Det är också svårt att använda medlen strategiskt då de ofta tilldelas kortsiktigt och med snäva definitioner av vad de kan och får användas till.

Den nationella omställningen av vården, God och nära vård, ger en ändrad ansvarsfördelning mellan region, primärvård och kommun. Nämnden har ansvaret för det kommunala sjukvårdsuppdraget, kommunal primärvård, och ändrad ansvarsfördelning medför med stor sannolikhet ökade kostnader. Det finns i nuläget ingen plan för finansiering eller omfördelning av skattemedel för att täcka kommunens ökade kostnader. Arbetet med effektiv och nära vård 2030 kommer att intensifieras från hösten 2023 och framåt. Nämndens verksamheter kommer även att påverkas och behöver förändras utifrån krav i nya socialtjänstlagen och den ev nya äldreomsorgslagen som beräknas träda i kraft 2024. Ökat fokus på förebyggande arbete är en viktig del i den nya lagstiftningen.

Utvecklingsområden för nämnden är bland annat ett fortsatt stort behov av att utveckla välfärdsteknik samt ett fortsatt behov att systematiskt följa och utveckla kvaliteten inom nämndens verksamhetsområden.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Karin Borgström, Förvaltningschef
karin.borgstrom@habo.se

Presentation av utredningsrapport - vad som är bäst för Håbos äldre

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden antar yttrandet gällande utredningen ”Vad som är bäst för Håbos äldre” och överlämnar beslut till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2022-09-13 att anta utredningsdirektiv gällande ”vad som är bäst för våra äldre i Håbo kommun”. Den 15 mars 2023 fick kommunstyrelsen muntlig information om utredningsarbetet av utredare Anna Werner. Färdigställd utredning ”Vad som är bäst för Håbos äldre”, §257 Dnr 2022/00177, har presenterats för kommunstyrelsen och förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen godkänner utredningen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar 2023-05-17 att ärendet ska återremitteras för att Kommunala Pensionärsrådet och Kommunala Funktionsrättsrådet ska lämna synpunkter om utredningsrapporten, samt att vård- och omsorgsförvaltningen ska ta ställning till om alla utredningsdirektiv finns med i rapporten.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att punkt 1 i direktivet inte är uppfyllt, men övriga punkter i direktivet har besvarats. Förvaltningen kan se att det finns ett glapp mellan syfte och direktiv i utredningen, vilket kan bidra till upplevelsen att utredningen saknar förslag på konkreta åtgärder för fastigheten på Plommonvägen. Direktivet och syftet ger även möjlighet till tolkning och KPR och KFR har även lyft att vissa frågeställningar saknas i utredningen och att det finns uppgifter som är felaktiga.

Ärendet

Uppdraget från kommunstyrelsen till vård- och omsorgsförvaltningen är att yttra sig om direktivet i utredning är uppfyllt. Yttrandet ska även ta hänsyn till KPRs och KFR synpunkter på utredningen. Utredningsrapporten har expedierats till KPR och KFR 2023-06-02 och dragning av rapporten genomfördes för KPR och KFR 2023-07-11. Synpunkter har inhämtats och sammanställs i yttrandet.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Yttrande i sig innebär inga ekonomiska konsekvenser. Beslut om åtgärder utifrån utredningen kan innebära ekonomiska konsekvenser för vård- och omsorgsnämnden.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Uppföljning

Beslutet kräver ingen uppföljning.

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse nr 7381, daterad 2023-08-03.
- Yttrande gällande utredningsrapport Vad som är bäst för Håbos äldre nr 7353, daterad 2023-07-20
- Utredningsrapport – vad är bäst för Håbos äldre nr 7415, daterad 2023-08-22.
- Svar på utredning Det bästa för äldre_HRF Enköping-Håbo_juli-23 nr 7375, daterad 2023-07-31.
- Synpunkter på utredning nr 7374, daterad 2023-07-31.
- Synpunkter på Vad som är bäst för Håbos äldre KPR nr 7373, daterad 2023-07-31.
- Remissvar gällande vad som är bäst för Håbos Äldre nr 7371, daterad 2023-07-31.
- svar bäst för äldre nr 7370, daterad 2023-07-26.

Beslut skickas till

Kommunstyrelsen

Vård- och omsorgsförvaltningen

Karin Borgström, Förvaltningschef
karin.borgstrom@habo.se

Yttrande av utredningsrapporten - Vad som är bäst för Håbos äldre Dnr 2022/00177

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2022-09-13 att anta utredningsdirektiv gällande ”vad som är bäst för våra äldre i Håbo kommun”. Den 15 mars 2023 fick kommunstyrelsen muntlig information om utredningsarbetet av utredare Anna Werner. Färdigställd utredning ”Vad som är bäst för Håbos äldre”, §257 Dnr 2022/00177, har presenterats för kommunstyrelsen och förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen godkänner utredningen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar 2023-05-17 att återremittera ärendet för att Kommunala Pensionärsrådet och Kommunala Funktionsrättsrådet ska lämna synpunkter om utredningsrapporten, samt att vård- och omsorgsförvaltningen ska ta ställning till om alla utredningsdirektiv är besvarade i rapporten.

Utredningsrapporten har expedierats till KPR och KFR 2023-06-02 och dragning av rapporten genomfördes för KPR och KFR 2023-07-11. Synpunkter har inhämtats och sammanställs i yttrandet.

Förvaltningen anser att utredningen inte uppfyller punkt 1 i direktivet, men uppfyller övriga punkter i direktivet. Förvaltningen vill dock framhålla att direktivet och syftet med utredningen ger möjlighet till tolkning och det kan utläsas i KPRs och KFRs inskickade synpunkter och förvaltningens yttrande.

Bakgrund

Syftet med utredningen var att presentera förslag på om och hur Plommonvägen 2, 4 och 6 kan användas för att tillgodose behovsområdena inom Strategin för hälsosamt åldrande, KS 2019/00302 nr 100163, och andra samhällsviktiga områden. Strategi för hälsosamt åldrande tar avstamp i de fyra hörnpelare som av forskare anses ha särskild betydelse för ett gott åldrande; fysisk aktivitet, bra matvanor, social gemenskap och meningsfullhet. Utredning skulle även ta ett mer samlat grepp kring hur intentionerna för strategin ska verkställas.

Följande utredningsdirektiv finns i utredningen:

Utredningen ska beskriva nuläge och presentera behov av politiska beslut samt konkreta åtgärder inom följande områden:

1. Utredningen ska föreslå en modell för att skapa bättre samordning mellan de ärenden som berör äldre i kommunen och hur uppdragen på ett tydligt sätt ska redovisas.

2. Utredningen ska genomlysna Håbo kommuns behov av olika boendelösningar för seniorer med fokus på seniorboende och trygghetsboende och även palliativt boende.
3. Utredningen ska belysa förväntat behov av äldreomsorgsplatser, både somatiska platser och platser för särskilt boende för personer med demenssjukdom.
4. Utredningen ska belysa vilket ansvar kommunen har när det gäller att ge stöd åt yngre personer som har behov av vård i anpassat boende och hur det samlade samhällsstödet ser ut för den målgruppen när det inte är lämpligt med särskilt boende för äldre.
5. Utredningen ska föreslå åtgärder som kommunen kan vidta för att motverka/ lindra oönskad ensamhet, och som kan föreslå åtgärder som kan bidra till ett aktivt liv för äldre.
6. Utredningen ska kartlägga vad kommunen gör idag för att stödja anhöriga som vårdar en närstående.
7. Utredningen ska föreslå åtgärder för att utveckla samverkan med civilsamhället och organisationer i syfte att hitta nya former för att gemensamt erbjuda stöd till anhöriga.

Synpunkter från Kommunala pensionärsrådet (KPR) och Kommunala funktionsrättsrådet (KFR)

KFR anser att utredningen har missat att ta hänsyn till att det finns funktionshindrade bland våra äldre i Håbo. Det finns 12 olika organisationer under KFR och ingen av dem har fått komma till tals i utredningen. De poängterar även att det finns en stor upplevd ensamhet bland äldre i Håbo och det är en stor brist på lokaler i kommunen.

HRF (Hörselskadades riksförbund) lyfter att utredningen har ett stort fokus på att det ska finnas lokaler där äldre kan träffas för olika typer av aktiviteter. Lokaler är viktigt, men förbundet saknar den del som berör möjligheten att leva ett självständigt liv och att kunna vara delaktig i olika aktiviteter, även vid en syn och/eller hörselnedsättning. Att kunna delta i aktiviteter minskar känsla av ensamhet. Gällande lokaler lyfter de även att lokaler behöver vara utrustade med tekniska hjälpmedel så att personer med syn- och hörselnedsättning kan delta i aktiviteter på lika villkor.

Kommunikation och att få stöd att hantera sitt syn- eller hörselhjälpmedel är viktiga faktorer som HRF tar upp och som de tycker glöms bort i utredningen. De betonar vikten av att få träffa syn- och hörselinstruktör och önskar en ökad tjänstgöringsgrad.

Anhörigföreningen motsätter sig det som utredningen säger om att Håbo bedriver anhörigstöd i stor utsträckning. Anhörigkonsulent på 50% täcker inte behovet som finns, anser föreningen. De lyfter även att det finns svårigheter att hitta rätt information på Håbo kommuns hemsida. De

poängterar även att Håbo kommun kan använda anhörigföreningen på ett bättre sätt än vad som görs idag. Gällande Pomona 2-4 så är föreningens förslag att Håbo Hus AB bygger om till lägenheter som sedan kan säljas eller hyras ut samt att vissa utrymmen i Pomona blir till samlingslokaler som kommunen sedan hyr av Håbo Hus AB. De lyfter även att det finns ett stort behov av korttidsboende och växelvård för avlastning.

KPR anser att man ska använda Pomona till boende för äldre personer. Med boende syftar KPR på seniorlägenheter, korttidsboenden, dagverksamhet, träffpunkter och andra gemensamhetslokaler. Pomona har ett bra geografiskt läge med närhet till centrum, vårdcentral, folktandvård och annan viktig service. Det ger möjlighet att man som äldre kan delta i samhället, på egna villkor, samt att placeringen underlättar för ett aktivt socialt liv. Att kunna behålla sin självständighet så länge det går och vara trygg är ju målet för förebyggande insatser. Nya socialtjänstlagen kommer ställa högre krav på kommunerna framöver gällande förebyggande insatser.

Vidare anser de att utredningen, i stället för att presentera procentsatser, hade vunnit på att presentera faktiska siffror på antal äldre, förväntad inflyttning till Håbo osv. Statistiken som är uttagen från Kolada och som presenteras i utredningen väcker många frågor, men ger inga svar. KPR är tveksamma till hur denna kan vara till hjälp i det politiska beslutsfattandet. De anser även att lokalförsörjningsplanen bör uppdateras och att för lite hänsyn har tagits till åldersutvecklingen i kommunen.

KPR anser även att dagverksamhet för personer med demenssjukdom behöver utökas. I utredningen lyfts detta av demensvårdskonsulenterna och KPR håller med. Platsantalet har inte ökat nämnvärt under åren och en dagverksamhet kan bidra till att bibehålla förmågor och fördröja inflyttning på särskilt boende. Dagverksamhet fungerar även som avlastning för anhöriga.

KPR lyfter även problematiken med korttidsplatser. Korttidsplatser köps idag till viss del utanför kommunen. Detta för att efterfrågan har ökat och för att Håbo kommun har för lite antal platser ställt i relation till de ökade antal äldre personer. De lyfter möjligheten att använda Pomona till korttidsplatser.

Det är viktigt att arbeta med åtgärder för ett aktivt liv. I sina synpunkter lyfter KPR lokalen Skeppsgården och att den används flitigt och att den skulle behövas expandera. Att förlägga öppna träffpunkter på olika geografiska platser i kommunen, anser KPR vara klokt och håller därmed med utredaren.

KPR anser inte att kommunens anhörigstöd uppfyller lagkraven ”med råge” som utredaren skriver. Enligt förarbetet till Socialtjänstlagen 5 kap 10§, ska stödet till anhöriga vara individuellt anpassat och skräddarsytt. Kommunen erbjuder olika insatser i teorin, men i praktiken anser KPR att det finns brister. Det finns idag en ”handfull” antal personer som har

anhöriganställning. KPR anser det självklart att denna möjlighet ska finnas vid särskilda behov. Hemvårdsbidrag ges till familjer där den anhörige tar ett stort omvårdnads/vårdansvar för sin närstående. Om ett litet ekonomiskt bidrag gör att man känner sig lite uppskattad eller har möjlighet att ”sätta lite guldkant” på tillvaron, anser KP att det är väl använda pengar. KPRs uppfattning är att det endast är ett fåtal familjer som erhåller ersättningen och att det föreligger ett stort informationsbehov om olika sorters stöd hos anhöriga. Det framkom vid dragningen av utredningen 2023-07-11 att utredaren missförstått tjänstgöringsgraderna för både anhörigkonsulent och ombudsman.

KPR ställer sig helt bakom utredaren i bedömningen ”Det kommer behövas satsningar på att bygga särskilda boenden, se till att dagverksamheter och korttidsboenden har tillräcklig kapacitet och att det finns verksamheter som svarar upp mot lagkraven i den nya socialtjänstlagen som kommer 2024”.

Vård och omsorgsförvaltningen synpunkter om uppfyllande av direktivet

Förvaltningen har läst utredningen noggrant och fokuserat specifikt på uppdraget *uppfyllnad av utredningsdirektiven*. Förvaltningschef, närvårdstrateg, förändringsledare, MAS, MAR och berörda avdelningschefer har granskat rapporten och kommit fram till följande:

Förvaltningen anser att punkt nr 1 inte har uppfyllts

Modell är inte presenterad samt att rubriken är otydlig. Handlar det om samverkan eller samordning av ärenden som berör äldre? Och vad innebär det med ”ärende som berör äldre”? Förvaltningen saknar beskrivning av hur samverkan eller samordning av ärende gällande äldre fungerar på verksamhetsnivå. En fungerande samverkan eller samordning innefattar alla steg i hierarkin – från politisk nivå och ner till verksamheten och tvärtom för återrapportering. Det måste finnas tydliga mål och ramar för verksamheten att förhålla sig till och det måste finnas nyckeltal och en styrning som innefattar återrapportering till förvaltningsledning och politisk nämnd. Detta är inte besvarat under punkt 1. Det förvaltningen ställer sig frågande till var om det var helt klart och tydligt för utredaren vad beställaren ville med frågeställningen.

Gällande punkt nr 1 så finns det således fortfarande en hel del att förbättra och att besluta. Samverkan mellan region och kommun behöver stärkas och en god samverkan uppnås när man börjar arbeta som äkta team, oavsett huvudman. Grundförutsättning i God och nära vård 2030 och en grund i arbetet med personcentrerad och integrerad vård och omsorg.

Förvaltningen anser att övriga punkter besvaras av utredaren

Förvaltningen anser även att syftet med utredningen och utredningsdirektivet kan tolkas på olika sätt, vilket kan skapa en otydlighet i uppdraget. Det finns ett visst glapp mellan syftet och direktivet.

Syftet påtalar att utredaren ska presentera förslag på om och hur Plommonvägen 2, 4 och 6 kan användas för att tillgodose behovsområdena inom Strategin för hälsosamt åldrande, KS 2019/00302 nr 100163, och andra samhällsviktiga områden. Detta kan tolkas att mer konkreta förslag ska ges för användningen av Pomona, vilket kanske var intentionen med utredning. Punkterna i utredningsdirektivet talar mer om genomlysning av olika delar som inte bara har med fastigheten Plommonvägen att göra samt att utredningen ska beskriva ett nuläge och presentera behov av politiska beslut.

Ställningstagande

Förvaltningen anser att utredningen inte uppfyller punkt 1 i direktivet, men uppfyller övriga punkter i direktivet. Förvaltningen vill dock framhålla att direktivet och syftet med utredningen ger möjlighet till tolkning och det kan utläsas i KPRs och KFRs inskickade synpunkter och förvaltningens yttrande.

UTREDNING

Vad som är bäst för Håbos äldre

§257 Dnr 2022/00177

Utredare Anna Werner Miniwerner AB

Vad som är bäst för våra äldre i Håbo

Innehåll

Vad som är bäst för våra äldre i Håbo	2
1 Inledning	3
2 Syfte	3
2.1 Utredningsdirektiv	3
3 Metod	4
4 Resultat	5
4.1 Samordning mellan ärenden som rör äldre i kommunen	8
4.1.1 Iakttagelser	8
4.1.2 Kommentarer	9
4.2 Håbo kommuns behov av boendelösningar för seniorer nuläge och framtid	10
4.2.1 Iakttagelser	10
4.2.2 Kommentarer	14
4.3 Håbo kommuns ansvar kring stöd åt yngre personer i behov av anpassat boende och övrigt samhällsstöd	15
4.3.1 Iakttagelser	16
4.3.2 Kommentarer	16
4.4 Åtgärder för att skapa ett aktivt liv och motverka oönskad ensamhet	17
4.4.1 Iakttagelser	17
4.4.2 Kommentarer	18
4.5 Anhörigstöd - kartläggning och behov av åtgärder för att utveckla samverkan med civilsamhället och organisationer för att hitta nya former för att gemensamt erbjuda stöd till anhöriga.	19
4.5.1 Iakttagelser	19
4.5.2 Kommentarer	20
5 Sammanfattande slutsatser och bedömningar	20

1 Inledning

Kommunstyrelsen i Håbo kommun beslutade i september 2022 att anta utredningsdirektiv för utredningen *Vad som är bäst för våra äldre i Håbo kommun*. Utredningen ska presentera förslag på hur Plommonvägen 2, 4 och 6 kan användas för att tillgodose behovsområden inom *Strategin för hälsosamt åldrande* (2021-11-08 § 144).

Strategin för hälsosamt åldrande antogs 2021 med hänvisning till att det framkommit att kommunens invånare över 80 år förväntas öka till det dubbla från 2019 till 2030. Strategin utgår från områdena: hållbart boende, aktivt socialt liv, deltagande i samhället på egna villkor och samhällsstöd. De äldre invånarna ska ges förutsättningar för ett aktivt och hälsosamt åldrande genom att äldre tas i anspråk och får en bra livskvalité. Det i sin tur kan skjuta upp den enskildes behov av vård och omsorg så långt det går. Inriktningen i strategin är förebyggande och beskriver att ansvaret för kommunens arbete för äldre ligger på flera nämnder inom kommunen.

En utomstående utredare har anlåtats för genomförandet av utredningen, Anna Werner, Miniwerner AB.

2 Syfte

Syftet med uppdraget är att presentera förslag på om och hur Plommonvägen 2, 4 och 6 kan användas för att tillgodose behovsområdena inom Strategin för hälsosamt åldrande och andra samhällsviktiga områden.

Utredningen ska dock inte bara belysa Pomonas framtid utan även ta ett bredare mer samlat grepp kring om hur intentionerna i Strategin för hälsosamt åldrande ska verkställas. Plommonvägen 2 och 4 har under många år utgjort ett hjärta i kommunens äldreomsorg. Idag bedrivs mindre verksamhet i husen efter flytten till Västerhagsvägen.

2.1 Utredningsdirektiv

Utredningen ska beskriva nuläge och presentera behov av politiska beslut samt konkreta åtgärder inom följande områden:

1. Utredningen ska föreslå en modell för att skapa bättre samordning mellan de ärenden som berör äldre i kommunen och hur uppdragen på ett tydligt sätt ska redovisas.
2. Utredningen ska genomlysna Håbo kommuns behov av olika boendelösningar för seniorer med fokus på seniorboende och trygghetsboende och även palliativt boende.
3. Utredningen ska belysa förväntat behov av äldreomsorgsplatser, både somatiska platser och platser för särskilt boende för personer med demenssjukdom.
4. Utredningen ska belysa vilket ansvar kommunen har när det gäller att ge stöd åt yngre personer som har behov av vård i anpassat boende och hur det samlade samhällsstödet ser ut för den målgruppen när det inte är lämpligt med särskilt boende för äldre.

5. Utredningen ska föreslå åtgärder som kommunen kan vidta för att motverka/lindra önskad ensamhet, och som kan föreslå åtgärder som kan bidra till ett aktivt liv för äldre.
6. Utredningen ska kartlägga vad kommunen gör idag för att stödja anhöriga som vårdar en närstående.
7. Utredningen ska föreslå åtgärder för att utveckla samverkan med civilsamhället och organisationer i syfte att hitta nya former för att gemensamt erbjuda stöd till anhöriga.

3 Metod

Det insamlade materialet samt de uppgifter som kommit fram i intervjuerna har varit utgångspunkten för utredningen. Analys och bedömning av resultat grundar sig på insamlade dokument, egna verifieringar och intervjuer.

Insamling och genomläsning av följande dokument har genomförts:

- Strategi för ett hälsosamt åldrande i Håbo (2021-11-08 § 144)
- Årsrapport 2021 äldreombudsman
- Nu-läge Pomona 2021 (Thord Andersson AFRY)
- Lokalförsörjningsplan 2023
- Budget 2023, plan 2024-2025, (2022-11-08, Dnr 2022/01572, Beslut KF 2022-12-05)
- Reglemente för vård- och omsorgsnämnden 2022-12-12, § 210 from 2023-01-01 och till beslut om upphävande
- Sammanträdesprotokoll 202-02-27 kommunfullmäktige Dnr 2022/01609, Dnr 2022/01610
- Regeringens proposition 2017/18:273; Biståndsbedömt trygghetsboende för äldre

Följande tjänstemän har intervjuats/kontaktats:

- Kommundirektör
- Stabschef
- Socialchef
- Avdelningschef myndighetsavdelningen
- Anhörigkonsulent
- Äldreombudsman
- Demensvårdskonsultenter
- Fastighetschef
- VD Håbo hus
- Medarbetare och enhetschef öppen träffpunkt
- Samordningsansvarig

Följande politiker har intervjuats:

- Kommunstyrelsens ordförande (M) och kommunfullmäktiges ordförande (M)
- Kommunstyrelsens kommunalråd (S) och (SD)
- Vård- och omsorgsnämnden avgående presidie och nuvarande presidie

- Representanter från KPR¹ och KFR².

En mindre omvärldsbevakning har genomförts kring förekomsten av trygghetsboenden i andra kommuner (Linköping, Järfälla och Sollentuna). Information har även inhämtats från Boverkets hemsida.

En genomgång av Kolada³ har gjorts med utgångspunkt både i kostnader och i antalet äldre i kommunen i förhållande till rikssnitt och i förhållande till liknande kommuner. Bilderna under rubrik 4 Resultat, är hämtade från Kolada.

4 Resultat

Håbo kommun har drygt 22 000 invånare, de flesta invånarna bor i centralorten Bålsta. Håbo är en del av Uppsala län och tillhör därmed Region Uppsala.

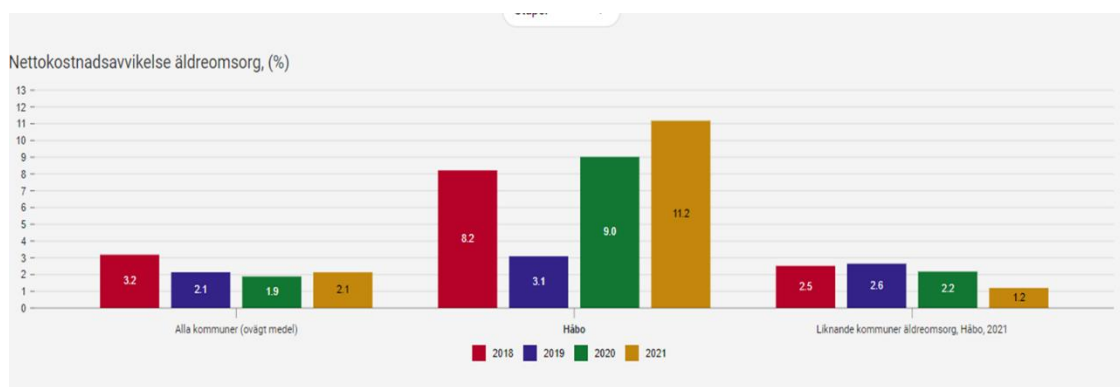
Håbo kommuns driftbudgetramar till nämnder och styrelser för 2023 uppgår till drygt 1,4 miljarder kronor. Det är en ökning med sex procent jämfört med 2022 års budget. Vård- och omsorgsnämndens driftsbudget är strax under 250 miljoner.⁴

För perioden 2023 – 2026 ska fyra målområden med tillhörande strategier på kommunfullmäktiges nivå prioriteras. Dessa är tillika kommunens mål för god ekonomisk hushållning.

Håbo kommun skall under perioden bli:

- En kommun med ekonomi i balans
- En attraktiv arbetsgivare
- En hållbar kommun
- En företagsvänlig kommun⁵

Nedanstående bild visar Håbo kommuns nettokostnadsavvikelse i förhållande till alla kommuner samt till likande kommuner.

¹ Kommunala pensionärsrådet

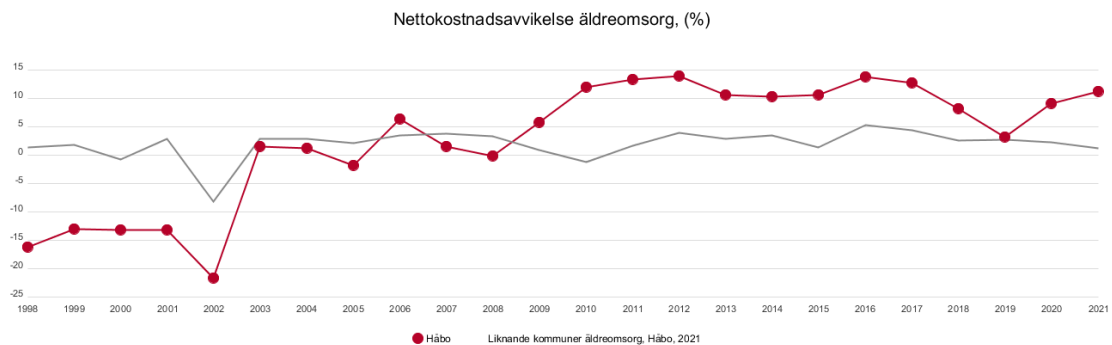
² Kommunala funktionshinderrådet

³ Rådet för främjande av kommunala analyser, RKA, är en ideell förening som bildats i samarbete mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner, SKR. Deras uppdrag är att underlätta uppföljning och analys av olika verksamheter i kommuner och regioner genom att tillhandahålla statistik i en databas – Kolada.

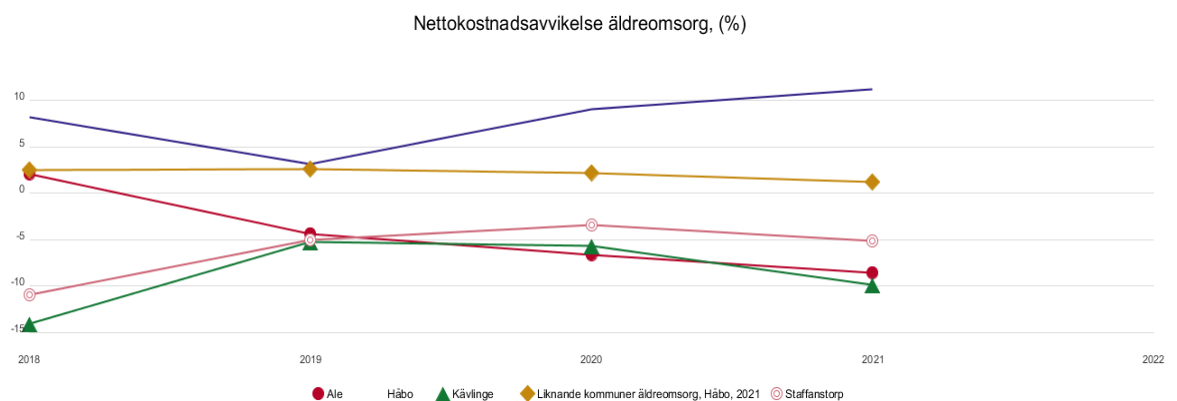
⁴ Budget 2023, plan 2024-2025

⁵ Budget 2023, plan 2024-2025

Nettokostnadsavvikelsen är skillnaden mellan nettokostnad och referenskostnad för en kommun eller region. Nettokostnaden är den faktiska kostnaden för en verksamhet till exempel grundskola. Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde ha för nettokostnad, enligt kostnadsutjämnings-systemet, om kommunen/regionen bedriver verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet. De kommuner eller regioner som ligger närmast varandra vad gäller förväntad kostnad för en verksamhet samt invånarantal bildar alltså en jämförelsegrupp. Liknande kommuner är därför framför allt relevanta för kostnadsjämförelser. Liknande kommuner är en jämförelsegrupp med 7 kommuner som strukturellt liknar den kommun som är i fokus. Liknande kommuner som jämförelsegrupp finns på kommunal nivå för olika verksamhetsområden, till exempel grundskola och äldreomsorg, samt för en övergripande nivå som förutom invånarantal baseras på skattekraft och strukturkostnad.⁶

De sju kommuner som är så kallade liknande kommuner till Håbo inom området äldreomsorg är Ale, Håbo, Härryda, Kävlinge, Staffanstorp, Svedala och Åstorp. Av dessa står Kävlinge, Ale och Staffanstorp längst ifrån Håbo då samtliga har en negativ nettokostnadsavvikelse.⁷

I Håbo kommuns dokument Budget 2023, plan 2024–2025 framkommer att beträffande referenskostnaden är det inom äldreomsorgen den största avvikelsen finns och att kostnaden ligger 20 miljoner högre än referenskostnaden. Det konstateras

⁶ Kolada; beskrivning av begreppen nettokostnadsavvikelse, nettokostnad, referenskostnad och liknande kommuner.

⁷ Kolada

också att ett Håbo har högre kostnader än förväntat med hänsyn till kommunens strukturella förutsättningar och att ett högt kostnadsläge indikerar hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet.

Under intervjuer och genomgång av dokument framkommer att Håbo står inför en ökning av antalet äldre i kommunen. Följande diagram är hämtade från Kolada och det övre diagrammet visar förväntad förändring i antalet invånare i gruppen 67-79 år och 80+ om 10 år. Det nedre diagrammet visar förväntad andel invånare 67-79 år samt 80+ om 10 år.

Med utgångspunkt i diagrammen går att utläsa att andelen äldre i gruppen 67-79 år kommer att minska medan andelen äldre över 80 år kommer att öka. Ökningen kommer vara större i jämförelse med Sveriges alla kommuner. Trots den stora ökningen av äldre inom gruppen 80+ kommer dock Håbo ligga lägre än riksnittet gällande andelen äldre inom både gruppen 67-79 år och gruppen 80+.

4.1 Samordning mellan ärenden som rör äldre i kommunen

Aktuell lagstiftning

Socialtjänstlagen 5 kap 6 § andra stycket Kommunen ska planera sina insatser för äldre. I planeringen ska kommunen samverka med regionen samt andra samhällsorgan och organisationer.

4.1.1 Iakttagelser

Från 2023 genomförs vissa förändringar gällande Håbo kommuns organisation vilket framkommit under flera intervjuer. Vård- och omsorgsnämnden får genom beslut i kommunfullmäktige 2022-11-07 § 152, ändrat ansvarsområde genom att socialpsykiatri och frågor rörande LSS förs över från vård- och omsorgsnämnden till socialnämnden. Vård- och omsorgsnämnden får därigenom ett tydligare fokus på äldreomsorgsfrågor.

I Vård- och omsorgsnämndens reglemente⁸ framgår att nämnden har till uppgift att inom kommunen svara för följande:

- Omsorg om äldre enligt socialtjänstlagen (SoL).
- Omsorg om funktionsnedsatta, som ej omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionsnedsatta (LSS), enligt SoL.
- Särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre.
- Hemtjänst, ledsagning, avlösning samt stöd och service i ordinärt boende.
- Dagverksamhet till äldre.
- Avgiftshandläggning inom äldreomsorgen.
- Vård- och omsorgsnämndens hälso- och sjukvårdsansvar som vårdgivare enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL).
- Ansvar för kommunal primärvård.
- Prövning av tillstånd till resor enligt lag om färdtjänst och lag om riksfärdtjänst.
- Föreningsbidrag inom vård- och omsorgsnämndens verksamhetsområde
- Stöd till anhöriga.
- Våld i nära relationer.

Under intervju med socialchef framkommer att den nya organisationsförändringen kommer behöva få tid att sätta sig. Den övergripande ansvarsfördelningen anses vara tydlig men att det är viktigt att förvaltningen får tid att uppdatera befintliga rutiner för att tydliggöra hur arbetet ska bedrivas utifrån den nya uppdelningen.

---

⁸ Reglemente för Vård- och omsorgsnämnden 2022-12-12 § 210, from 2023-0101 och till beslut om upphävande

Under intervjuer dels med politiker, dels med tjänstemän framkommer att det finns en aktiv samverkan med pensionärsorganisationerna i kommunen.

Kommunala Pensionärsrådet (KPR) är ett organ för samråd och ömsesidig information mellan kommunen och företrädare för pensionärsföreningarna. Pensionärsrådet består av ledamöter och ersättare som är utsedda av pensionärsföreningarna respektive av kommunens nämnder. Pensionärsrådet har många olika uppgifter, några av dem är; förstärka inflytandet i alla frågor som rör äldre, verka för att pensionärernas frågor beaktas i nämndernas verksamhetsplanering, vara remissorgan i de frågor som rör pensionärerna och initiera nya pensionärsfrågor i nämnder och förvaltningar.⁹

Kommunala pensionärsrådet och kommunala funktionsrättsrådet har tidigare varit organisatoriskt knutet till kommunstyrelsen. På rådets möte 4 okt 2022 uttrycker båda råden enhälligt att man önskar att KFR ska vara organisatoriskt knutet till socialnämnden och att KPR ska vara organisatoriskt knutet till vård- och omsorgsnämnden. Kommunfullmäktige beslutar att detta ska träda i kraft 2023-03-03.¹⁰

4.1.2 Kommentarer

Det har under utredningen framkommit att vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde renodlats till att endast omfatta äldreomsorgsfrågor. Nämnden blir per definition en äldrenämnd. Detta bedöms enligt utredaren vara positivt i den bemärkelsen att nämnden får full möjlighet att fokusera på de utmaningar inom äldreomsorgen som Håbo kommun står inför gällande det ökade antalet äldre fram till 2030 samtidigt som kommunen idag ligger ca 20 miljoner kronor över referenskostnaden inom området äldreomsorg.

Utredarens bedömning är att förvaltningen behöver få tid att under 2023 uppdatera rutiner och vid behov skapa nya för att tydliggöra hur arbetet ska bedrivas i och med den nya uppdelningen. Utredarens förslag är att det i slutet av året görs en uppföljning där konsekvenserna av den nya fördelningen av nämndernas ansvar utvärderas och analyseras.

Det har under utredningen framkommit att Håbo kommun har en samverkan med pensionärsorganisationerna som uppfyller lagens krav och som därmed bedöms vara tillräcklig. Förflyttningen av Kommunala pensionärsrådet (KPR) från att vara organisatoriskt knutet till kommunstyrelsen till att från 2023 i stället vara organisatoriskt knutet till vård- och omsorgsnämnden kan medföra vinster eftersom rådet får en större närhet till vård- och omsorgsnämnden. Ett observandum är dock att denna organisationsform kan föra med sig risken att de frågor som berör målgruppen äldre som inte omfattas av vård- och omsorgsnämndens ansvar inte kommer att komma fram till KPR i samma utsträckning som tidigare. För att undvika detta ställs ökade krav på kommunstyrelsen och kommunfullmäktige som behöver säkerställa att KPR får information om frågor som rör äldre som tas upp i kommunens övriga nämnder.

---

⁹ Håbo kommuns hemsida; <https://www.habo.se/kommun-och-politik/kommunens-organisation/radgivande-organ/pensionarsradet.html>

¹⁰ Sammanträdesprotokoll 202-02-27 kommunfullmäktige Dnr 2022/01609, Dnr 2022/01610

4.2 Håbo kommuns behov av boendelösningar för seniorer nuläge och framtid

Aktuell lagstiftning

Socialtjänstlagen 5 kap 5 § Socialnämnden ska verka för att äldre människor får goda bostäder och ska därutöver ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service.

Kommunen **ska** inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd.

Kommunen **får** även inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som främst behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service och som därutöver har behov av att bryta önskad isolering.

Den äldre personen ska, så långt det är möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges

4.2.1 lakttagelser

I Vård- och omsorgsnämndens lokalförsörjningsplan¹¹ framkommer att Håbo kommun har tre särskilda boenden för äldre med totalt 118 platser:

- Dalängen – inriktning demens, 18 lgh
- Solängen – inriktning demens, 40 lgh
- Västerhagsvägen – inriktning demens samt somatik, 60 lgh

Fastigheterna ägs av Håbohus och hyrs in av fastighetsavdelningen som hyr ut boendena till vård- och omsorgsnämnden. Nämnden hyr ut lägenheterna i andra hand till de som beviljas insatsen.

I lokalförsörjningsplanen framkommer vidare att Åsens äldreboende med 40 platser är under projektering. Projektet har kostat mer än de indikativa kostnader som legat till grund för nämndens äskande om investeringsbudget och nämnden har begärt tilläggsbudget för att kunna färdigställa boendet enligt plan. Den ursprungliga planen var att boendet skulle stå klart 2024 men boendet är försenat.

I lokalförsörjningsplanen framkommer att förvaltningen tagit fram en modell för att beräkna behov av platser i särskilt boende som bygger på SKR:s modell samt Haninge kommuns modell. Modellen som utgår dels ifrån befintlig statistik för hur många i olika åldersintervall som bor på särskilt boende i Håbo kommun idag, dels från den demografiska utvecklingen. Modellen beräknar en statistisk utveckling. Förvaltningen har i årets lokalförsörjningsplan reviderat beräkningen. Detta baseras på år 2022 års utfall, ett förändrat ansökningsmönster samt kortare vistelsetid på särskilt boende. Prognosen för platsbehov sänks med 16%. Vid utgången av 2024 beräknas Håbo kommun ha behov av 129 platser och vid utgången av 2025 138 platser. Den förändrade prognosen får till följd att förvaltningens bedömning är att det boende som tidigare planerats till 2025, skjuts upp till 2027 kan skjutas upp ytterligare ett år till

¹¹ Lokalförsörjningsplan 2023

2028 och endast innehålla 40 platser i stället för 60. Det förutsätter dock att ett boende med 40 platser tillskapas under år 2024.

Nedanstående tabell är hämtad från Lokalförsörjningsplan 2023

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
förväntat behov utifrån be- prognos	116	122	129	138	146	153	164	171	180	188	194
summa platser	127	118	140	140	140	140	180	180	180	180	180
+/- behov	11	-4	11	2	-6	-13	16	9	0	-8	-14

I Vård- och omsorgsnämndens lokalförsörjningsplan framkommer att Håbo kommun har 2 korttidsboenden för äldre.

- Plommonvägen 4, inriktning somatik, 8 platser,
- Plommonvägen 6 inriktning demens, 6 platser,

Lokalerna ägs av Håbohus och hyrs in av fastighetsavdelningen som hyr ut lokalerna till vård- och omsorgsnämnden. I lokalförsörjningsplanen framkommer vidare att det finns behov av omlokalisering av kommunens korttidsboende eftersom de lokaler verksamheten bedrivs i idag ger negativ effekt på nämndens driftskostnader. En mindre utökning av antalet platser beräknas de kommande åren, från dagens 14 platser till 18 platser 2024. I och med att kommunen lämnar Pomona i oktober 2023 kommer korttidsplatserna att flyttas till tillfälliga lokaler i avvaktan på permanent lösning.

Under intervju med avdelningschef myndighet framkommer att palliativa vårdplatser är regionens ansvar. Hemsjukvårdsenheten gör vissa palliativa insatser i ordinärt boende. I undantagsfall kan personer som befinner sig i livets slutskede beviljas korttidsboende. På de särskilda boendena är vård i livets slutskede ett naturligt inslag i verksamheten.

Under intervju med avdelningschef myndighet framkommer vidare att kommunen har riktlinjer för parbo. Det finns en handfull lägenheter som är lite större där par kan sambo. I övrigt erbjuds par var sin lägenhet i samma särskilda boende. Kravet är att den ena maken/makan har ett beslut om särskilt boende.

Under intervju med Håbohus VD framkommer att kommunen har ett antal seniorlägenheter på Plommonvägen 8 och 10 som kommunen hyr av Håbohus. Under intervju med socialchef framkommer att seniorlägenheterna är till för personer som är 65 år eller äldre och att kontrakten för samtliga lägenheter på Plommonvägen 8 och 10 från och med den 1 maj 2023 kommer att övertas av det kommunala fastighetsbolaget Håbohus. Den nuvarande bostadskön hos kommunen för lägenheterna kommer då också att föras över till Håbohus.

Enligt uppgifter från Håbohus VD är det i dagens ekonomiska läge svårt att säga exakt vad en ombyggnation av Plommonvägen 2 och 4 till ett trygghetsboende med sju lägenheter per plan skulle kunna kosta men uppskattar att ca 80 miljoner kronor är rimligt. Om kostnaden är 20–25 tkr per kvadratmeter landar kostnaden på någonstans mellan 76 och 95 mkr. Verksamheten måste sedan kunna bedrivas på kommersiell basis. Rent företagsekonomiskt skulle det bästa för Håbohus vara att hyra ut

lägenheterna på vanlig basis efter viss allmän uppträskning av lägenheterna och viss ombyggnation av bottenvåningen. Detta förhindrar dock inte att man även på Plommonvägen 2 och 4 inför ett ålderskriterium på 65 år för att behålla hela Pomona som ett boende för äldre.

Under intervju med äldreombudsman framkommer att boendefrågan ofta är aktuell i hennes kontakter med äldre. Många funderar på var de ska bo när de inte kan bo kvar hemma. Många frågor handlar om särskilt boende och korttidsboende. Det framkommer att viss oro finns hos de som bor i villa och att det upplevs finnas ett glapp mellan ordinärt boende och särskilt boende.

Under intervju med anhörigkonsulent framkommer att problem kring boende inte är det som står i fokus hos de hon träffar. Vissa uttrycker dock att de när behov finns vill kunna flytta till ett äldreboende. Anhörigkonsulenten har dock fångat upp en liten grupp som upplever svårigheter; föräldrar till vuxna barn med psykiska svårigheter och missbruk som har svårt att hitta någonstans att bo. I denna grupp blir föräldrarna kvar i sin villa fast de kanske hellre flyttar till en bostadsrätt eller hyresrätt eftersom deras vuxna barn inte har möjlighet att flytta från föräldrahemmet. Under intervjun framkommer vidare att många av de anhöriga har stort fokus på öppna verksamheter, dagverksamhet och korttids eftersom detta är insatser som har avlastande syfte. Anhörigkonsulenten förmedlar att hon har fångat upp viss frustration över att många verksamheter har varit koncentrerade till centrala Bålsta och att ett flertal önskar att verksamheterna ska vara mer utspridda.

Under intervju med demensvårdskonsulenterna framkommer att trygghetsboende inte är en boendeform som är lämplig för målgruppen. Många personer med demenssjukdom bor kvar hemma så länge som möjligt och de har då stora behov av stödinsatser som riktas både till personen själv och dess anhöriga. När behoven inte längre kan tillgodoses i hemmet behöver det finnas tillräckligt mycket platser i särskilt boende så att personen har möjlighet att flytta.

Under intervju med representanter från KPR och KFR framkommer att det är ont om platser på särskilt boende och att deras vilja är att platserna ska ligga i Håbo, inte i Enköping eller i andra kommuner. Detta gäller även för korttids. Det framkommer vidare att det finns intresse för att det tillskapas någon form av trygghetsboende där det finns viss bemanning, möjligheter att träffa andra, aktiviteter, umgängeslokal och restaurang. Verksamheten kan med fördel samlokaliseras med träffpunkt men att det är mycket viktigt att Skeppsgården får finnas kvar i nuvarande omfattning.

Under intervju med socialchef framkommer att det är viktigt att verksamheterna inom äldreomsorgen bedrivs i lämpliga lokaler. Pomona som plats är inte det som är avgörande utan det centrala är att all verksamhet sker i så lämpliga lokaler som möjligt.

Under intervjuer med de olika politiska representanterna framkommer att tillskapande av ett trygghetsboende är en politisk ambition från flera partier och att ett trygghetsboende gärna kan kombineras med flera andra verksamheter inom äldreomsorg i angränsande lokaler.

I socialtjänstlagens 5 kap 5 § tredje stycket framgår att kommuner **får** inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som främst behöver stöd och hjälp i boendet och

annan lättåtkomlig service och som därutöver har behov av att bryta önskad isolering. I förarbeten¹² framkommer att insatsen syftar till att tydliggöra kommunernas möjlighet att inrätta särskilda boenden som är anpassade och utformade för äldre kvinnor och män som har ett vårdnadsbehov som understiger heldygnsvård, men som inte längre upplever det som tryggt att bo kvar i det egna hemmet. Ett ytterligare syfte med förslaget är att bryta den isolering som många av de äldre som bor kvar hemma lider av. Skillnaden mellan ordinärt boende och biståndsbedömt trygghetsboende är att den äldre får möjlighet att komma till ett boende som till exempel kan erbjuda gemensamma måltider, kulturella aktiviteter och umgänge. Stöd och hjälp i form av hemtjänst ska kunna erbjudas efter sedvanlig biståndsprövning. Socialtjänstförordningens (2001:937) bestämmelse om krav på tillgång till personal dygnet runt utifrån den enskildes aktuella behov bör inte gälla för biståndsbedömt trygghetsboende. Om den äldres behov efter en tid blir mer omfattande bör han eller hon motiveras till att flytta till en boendeform som bättre svarar mot de aktuella behoven.

Enligt Boverket finns 2022 trygghetsbostäder i ca 55 % av kommunerna. Boverket definierar trygghetsboende enligt nedan: *Trygghetsbostäder är en boendeform som har tillkommit som ett alternativ för att ge äldre personer större gemenskap och mer trygghet. Det är en så kallad mellanboendeform som överbryggar glappet mellan vanligt boende och särskilda boenden med heldygnsomsorg. Det krävs inte något biståndsbeslut från kommunen enligt socialtjänstlagen för att flytta till ett trygghetsboende. Det finns en stor variation av trygghetsbostäder runt om i landet, även om den gemensamma nämnaren för många av dem är trygghet, tillgänglighet, gemensamhetsutrymmen och särskild personal.*¹³

Enligt Boverket finns vissa oklarheter med statistiken över boendeformen trygghetsboende från kommunerna eftersom vissa kommuner är osäkra på de platser i trygghetsboenden som drivs i privat regi. Statistiken omfattar trygghetsboenden som drivs både i kommunal regi och privat regi.¹⁴

Enligt Boverket finns 2022 servicebostäder i 63% av landets kommuner och definieras enligt följande: *Seniorbostäder är helt vanliga bostäder på den ordinarie bostadsmarknaden. Tanken är att det ska vara ett enkelt och bekvämt boende att åldras i, med större möjligheter till gemenskap. Seniorboenden kan skilja sig mycket åt i sin utformning och i vad de har att erbjuda. Ibland är det enda utmärkande att alla som bor i huset är över en viss ålder, medan andra boenden erbjuder service och aktiviteter.*¹⁵

Enligt Boverket uppger 23 kommuner år 2022 att de har inrättat biståndsbedömt trygghetsboende.¹⁶

Under den omvärldsbevakning som genomförts har det framkommit att endast ett fåtal kommuner erbjuder biståndsbedömt trygghetsboende. Linköpings kommun har infört insatsen och kommunens serviceboende har omvandlats till ett trygghetsboende. För att beviljas insatsen krävs behov av hemtjänst i stor omfattning. Sollentuna kommun

¹² Regeringens proposition 2017/18:273; Biståndsbedömt trygghetsboende för äldre

¹³ Boverkets hemsida trygghetsbostäder

¹⁴ Boverkets hemsida trygghetsbostäder

¹⁵ Boverkets hemsida seniorbostäder

¹⁶ Boverkets hemsida särskilda boendeformer för äldre

har ett trygghetsboende som inte är biståndsbedömt utan som hanteras av kommunens bostadsföretag, Sollentuna hem. De som vill flytta in ställer sig i kö hos Sollentuna hem. För att ställa sig i kö behöver man vara över 60 år. En avgift tas ut för den värdinnetjänst som finns i trygghetsboendet. Vårdinnan finns på plats några timmer på vardagar med uppdrag att stimulera till gemenskap och aktiviteter. Det finns vissa gemensamma utrymmen. Det ligger en restaurang som drivs av en privat aktör i samma som byggnad med entré utifrån. Järfälla har inget trygghetsboende i kommunal regi men det finns vissa seniorlägenheter i kommunen. Dock finns ett seniorboende, Kärrmakaren, som drivs av HSB för målgruppen över 55 år.

4.2.2 Kommentarer

Förvaltningen har tagit fram en lokalförsörjningsplan som utgår från en modell för att beräkna behov av platser i särskilt boende som bygger på SKR:s modell samt Haninge kommuns modell. Utredarens uppfattning är att förvaltningens prognoser bedöms som rimliga och att de bygger på vedertagna modeller. Utredarens rekommendation är att Håbo kommun, för att möta den ökande mängden äldre i kommunen, ser till att bygga särskilda boenden i den omfattningen som framkommer i lokalförsörjningsplanen för att säkra platstillgång och motverka underkapacitet. Ett observandum är dock att det är ekonomiskt riskfullt att bygga för överkapacitet och att det är vanligt att kommuner vid tillfälliga toppar/dalar väljer att köpa eller sälja ströplatser av/till andra kommuner eller privata aktörer.

Palliativa boendeplatser ingår i regionens ansvar och mot bakgrund av detta är utredarens bedömning att det inte finns något som talar för att kommunen ska ta på sig ett ansvar för att tillskapa boenden/platser inom detta område. Gällande parbo bedöms kommunen ha tillskapat lösningar för att tillgodose behoven.

Under utredningens gång har det framkommit att det finns en stark tro på att ett trygghetsboende är vad Håbos äldre behöver och att det är en politisk ambition från flera partier att ett trygghetsboende ska tillskapas i kommunen.

Utredaren avråder Håbo kommun från att skapa ett trygghetsboende som är biståndsbedömt. Insatsen är inte tvingande och utredarens ställer sig därför frågande till om det är lämpligt att utöka kommunens ansvarsområde i det ekonomiskt utsatta läge kommunen befinner sig. Insatsen biståndsbedömt trygghetsboende finns idag endast i cirka var tionde kommun. Vissa kommuner har haft kvar så kallade servicehus som de nu omvandlat till trygghetsboende, till exempel Linköping, och för att beviljas insatsen krävs stora behov av hemtjänst. Eftersom insatsen är så pass ny saknas även tydlig praxis vilket gör att myndighetsutövningen blir utmanande gällande gränsen för vem som har rätt till insatsen och inte. Att dra gränsen mellan vem som har behov av ett trygghetsboende och ett särskilt boende blir svår. Ytterligare en utmaning är att det endast är hemtjänst som ska erbjudas inom boendeformen. Ett trygghetsboende har därför inte samma HSL-resurser som ett särskilt boende vilket innebär att personer som bor i trygghetsboendet så småningom ändå kan komma behöva flytta vidare till ett särskilt boende.

Ett trygghetsboende behöver inte vara biståndsbedömt. Att bygga ett trygghetsboende är dock en omfattande satsning som kostar stora summor pengar, i Håbos fall uppskattningsvis 76–95 mkr. Utredarens bedömning är att trygghetsboenden förvisso kan ha en positiv effekt för de individer som bor i boendet men att detta inte är en lösning som kommer bidra till positiva effekter för hela Håbos äldres befolkning då

endast en mindre andel av de äldre kommer bo i ett sådant boende. I ett trygghetsboende som inte är biståndsbedömt ingår inget personalstöd, endast någon form av värdinna eller liknande. Denna tjänst kommer de boende behöva betala för med utgångspunkt i den kommunala likställigheten bör inte kommunen gå in och subventionera detta. En vanlig lösning är att en avgift läggs till vid sidan av hyran. Gemensamhetslokalerna som hör till boendet behöver vara vidga åt dem som bor där och kan inte göras tillgängliga för allmänheten. Dessa lokaler har en kostnad och det är rimligt att kostnaden fördelas på de boende och att detta blir en del av deras hyra. Gällande restaurang är det inte rimligt ur kostnadssynpunkt att driva en enskild restaurang som bara är öppen för de boende. Om det ska finnas en restaurang behöver den ligga i en lokal som inte är en del av det slutna trygghetsboendet utan behöver vara öppen för allmänheten. Det är inte lämpligt att en kommun driver en sådan restaurang eftersom detta inte är förenligt med det kommunala uppdraget. Det hör inte till vanligheterna att en kommun bedriver restaurangverksamhet till allmänheten.

Möjligheten att erbjuda social samvaro är viktigt inte bara för de personer som bor i ett trygghetsboende. Håbo kommun kommer vid sidan om ett eventuellt trygghetsboende behöva göra omfattande satsningar på alla de insatser som en kommun måste bedriva för att tillgodose behoven hos alla äldre som bor i kommunen både gällande tillskapande av särskilda boenden och för andra biståndsbedömda insatser som korttidsboende och dagverksamhet.

Håbo kommun har idag seniorlägenheter på Plommonvägen 8 och 10 som Håbo hus kommer ta över från och med 1 maj 2023. Håbo hus VD har fört fram att det bästa ur ett företagsekonomiskt perspektiv skulle vara att hyra ut lägenheterna på Pomona på vanlig basis efter viss allmän uppfräschning av lägenheterna och viss ombyggnation av bottenvåningen. Detta förhindrar dock inte att man även på Plommonvägen 2 och 4 inför ett ålderskriterium på 65 år för att behålla hela Pomona som bostadsområde för äldre.

4.3 Håbo kommuns ansvar kring stöd åt yngre personer i behov av anpassat boende och övrigt samhällsstöd

Aktuell lagstiftning

Socialtjänstlagen 5 kap 7 § Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.

Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.

Kommunen skall inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende.

Socialtjänstlagen 5 kap 8 § Socialnämnden ska göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen för människor med fysiska och psykiska funktionshinder samt i sin uppsökande verksamhet upplysa om socialtjänstens verksamhet på dessa områden.

Kommunen ska planera sina insatser för människor med fysiska och psykiska funktionshinder. I planeringen ska kommunen samverka med regionen samt andra samhällsorgan och organisationer.

4.3.1 Iakttagelser

Under intervju med avdelningschef myndighet framkommer att det idag endast finns ett fåtal yngre personer som behöver insats i form av särskilt boende enligt socialtjänstlagen. De flesta som har funktionsnedsättningar och har behov av boende omfattas av LSS. I de fall personer har fått en stroke eller drabbats av demenssjukdom i yngre ålder är det vanligare med insatser i hemmet. I de fall dessa personer har behov av boende är behoven oftast så specifika så att en så kallad profilplats behöver direktupphandlas.

Under intervju med demensvårdskonsulenter framkommer att de endast stött på enstaka fall av yngre personer med demenssjukdom och att de idag inte ser att det finns något underlag för ett boende i kommunen för målgruppen.

Under intervju med anhörigkonsulent kommer det fram att många av de som är yngre och har behov av anhörigstöd får detta genom stöd från habiliteringen och via kuratorer inom regionen. Familjer och barn som är i behov av stöd får ofta stöd även från andra delar av kommunens verksamheter, till exempel familjeteamet och elevhälsan.

4.3.2 Kommentarer

En stor del av personer med funktionsnedsättning som har behov av boendeinsats ingår i personkretsarna enligt LSS¹⁷ Det finns en boendeinsats i LSS; bostad med särskild service och de former som finns är gruppboende, serviceboende och särskilt anpassad bostad. Oftast är det personer inom den första personkretsen¹⁸ som beviljas insatsen. Personer som har stora fysiska funktionsnedsättningar bor sällan på boende då det inom LSS och inom socialtjänstlagen finns flera olika insatser som medför att en person kan få stöd i hemmet; till exempel med hemtjänst enligt socialtjänstlagen eller personlig assistans enligt LSS. Insatsen annan särskilt anpassad bostad enligt LSS (insatsen innehåller inga personalresurser) är en insats som mycket få personer ansöker om eftersom många i stället vill bo kvar i sin befintliga bostad. Det är vanligare att dessa personer i stället ansöker om insatsen bostadsanpassning¹⁹ av befintlig bostad. En kommun med Håbo:s storlek har oftast endast någon enstaka person som har behov av en annan särskilt anpassad lägenhet.

Utredarens bedömning är att det är orimligt för en kommun i Håbos storlek att erbjuda olika typer av profilboenden som ligger belägna i och drivs av kommunen för personer med exempelvis huntington, hjärnskador efter stroke eller yngre personer med demenssjukdom. Det är ovanligt att kommuner har ett tillräckligt stort underlag för att själv driva boenden med så kallade profilplatser. Det finns utförare som specialiserat sig på dessa målgrupper och som exempelvis driver boenden med inriktning demens

¹⁷ LSS: Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

¹⁸ LSS § 1:1 personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.

¹⁹ Lag (2018:222) lagen om bostadsanpassningsbidrag har syfte att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.

för personer under 65 år. Dessa boenden drivs ofta i privat regi och de tar emot placeringar från olika kommuner via direktupphandlingar.

Det har inte framkommit någon information under utredningen som tyder på att Håbo kommun har behov av att tillskapa särskilda boenden för yngre personer. Utredarens bedömning är att nuvarande arbetssätt att köpa profilplatser vid behov är en rimlig strategi både vad gäller att tillgodose brukarnas behov av stöd och vad gäller att arbeta för kostnadseffektivitet.

Gällande stöd till yngre har regionen ett stort ansvar bland annat genom habiliteringens ansvar för råd och stöd enligt LSS²⁰ och även genom deras behandlingsinsatser inom psykiatri för personer som mår psykiskt dåligt. Kommunen ansvarar inte för behandlingsinsatser inom psykiatri.

4.4 Åtgärder för att skapa ett aktivt liv och motverka oönskad ensamhet

3 kap 6 § Socialnämnden bör genom hemtjänst, dagverksamheter eller annan liknande social tjänst underlätta för den enskilde att bo hemma och att ha kontakt med andra

5 kap 4 § Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund).

Socialnämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

4.4.1 Iakttagelser

De fyra hörnpelare som av forskare anses ha särskild betydelse för ett gott åldrande är fysisk aktivitet, bra matvanor, social gemenskap och meningsfullhet.²¹ Detta har Håbo tagit avstamp ifrån i strategin för ett hälsosamt åldrande.

Håbo kommun har idag ett flertal biståndsbedömda insatser till exempel dagverksamhet samt hemtjänst som främjar kontakt med andra vilket framkommer under intervju med avdelningschef myndighet. Under intervju med demensvårdskonsulenterna framkommer att de samarbetar mycket med dagverksamheten som är en insats som har stor betydelse för målgruppen och demensvårdskonsulenterna ser ett stort behov av platser framåt.

Under intervju med medarbetare och enhetschef på den öppna träffpunkten framkommer att de bedriver träning (gym, vattengymnastik, balansträning, cirkelträning och rörelseträning) och sociala aktiviteter som når hundratals pensionärer i Håbo kommun. Det som sätter störst begränsningar är lokalerna. Lokalen på Pomona är trång och stor del av träningen sker i restaurangen vilket gör att verksamheten måste anpassa sig efter restaurangens tider. Verksamheten

²⁰ LSS: Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade § 9:1 rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder.

²¹ En bättre plats att åldras på, Nordens välfärdscenter 2018

nyttjar idag restaurangens kök för disk och bakning. Under intervjun framkommer vidare att det skulle finnas möjligheter att bedriva verksamhet även i lokaler som finns på Västerhagsvägen i anslutning till det särskilda boendet. Detta skulle dock innebära att det skulle behövas utökade personalresurser. Enhetschef betonar att verksamhet på Västerhagsvägen inte kan ersätta den verksamheten som idag drivs på Pomona utan att denna lösning skulle kunna utgöra ett komplement för att klara efterfrågan och behov.

I lokalförsörjningsplanen²² framkommer att vård- och omsorgsnämnden idag hyr lokaler av Håbohus för öppen träffpunkt och medicinsk fotvård på Plommonvägen 2 samt lokaler på Ängsgården för dagverksamhet för personer med demenssjukdom. Nämnden hyr också en mindre träningslokal kopplad till verksamheten på öppen träffpunkt. Lokalen hyrs in via fastighetsavdelningen av en bostadsrättsförening.

En ny äldreomsorgslag förväntas träda i kraft 2024 med större krav i lagstiftningen för hälsofrämjande och förebyggande insatser. Förvaltningen bedömer att nämnden kommer att ha ett ökat behov av lokaler för både dagverksamhet och förebyggande arbete 2024.²³

Under intervju med anhörigkonsulent framkommer att hon fångat upp att det finns önskemål om fler ställen i kommunen som skulle kunna erbjuda öppna träffpunkter eftersom många anhöriga inte kan ta sig så långt då de inte kan vara borta hemifrån så länge.

Skeppsgården är en lokal som ägs av kommunen och hyrs ut till PRO, SPF och Finska föreningen BFF. Samverkan sker i det så kallade gårdsrådet. Pensionärsföreningarna driver verksamheten och ansvarar för intern lokalbokning och café för medlemmarna. De tre föreningarna anordnar studiecirklar, gymnastik, dans, bridge, pubafton, underhållning, utflykter etcetera. Lokalen har renoverats av kommunen.

4.4.2 Kommentarer

Utredarens bedömning är att de insatser som kommunen redan erbjuder inom området aktivt liv och social gemenskap bedöms som mer än tillräckliga då de uppfyller lagkraven.

Det kommer i den nya socialtjänstlagen tryckas ännu mer på kommunernas ansvar för förebyggande insatser. I lokalförsörjningsplanen tar förvaltningen upp att det kommer att finnas ett ökat behov av lokaler för dagverksamhet och förebyggande arbete 2024. Dagens lokal för öppen träffpunkt är inte ändamålsenlig. Utredaren vill betona att det är viktigt för Håbo kommun att ta höjd för att det behövs lokaler både till dagverksamhet och till öppna träffpunkter och att lokalerna är ändamålsenliga och inte bara centraliseras utan sprids i kommunens olika delar för att nå fler invånare.

Utredarens förslag är även att Håbo kommun undersöker om fler organisationer skulle kunna ges möjlighet att ta del av lokalerna på Skeppsgården.

---

²² Lokalförsörjningsplan 2023

²³ Lokalförsörjningsplan 2023

4.5 Anhörigstöd - kartläggning och behov av åtgärder för att utveckla samverkan med civilsamhället och organisationer för att hitta nya former för att gemensamt erbjuda stöd till anhöriga.

Aktuell lagstiftning

Socialtjänstlagen 3 kap 4 § Socialnämnden skall i den uppsökande verksamheten upplysa om socialtjänsten och erbjuda grupper och enskilda sin hjälp. När det är lämpligt skall nämnden härvid samverka med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

Socialtjänstlagen 5 kap 6 § Socialnämnden ska göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen för äldre människor samt i sin uppsökande verksamhet upplysa om socialtjänstens verksamhet på detta område

Socialtjänstlagen 5 kap 10 § Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.

4.5.1 Iakttagelser

Under intervju med avdelningschef myndighet framkommer att Håbo kommun har ett flertal både biståndsbedömda och icke biståndsbedömda insatser som syftar till att stötta anhöriga. Kommunen har **avgiftsfri avlösning** i hemmet upp till 20 timmar per månad för personen över 75 år och det krävs inget biståndsbeslut för att få insatsen. Kommunen har två **korttidsboenden** där personer i behov av rehabilitering efter sjukhusvistelse kan beviljas insats. Korttidsboende kan även beviljas personer som har anhöriga eller närstående som är i behov av avlastning. Insatsen dagverksamhet kan också beviljas i avlastande syfte.

Den 1 juli 2021 skapades insatsen **hemvårdsbidrag** på försök under ett år. Insatsen har därefter förlängts att gälla t o m 221130 med plan att därefter bli en del av ordinarie verksamhet. Hemvårdsbidrag är benämningen för det som också kallas för anhörigpeng. Insatsen går ut på att den enskilde som har behov av omvårdnadsinsatser i hemmet som görs av en anhörig ska få bidrag. Bidraget betalas ut till den som har behov av omvårdnadsinsatser och den enskilde ersätter sedan den närstående som ger omvårdnadsinsatsen i hemmet. Ersättningen är skattefri för den som får bidraget. Förvaltningens modell är samma modell som används i Stockholms stad. Biståndshandläggare prövar ansökan och fattar beslut om nivåindelning.²⁴

Under intervju med avdelningschef myndighet framkommer att **anhöriganställning** inom hemtjänsten tillämpas.

Håbo kommun har en **anhörigkonsulent** med uppdrag att stötta anhöriga i samtal, enskilt eller i grupp, bistå med information om var anhöriga kan vända sig i olika frågor och hjälpa till att förmedla kontakter. All kontakt med anhörigkonsulenten är kostnadsfri, sker utan dokumentation och under sekretess.

²⁴ Håbo kommuns hemsida

Håbo kommun har två **demensvårdskonsulenter** med uppdrag att ge stöd till personer med minnessvikt och även deras anhöriga. Demensvårdskonsulenterna ger råd och stöd och informerar om strategier i vardagen och hjälpmedel, och vi finns även för dig som är närstående till någon med demenssjukdom. I arbetet samarbetar demensvårdskonsulenterna med biståndshandläggare, har enskilda stödsamtal, gör hembesök, samarbetar med vårdcentraler i kommunen och minnesmottagningen i Uppsala. Anhörigrupper som leds av demensvårdskonsulenterna har startats upp igen efter ett uppehåll under pandemin. Demensvårdskonsulenterna arbetar också som ett stöd och handleder personal inom hemtjänst, hemsjukvård och på särskilt boende. De sprider kunskap om demenssjukdomar, symptom i olika faser samt konsekvenser det kan medföra för dig som individ eller anhörig.

Håbo kommun har en **ombudsman för äldre och funktionsnedsatta** Ombudsmannen finns för att ge vägledning och stöd till invånare som är över 65 år och för invånare som har en funktionsnedsättning. Ombudsmannen fungerar som en neutral funktion som kan stödja den enskilde i kontakter med kommunen och andra myndigheter. Man kan vända sig till ombudsmannen och vara helt anonym. Ombudsmannen har även tystnadsplikt.

Anhörigföreningen har tillgång till anhörigcentrums lokaler, det vill säga till de lokaler där anhörigkonsulent, demensvårdskonsulenterna och ombudsmannen sitter och kan i viss utsträckning bedriva verksamhet i lokalerna till exempel genom att genomföra anhörigcirklar.

4.5.2 Kommentarer

De biståndsbedömda insatserna, avlösning, korttidsboende och dagverksamhet finns i stort sett i alla Sveriges kommuner. Insatsen hemvårdsbidrag är dock mer sällsynt. Gällande anhöriganställningar har de flesta kommuner tagit bort denna anställningsform och erbjuder i stället endast hemtjänstpersonal i egen regi eller i privat regi.

Håbo har en anhörigkonsulent, två demensvårdskonsulenter och en ombudsman för äldre- och personer med funktionsnedsättning vilket bedöms vara väl tilltaget i förhållande till kommunens storlek.

Utredarens bedömning är att Håbo kommun erbjuder ett varierat anhörigstöd i mycket stor omfattning både gällande biståndsbedömda insatser och icke-biståndsbedömda insatser och att insatserna med råge uppfyller lagkraven.

För att ytterligare stärka anhörigföreningens möjligheter att bedriva anhörigcirklar kan kommunen arbeta för att erbjuda även anhörigföreningen möjligheten att verka i Skeppsgårdens lokaler vid sidan om de tre föreningar som idag bedriver sin verksamhet i lokalerna.

5 Sammanfattande slutsatser och bedömningar

Utredarens samlade bedömning utifrån utredningens syfte är att Håbo kommun idag bedriver en äldreomsorg som inom många områden tillgodoser behovsområdena inom Strategin för hälsosamt åldrande och andra samhällsviktiga områden.

Under utredningen har det framkommit att Håbo kommun har ett väl tilltaget, varierat anhörigstöd. De insatser som finns för att skapa ett aktivt liv och motverka oönskad ensamhet bedöms uppfylla lagkraven. Vidare har det under utredningen framkommit

att Håbo kommun har en samverkan med pensionärsorganisationerna som uppfyller lagens krav och som därmed bedöms vara tillräcklig. Det har inte framkommit någon information under utredningen som tyder på att Håbo kommun har behov av att tillskapa särskilda boenden för yngre personer.

Utredarens uppfattning är att förvaltningens prognoser i lokalförsörjningsplanen bedöms som rimliga och att de bygger på vedertagna modeller. Utredarens rekommendation är att Håbo kommun för att möta den ökande mängden äldre i kommunen ser till att bygga särskilda boenden i den omfattningen som framkommer i lokalförsörjningsplanen för att säkra platstillgång och motverka underkapacitet.

Utredaren avråder Håbo kommun från att skapa ett trygghetsboende som är biståndsbedömt. Insatsen är inte tvingande och utredarens ställer sig därför frågande till om det är lämpligt att utöka kommunens ansvarsområde i det ekonomiskt utsatta läge kommunen befinner sig. Utredarens bedömning är att trygghetsboenden förvisso kan ha en positiv effekt för de individer som bor i boendet men att detta inte är en lösning som kommer bidra till positiva effekter för hela Håbos äldres befolkning då endast en mindre andel av de äldre kommer bo i ett sådant boende och att det är tveksamt om det är läge att göra den omfattande ekonomiska satsning som tillskapandet av ett trygghetsboende skulle innebära.

Håbo kommun har högre kostnader än förväntat med hänsyn till kommunens strukturella förutsättningar och att ett högt kostnadsläge indikerar hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet. I jämförelsen med likande kommuner står Håbo ut som en av två kommuner med högst kostnader.

Håbo kommun kommer behöva hitta strategier för att minska nettokostnadsavvikelsen för att klara av att möta behovet hos det ökade antalet äldre. Trots den stora ökningen av äldre under de närmaste 10 åren inom gruppen 80+ kommer dock Håbo ligga lägre än riksnittet gällande andelen äldre både inom gruppen 67–79 år och inom gruppen 80+.

Mot detta som bakgrund bedöms det lämpligt att först och främst utgå från de verksamheter en kommun måste bedriva utifrån lagkrav, både biståndsbedömda och icke-biståndsbedömda, till exempel särskilda boenden, dagverksamheter, korttidsboenden, anhörigstöd och öppna träffpunkter.

I det utmanande läge som Håbo kommun har både gällande de höga kostnaderna för äldreomsorgen och det ökade antalet äldre är det av stor vikt att de verksamheter en kommun måste bedriva, bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt i ändamålsenliga lokaler.

Det kommer behövas satsningar på att bygga särskilda boenden, se till att dagverksamheter och korttidsboenden har tillräcklig kapacitet och att det finns förebyggande verksamheter som svarar upp mot lagkraven i den nya socialtjänstlagen som kommer 2024.

Utredaren ställer sig frågan: Varför utgå från en lokal och försöka anpassa verksamheter så att de kan bedrivas där? Vore det inte mer rimligt att utgå från vilka verksamheter man har skyldighet att bedriva och ombesörja att det byggs/tillskapas ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler för dessa verksamheter i olika delar av kommunen? Pomonas lokalers största fördel att de ligger centralt. Lokalerna i sig har

dock begränsningar och det särskilda boendet har avvecklats med utgångspunkt att det både ur kostnadssynpunkt och kvalitetssynpunkt inte är lämpligt att bedriva särskilt boende i lokalerna.

Ingenting talar i sig emot att en kommun har trygghetsboenden. Utredarens bedömning är dock att ett tillskapande av ett sådant boende endast i liten utsträckning kommer att bidra till det bästa för Håbos äldre och att detta behöver ställas mot kostnaderna för tillskapandet. Det Håbo kommun behöver ta ställning till är om denna satsning är rimlig i det ekonomiskt utsatta läge som kommunen befinner sig i inom området äldreomsorg.

Modell för samordning mellan ärenden som rör äldre i kommunen	<p>Utredarens bedömning är att förvaltningen behöver få tid att under 2023 uppdatera rutiner och vid behov skapa nya för att tydliggöra hur arbetet ska bedrivas i och med den nya uppdelningen. Utredarens förslag är att det i slutet av året görs en uppföljning där konsekvenserna av den nya fördelningen av nämndernas ansvar utvärderas och analyseras.</p> <p>Förflyttningen av Kommunala pensionärsrådet (KPR) från att vara organisatoriskt knutet till kommunstyrelsen till att från 2023 i stället vara organisatoriskt knutet till vård- och omsorgsnämnden kan medföra vinster eftersom rådet får en större närhet till vård- och omsorgsnämnden. Ett observandum är dock att denna organisationsform kan föra med sig risken att de frågor som berör målgruppen äldre som inte omfattas av vård- och omsorgsnämndens ansvar inte kommer att komma fram till KPR i samma utsträckning som tidigare.</p>
Håbo kommuns behov av olika boendelösningar för seniorer med fokus på seniorboende och trygghetsboende och även palliativt boende	<p>Palliativa boendeplatser ingår i regionens ansvar och mot bakgrund av detta är utredarens bedömning att det inte finns något som talar för att kommunen ska ta på sig ett ansvar för att tillskapa boenden/platser inom detta område.</p> <p>Utredaren avråder Håbo kommun från att skapa ett trygghetsboende som är biståndsbedömt. Insatsen är inte tvingande och utredarens ställer sig därför frågande till om det är lämpligt att utöka kommunens ansvarsområde i det ekonomiskt utsatta läge kommunen befinner sig.</p> <p>Utredarens bedömning är att trygghetsboenden förvisso kan ha en positiv effekt för de individer som bor i boendet men att detta inte är en lösning som kommer bidra till positiva effekter för hela Håbos äldres</p>

	<p>befolkning då endast en mindre andel av de äldre kommer bo i ett sådant boende.</p> <p>Håbo kommun kommer vid sidan om ett eventuellt trygghetsboende behöva göra omfattande satsningar på alla de insatser som en kommun måste bedriva för att tillgodose behoven hos alla äldre som bor i kommunen både gällande tillskapande av särskilda boenden och för andra biståndsbedömda insatser som korttidsboende och dagverksamhet.</p> <p>Håbo kommun har seniorlägenheter på Plommonvägen 8 och 10 som Håbo hus kommer ta över från och med 1 maj 2023. Ur ett företagsekonomiskt perspektiv skulle det bästa vara att hyra ut lägenheterna på Plommonvägen 2 och 4 på vanlig basis efter viss allmän uppfräschning av lägenheterna och viss ombyggnation av bottenvåningen. Detta förhindrar dock inte att man även på Plommonvägen 2 och 4 inför ett ålderskriterium på 65 år för att behålla hela Pomona som bostadsområde för äldre.</p>
Förväntat behov av äldreomsorgsplatser, både somatiska platser och platser för särskilt boende för personer med demenssjukdom.	Förvaltningens prognoser bedöms som rimliga. Bygger på vedertagna metoder (SKR bland annat).
Kommunens ansvar när det gäller att ge stöd åt yngre personer som har behov av vård i anpassat boende och hur det samlade samhällsstödet ser ut för den målgruppen när det inte är lämpligt med särskilt boende för äldre	<p>Det har inte framkommit någon information under utredningen som tyder på att Håbo kommun har behov av att tillskapa särskilda boenden för yngre personer.</p> <p>Utredarens bedömning är att nuvarande arbetssätt att köpa profilplatser vid behov är en rimlig strategi både vad gäller att tillgodose brukarnas behov av stöd och vad gäller att arbeta för kostnadseffektivitet.</p>
Kommunens åtgärder som behöver vidtas för att motverka/lindra oönskad ensamhet samt åtgärder som behöver vidtas för att	<p>De åtgärder som kommunen redan erbjuder bedöms som mer än tillräckliga då de uppfyller lagkraven.</p> <p>Framåt: Det kommer i den nya socialtjänstlagen tryckas mer på förebyggande och därför är det viktigt att ta höjd för att det behövs lokaler både till dagverksamhet och till öppna träffpunkter och att de är ändamålsenliga och inte</p>

bidra till ett aktivt liv för äldre.	<p>bara centraliseras utan sprids i kommunens olika delar för att nå fler invånare.</p> <p>Utredarens förslag är att fler organisationer ges möjlighet att ta del av lokalerna på Skeppsgården.</p>
Vad kommunen gör idag för att stöda anhöriga som vårdar en närstående – kartläggning	<p>Håbo kommun erbjuder ett varierat anhörigstöd i mycket stor uträkning både gällande biståndsbedömda insatser och icke-biståndsbedömda insatser och att insatserna med råge uppfyller lagkraven.</p>
Åtgärder för att utveckla samverkan med civilsamhället och organisationer i syfte att hitta nya former för att gemensamt erbjuda stöd till anhöriga	<p>Då Håbo kommun i dagsläget bedöms bedriva ett gott anhörigstöd är rekommendationen att lägga fokus på att bibehålla nuvarande funktioner och insatser.</p> <p>För att ytterligare stärka anhörigföreningens möjligheter att bedriva anhörigcirklar kan dock kommunen arbeta för att erbjuda även anhörigföreningen möjligheten att verka i Skeppsgårdens lokaler vid sidan om de tre föreningar som idag bedriver sin verksamhet i lokalerna.</p>

Synpunkter på utredning "Det bästa för Håbos äldre"

Vi vill lämna nedanstående synpunkter som berör utredningsdirektiv nr 5:

Utredningen ska föreslå åtgärder som kommunen kan vidta för att motverka/ lindra oönskad ensamhet, och som kan föreslå åtgärder som kan bidra till ett aktivt liv för äldre.

Utredningen har ett stort fokus på att det ska finnas lokaler där äldre kan träffas för olika typer av aktiviteter. Vi håller med om att det är viktigt, men saknar den del som berör möjligheten att leva självständigt och att kunna vara delaktig i olika aktiviteter.

En syn- och/eller hörselnedsättning är ofta passiviserande och riskerar leda till sämre hälsa. Man blir ofta mer isolerade än andra i samma ålder. Kommunikation och samtal är viktigt för alla människor under hela livet och när störningar uppstår blir problemen stora och skapar osäkerhet och stress. För att motverka detta kan man behöva stöd för att hantera sina syn- och hörselhjälpmedel och för att utveckla strategier för att få vardagen och det sociala livet att fungera.

I Håbo kommun finns idag en syn- och hörselinstruktör på ca 25 % tjänst. Hon har en mycket viktig roll för att ge stöd till personer med synnedsättning, hörselnedsättning och kombinationen syn- och hörselnedsättning. Inriktningen på stödet är hjälp till självhjälp.

En syn- och hörselinstruktör ska förmedla syn- och hörselstrategier samt bistå och träna personer med syn- och/eller hörselnedsättning för att förenkla kommunikationen och för att de ska nå ökad självständighet i det dagliga livet och kunna tillvarata sina demokratiska rättigheter.

Genom insatser från syn- och hörselinstruktören klarar personerna i större utsträckning sina vardags- och hushållssysslor.

Vi anser att det i uppdraget också ska ingå att utbilda personal på omvårdnadsboenden och inom hemtjänsten. Kunskapen inom hörsel- och synhjälpmedel är svår att upprätthålla om man inte arbetar med det kontinuerligt. Tekniken förändras och nya produkter tillkommer kontinuerligt. Därför är det viktigt att kompetensen finns inom kommunen.

Vi anser

- *att man i utredningen också ska lyfta fram behovet av stöd till personer med syn- och/eller hörselnedsättning som är viktigt för att förebygga ohälsa och ensamhet.*
- *att nuvarande stödet som kommunen erbjuder ska finnas kvar, men det bör också utvecklas till att omfatta regelbunden kompetenshöjande utbildning för personal på vårdboenden och inom hemtjänsten.*

Hörselskadades förening
i Enköping-Håbo

- *Att tillgängligheten på träffpunkter och andra platser där man har aktiviteter ska ses över för att skapa möjlighet till delaktighet för personer med syn- och hörselnedsättning.*

Kontaktpersoner:

Lena Thorén, ordförande i Hörselskadades förening i Enköping-Håbo
epost: enkoping.habo@hrf.se

Solweig Lundqvist, ordförande i Funktionsrätt Håbo
e-post: lundkvistsolweig@gmail.com Telefon: 070 421 74 26

2023-07-30

Bilaga 1:

Arbetsbeskrivning för syn- och hörselinstruktörer

SIS-standard för vår av äldre

Utdrag ur FN-konventionen

Utdrag ur Socialtjänstlagen

Bilaga 1

Syn- och hörselinstruktören ger råd och träning i att hantera vardagssituationen genom:

- att tillsammans med personen utreda behov och göra en plan för insatser,
- att motivera till aktivt deltagande i samhällslivet,
- att efter behov träna de dagliga sysslorna i och kring hemmet,
- att träna användande och skötsel av syn- hörhjälpmedel,
- att träna orientering i hemmet och i närmiljön,
- att ge råd om och medverka vid anpassningar i hemmiljön,
- att vidta åtgärder för att minska risken för olyckor i hemmet, särskilt fallolyckor,
- att förmedla kontakt med öronläkare, hörcentral, ögonläkare och syncentral,
- att informera om kommunens stöd och service för personer med funktionsnedsättning,
- att informera, utbilda och ge råd till personal inom hemtjänsten och särskilda boenden samt till närstående,
- att dokumentera verksamheten.

SIS-standard för vård av äldre

Den svenska standarden *Kvalitet i omsorg, service, omvårdnad och rehabilitering för äldre med omfattande behov i ordinärt och särskilt boende* (SS 872500:2015) är ett bra verktyg i påverkansarbetet. Syftet med standarden är att säkerställa god och säker omsorg för äldre med omfattande behov. Avsnitt 4.6 behandlar syn, avsnitt 4.7 hörsel, avsnitt 4.3 kommunikation och avsnitt 6.9 kompetens – med en rad krav på den som bedriver verksamhet inom omsorg och rehabilitering.

Standarden är ett verktyg som konkretiserar innehållet i gällande lagar, förordningar och föreskrifter. Den är avsedd att användas av den som bedriver verksamhet för att planera, genomföra och utvärdera denna, och som underlag vid upphandling, samt som underlag vid utbildning och kompetensutveckling av personal inom omsorg, service, omvårdnad och rehabilitering av äldre. Hör av er till någon av kontaktpersonerna på riksnivå för mer information om standarden och hur ni kan använda den.

FN-konventionen

Sverige har antagit *FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning* och det innebär att de mänskliga rättigheterna ska garanteras för alla medborgare.

Detta framkommer tydligt av artiklarna 19 och 28:

- Artikel 19 "Rätt att leva självständigt och att delta i samhället":
Konventionsstaterna ska vidta åtgärder för att "personer med funktionsnedsättning har tillgång till olika former av samhällsservice både i hemmet och inom särskilt boende och till annan service, bland annat sådant personligt stöd som är nödvändigt för att stödja boende och deltagande i samhället och för att förhindra isolering och avskildhet från samhället ...".
- Artikel 28 "Tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet":
Konventionsstaterna erkänner rätten för personer med funktionsnedsättning att åtnjuta social trygghet bland annat genom att "säkerställa tillgång till ändamålsenlig och överkomlig service, anordningar och annat stöd för behov som är relaterade till funktionsnedsättningen ...".

Socialtjänstlagen lägger fast kommunens ansvar för stöd

3 kap. Socialnämndens uppgifter:

"1 § Till socialnämndens uppgifter hör att ... genom uppsökande verksamhet och genom att på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden, att svara för omsorg och service, upp-lysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det."

5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper:

"Människor med funktionshinder":

"7 § Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra."

Från: HRF Enköping <Enkoping@hrf.se>
Skickat: den 31 juli 2023 07:46
Till: vård-och omsorgsnämnden
Ämne: Synpunkter på utredning
Bifogade filer: Svar på utredning Det bästa för äldre_HRF Enköping-Håbo_juli-23.pdf

Kategorier: Diarieför; skickat till ansvarig internt

Synpunkter på utredning Det bästa för Håbos äldre bifogas.

Lena Thorén
HRF Enköping-Håbo

Synpunkter och reflektioner från KPR:s föreningsrepresentanter utifrån utredningen "Vad som är bäst för Håbos äldre" §257 Dnr 2022/00177

Pomona

Vi tycker att Pomona (Plommonvägen 2,4,6,8 och 10) ska användas för boende till äldre. Det geografiska läget med närheten till centrum, vårdcentral, folktandvård, banker osv är viktigt att värna om. Det ger möjlighet att man som äldre kan delta i samhället, på egna villkor, samt underlättar för ett aktivt socialt liv. Att kunna behålla sin självständighet så länge det går och vara trygg är ju målet för förebyggande insatser, där socialtjänstlagen kommer ställa högre krav på kommunerna framöver, enligt utredaren.

Pomona kan inrymma seniorlägenheter, men även korttidsboenden, dagverksamhet, träffpunkter och andra gemensamhetslokaler. Ett förändrat "Käll-vägen" koncept med både hyresrätter och gärna kooperativa bostadsrätter, värdinna på plats vissa tider, gemensamma utrymmen som också kan hyras ut till andra, tex kommun, ideella föreningar. Kanske kan det finnas intresse för någon att driva restaurangen om antalet presumtiva kunder ökar?

Vad för ombyggnad som krävs för att skapa uthyrningsbara lägenheter på Plommonvägen 2 och 4 framkommer inte, bara att kostnaden skulle hamna runt 80 miljoner för ett trygghetsboende. Detta bör ju jämföras med kostnaden för nybyggnation.

Vi föreslår att boendet ska ha 65 års gräns men ge möjlighet för undantag till yngre med behov av det samhällsstöd som just ett seniorboende kan ge.

Vi tycker att utredningen i stället för att presentera procentsatser hade vunnit på att presentera faktiska siffror på antal äldre, förväntad inflyttning till Håbo osv. Den statistik, tagen från Kolada, som presenteras, väcker många frågor men ger inga svar. Vi är tveksamma till hur denna kan vara till hjälp i det politiska beslutsfattandet.

Att dra ner 16 % på framtida behov av boendeplatser anser vi vågat. Boendet på Västerhagsvägen tillskapade inte många nya platser eftersom många från Plommonvägen 2+4 flyttade dit. Det nya boendet som planeras på Åsen är enligt uppgift "lagt på is". Vi befarar att lokalförsörjningsplanen 2023 kommer behöva omvärderas. För lite hänsyn har tagits till åldersutvecklingen i Håbo när det gäller planering av olika vårdformer, särskilda boenden och andra boendeformer för äldre. Medelåldern för 65+ kommer att fortsätta öka i Håbo kommun.

Dagverksamhet

Dagverksamheten för personer med demenssjukdom behöver utökas med ett stort antal platser enligt demensvårdskonsulenterna. Vi instämmer i detta. Platsantalet har inte utökats nämnvärt på många år och med tanke på befolkningsutvecklingen och att risken för att utveckla demenssjukdom

stiger med ökande ålder. I ett anhörigperspektiv är dagverksamhet för den närstående en mycket viktig verksamhet som ger den anhörige möjlighet till några timmars avlastning eller möjlighet att utträta ärenden utanför hemmet (som kanske inte annars är möjligt). Att kunna erbjuda en person med demenssjukdom dagverksamhet några timmar per dag och på så sätt förlänga boendetiden i det egna hemmet är långt mer ekonomiskt gynnsamt än att flytta in på ett demensboende. Vi anser det viktigt att det finns plats på dagverksamheterna efter behov, inte resurser.

Korttidsplatser

Vi anser det oskäligt att korttidsplatser köps utanför kommunen. Att som idag, hänvisas till ett boende i Skärholmen, tycker vi är helt oacceptabelt. Vi vill att våra äldre ska ha möjlighet att bo kvar i kommunen vare sig om de behöver ett fast boende eller en korttidsplats. Det ställer även orimliga krav på anhöriga, som ofta får ordna med allt praktiska (kläder, hygienvaror, pengar osv). Vi tycker att det ska vara möjligt att kunna besöka sin närstående. Att behöva åka kollektivt till Skärholmen, nu i sommar, då inte ens pendeltåget går, är inte rimligt. Korttidsplatser ska fylla olika behov, allt från någon dag till flera veckor/månaders boende. När det är brist på särskilda boendeplatser ökar trycket på korttidsboende.

Även om Pomonas lokaler inte är helt anpassade för att bedriva korttidsboende, anser vi att det är bättre att erbjudas en plats där, på hemmaplan.

Åtgärder för att bidra till ett aktivt liv

På Skeppsgården bedriver pensionärsföreningarna en mycket aktiv verksamhet för både "kropp och knopp". För pensionärer som kan tillgodogöra sig dessa aktiviteter finns det mycket att välja mellan. "Ledarna" i verksamheterna arbetar ideellt och man hjälps åt med för och efterarbete. Skeppsgårdens lokaler är i princip fullbokade på dagtid under veckodagarna. Visst utrymme finns på kvällar och under helger. Samlingslokalen är för liten och behöver expandera till att rymma 200 personer. Viktigt i planeringen av samlingslokaler för äldre är att ta hänsyn till att många använder gånghjälpmedel t.ex rollator och det då krävs mer utrymme per person. Det finns i dagsläget bara tre expeditionslokaler, vilka skulle behöva utökas om fler föreningar ska vara delaktiga i lokalerna. Anhörigföreningen förlägger det mesta av sin verksamhet på Anhörigcentrum, Källvägen 12. Vid större evenemang har de kunnat låna Skeppsgårdens stora lokal.

Kommunens öppna träffpunkter är särskilt viktiga för de personer som inte längre kan tillgodogöra sig andra aktiviteter t.ex på Skeppsgården. Det kan bero på en mängd olika saker t.ex syn, hörsel rörelseförmåga, minne, initiativförmåga osv. I denna verksamhet krävs utbildad personal som kanske både ringer och påminner, hjälper till med transport samt anpassar verksamheterna. Att förlägga öppna träffpunkter på olika geografiska platser i kommunen, anser vi vara klokt.

Anhörigstöd

Vi anser inte att kommunens anhörigstöd uppfyller lagkraven "med råge" som utredaren skriver. Enligt förarbetet till Socialtjänstlagen 5 kap 10§, ska stödet till anhöriga vara individuellt anpassat och skraddarsytt. Kommunen erbjuder olika insatser i teorin men i praktiken vet vi att det finns brister. Det finns idag en "handfull" antal personer som har anhöriganställning. Vi anser det självklart att denna möjlighet ska finnas vid särskilda behov. Hemvårdsbidrag ges till familjer där den anhörige tar

ett stort omvårdnads/vårdansvar för sin närstående. Om ett litet ekonomiskt bidrag gör att man känner sig lite uppskattad eller har möjlighet att "sätta lite guldkant" på tillvaron, anser vi det vara väl använda pengar. Vår uppfattning är att det endast är ett fåtal familjer som erhåller ersättningen och att det föreligger ett stort informationsbehov om olika sorters stöd hos anhöriga. Det framkom vid vårt möte med utredaren att hon missförstått tjänstgöringsgraderna för både anhörigkonsulent och ombudsman.

Vi ställer oss helt bakom utredaren i bedömningen "Det kommer behövas satsningar på att bygga särskilda boenden, se till att dagverksamheter och korttidsboenden har tillräcklig kapacitet och att det finns verksamheter som svarar upp mot lagkraven i den nya socialtjänstlagen som kommer 2024".

Bålsta 26 juli 2023

Kommunala pensionärsrådet /genom

Susanne Hultgren Edholm

Vice ordförande KPR

Remissvar gällande vad som är bäst för Håbos Äldre.

Det första ärt vi fick ut materialet alldeles för sent.

Vi fick materialet den 6-7 och mötet var den 11-7.

Vi fick veta att det var klart den sista mars så det är inte OK att kräva svar till den 1-8.

Vad gäller utredningen så har man helt glömt bort att det finns funktionshindrade personer bland alla äldre i vår kommun.

Undet mitt paraply finns det 12 olika organisationer och det finns inget med om dessa i utredningen.

Mycket tråkigt.

Det är stor ensamhet överlag bland alla äldre och även en stor brist på lokaler i kommunen.

Som du förstår känns det inte som vi i Funktionsrättsrörelsen räknas i denna utredning.

Det har dessutom inte gått rätt till tycker jag när inte alla har fått yttra sig.

ANHÖRIGFÖRENINGENS ÅSIKTER.

Det var även personer från Anhörigföreningen med och här kommer några uttalanden från dom.

Håbo kommun bedriver inte ett anhörigstöd i mycket stor utsträckning.

Anhörig konsulent på halvtid täcker inte behovet.

Svårt att hitta rätt på kommunens hemsida gällande anhörigstöd.

Anhörigföreningen är inte en pensionärssorganisation.

Dock kan vi arbeta med att motverka ofrivillig ensamhet. Gärna i samverkan med andra organisationer.

Anhörigföreningen kan gärna ha större engagemang på Skeppsgården. Vår lokal på Källvägen är mycket uppskattad och väl utnyttjad av anhörigföreningen.

Angående Pomona 2-4 Håbo hus bygger om till lägenheter som görs om till kooperativ bostadsförening alt bostadsrätter. (Som Källvägen är idag).

Samt viss utrymme till samlingslokaler som kommunen hyr av Håbo Hus.

Plommonvägen 6 korttidsboende. Där finns ett stort behov.

Funktionsrådet Håbo skulle vilja veta hur det gick till när man interjuvade olika personer till den här utredningen.

Då jag ställde frågan så fick jag till svar att det hade varit en person .

Jag själv kunde inte veta dagen så det var tydligen väldigt brottom med detta just då.

Är väldigt besviken i det styret hela.

Hälsningar

Solweig Lundkvist

Ordförande

Funktionsrådet Håbo.

Remiss svar från anhörigföreningen gällande "Vad är bäst för Håbos äldre"

Håbo kommun bedriver inte ett anhörigstöd i mycket stor utsträckning. Anhörigkonsulent på halvtid täcker inte behovet.

Svårt att hitta rätt på Håbo Kommuns hemsida gällande anhörigstöd.

Anhörigföreningen är inte en pensionärsorganisation. Dock kan vi arbeta och arbetar med att motverka ofrivillig ensamhet, både med yngre och äldre. Arbetar gärna i samverkan med andra organisationer. Anhörigföreningen kan gärna ha större engagemang på Skeppsgården. Vår lokal på Källvägen är mycket uppskattad och väl utnyttjad av anhörigföreningen.

Ang Pomona 2-4, Håbo Hus bygger om till lägenheter som görs om till Kooperativ bostadsförening alt bostadsrätter. (Som Källvägen är i dag)

Samt att vissa utrymmen blir till samlingslokaler som Kommunen sen hyr av Håbo Hus.

Plommonvägen 6, Korttidsboende. Där det finns redan i dag ett stort behov. Där finns flera av våra anhöriga som är i behov av avlastning.

Håbo anhörigförening Kerstin Adestedt ordf.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Niki Mallouppas Carlquist, Nämndsekreterare
niki.mallouppas.carlquist@habo.se

Ansökan föreningsbidrag SPF Seniorerna Håbo

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden beslutar att för år 2023 bevilja 3000 kronor i föreningsbidrag avseende Trygghetsringning till SPF Seniorerna Håbo.

Sammanfattning

Trygghetsringning är en möjlighet för äldre personer att känna trygghet, dels för de som lever ensamma, dels för de som tar hand om sin närstående med någon form av funktionsvariation.

Trygghetsringningen innebär att medlemmar i SPF Håbo varje dag bemannar ett journummer, dit de som är anslutna till Trygghetsringningen ska ringa varje dag före ett visst klockslag och uppge namn och telefonnummer. Om de inte ringer görs via SPF nya försök och därefter kontaktas anhöriga. Kontroll av telefonnummer och kontaktnummer görs årligen. Ett 30-tal användare är anslutna till tjänsten och inom SPF finns ett 10-tal jourhavande som turas om att avlyssna telefonsvararen.

SPF Seniorerna har ansökt om föreningsbidrag med 3000 kr avseende utlägg i samband med Trygghetsringningen. Förvaltningens bedömning är att trygghetsringningen fungerar väldigt bra samt ser positivt på att tjänsten möjliggör trygghet. Förvaltningen föreslår därför till vård- och omsorgsnämnden att bevilja det önskade bidraget på 3000 kronor.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Uppföljning

Beslutet kräver ingen uppföljning.

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse nr 7387, daterad 2023-08-09
- Ansökan om föreningsbidrag SPF Seniorerna Håbo nr 7409, daterad 2023-07-05

Beslut skickas till

SPF Seniorerna i Håbo
Ekonomiavdelningen

Kopia på tidigare insänd handling:**Bilaga****Ansökningsnummer:** 600**Bidragstyp:** Projektbidrag (Övriga bidrag)**Ansökningsuppgifter:**

Ansökningsdatum: 2023-03-30

Projektbeskrivning:

Titel: Trygghetsringning

Syfte: Trygghetsringning är en möjlighet för äldre personer att känna trygghet, dels för de som lever ensamma, dels för de som tar hand om en närstående med funktionsvariation

Beskrivning av genomförandet: Trygghetsringningen innebär att medlemmar i SPF Håbo varje dag bemannar ett journummer, dit de som som är anslutna till Trygghetsringning ska ringa varje dag före ett visst klockslag och uppge namn och telefonnummer. Om de inte ringer görs via SPF nya försök och därefter kontaktas anhöriga. Kontroll av telefonnummer och kontaktuppgifter görs årligen. Ett 30-tal användare är anslutna till tjänsten och inom SPF finns ett 10-tal jourhavande som turas om att avlyssna telefonsvararen

Startdatum: 2023-01-01

Slutdatum: 2023-12-31

Ekonomi:

Övriga sökta bidrag: 1

Inkomster: 0

Utgifter: 3000

Sökt belopp: 3000

Vi följer värdegrunden: Ja

KUFs notering:

Kund

Kortnamn: SPF

Namn: SPF Seniorerna Håbo

Adress: Skeppsvägen 20

Postnr. ort: 746 32 Bålsta

Telefon hem: 0171-557 47

E-post: spfhabo@spant.se

Org.nr.: 817001-1079

Håbo kommun hanterar dina personuppgifter enligt dataskyddsförordningen. Du kan läsa mer på habo.se/personuppgifter. Håbo kommun hanterar dina personuppgifter enligt dataskyddsförordningen. Du kan läsa mer på habo.se/personuppgifter.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Niki Mallouppas Carlquist , Nämndsekreterare
niki.mallouppas.carlquist@habo.se

Ansökan om föreningsbidrag från Anhörigföreningen i Håbo kommun

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden beslutar att för år 2023 bevilja 25 000 kronor i föreningsbidrag till Anhörigföreningen i Håbo Kommun

Sammanfattning

Anhörigföreningen i Håbo Kommun söker föreningsbidrag för år 2023 om 25 000. Anhörigföreningen i Håbo Kommun verkar för att stödja anhöriga i deras utsatta position och tillvarata deras intressen för att därigenom kunna bidra till att äldre, långvarigt sjuka samt personer med funktionsvariationer får en bättre livskvalité. Föreningen verkar för att påverka samhället så att anhörigas situation uppmärksammas och värderas. Föreningen söker att genom utbildnings- och informationsinsatser stärka anhöriga samt bidra till en ökad kunskap om, förståelse för och värdering av anhörigas arbete.

Föreningen ansöker om ekonomiskt bidrag för att ha möjlighet att anordna föreläsningar, uppmärksamma den ”Nationella anhörigdagen”, bedriva anhörigrupper och studiecirklar, delta i Anhörigriksdagen och delta i relevanta utbildningar.

Förvaltningen föreslår till vård- och omsorgsnämnden att bevilja det önskade bidraget på 25 000 kronor i föreningsbidrag för år 2023.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Uppföljning

Beslutet kräver ingen uppföljning.

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse nr 7400, daterad 2023-08-14.
- Ansökan om föreningsbidrag för Anhörigföreningen 2023 nr 7412, daterad den 2023-08-18.

Beslut skickas till

Anhörigföreningen i Håbo Kommun
Ekonomiavdelningen

**HÅBO
KOMMUN**

Socialtjänsten

HÅBO KOMMUN SOCIALFÖRVALTNINGEN	
Ank.	2023 -08- 18
REG.NR	

ANSÖKAN OM FÖRENINGSBIDRAG

Senast 30 april ska ansökan och bilagor lämnas till:
Håbo kommun
Socialförvaltningens kansli
746 80 Bålsta

Sökande förening / organisation

Förening/organisation Anhörigföreningen i Håbo kommun	Organisationsnummer 802448-9216	Nystartad förening/organisation ☐ Ja ☒ Nej
Riksorganisation Anhörigas riksförbund	Söker belopp 25 000	Beloppet avser år 2023
Utdelningsadress	Cleringnummer Bankgiro 5243-4693	Kontonummer
C/o utdelningsadress Viveca Alexander, Viktoriastigen 19	Webbadress	
Postnummer och ort 746 33 Bålsta	E-postadress vivalex44@gmail.com	

Med ansökan bifogas följande bilagor:

- Verksamhetsberättelse
 Revisionsberättelse
 Resultaträkning
 Fastställd balansräkning

För startbidrag bifogas följande bilagor:

- Aktuella stadgar
 Namn på styrelsens ledamöter
 Ändamål med föreningen
 Budget

Projektbeskrivning

Sammanfatta föreningens mål och syfte, dess betydelse samt hur bidragspengarna kommer att användas. *Använd bilaga om utrymmet inte räcker till*

Anhöriga som tar hand om sina närstående är en viktig resurs för samhället.

Vi vill verka för att de får de bästa möjliga förutsättningar för att klara av rollen som anhöriga, så länge de själva önskar.

Vi vill också verka för att de ska kunna behålla sin fysiska, psykiska och sociala hälsa.

Föreningens uppgift är att:

-Stödja anhöriga i deras utsatta position samt tillvarata deras intressen och därigenom bidra till att äldre, långvarigt sjuka samt personer med funktionsvariationer får en bättre livskvalitet.

-Påverka samhället så att anhörigas situation uppmärksammas och värderas.

-Genom utbildnings- och informationsinsatser stärka anhöriga samt nå större kunskap om, förståelse för och värdering av anhörigas arbete.

Vi ansöker om ekonomiskt bidrag för att ha möjligheter att anordna föreläsningar, uppmärksamma den "Nationella anhörigdagen", bedriva anhöriggrupper och studiecirklar, delta i Anhörigriksdagen, delta i relevanta utbildningar. Vi vill anordna underhållningsaktiviteter med syfte att ge anhörigstöd (genom att få roa sig en stund) samt motverka ofrivillig ensamhet. Vi vill även köpa en bärbar dator med DVD-spelare för att kunna använda den vägghängda skärm som finns på Anhörigcentrum, vid utbildningar och cirklar.

Sökande förenings kontaktperson till vars beslutet kommer att expedieras

Namn Ordförande Kerstin Adestedt		
Adress Skeppsvägen 11 A		Postadress 746 31 Bålsta
Telefon dagtid	Telefon mobil 070-346 08 90	E-post kerstin.adestedt@gmail.com

Håbo kommun samlar in dina personuppgifter i syfte att handlägga din ansökan om föreningsbidrag. Vi behandlar dina uppgifter med stöd av artikel 6.1 e i Dataskyddsförordningen. Behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Personuppgiftsansvarlig för hanteringen av dina personuppgifter är socialnämnden i Håbo kommun. Läs mer om dina rättigheter, hur Håbo kommun hanterar personuppgifter samt hur du kommer i kontakt med dataskyddsombudet på habo.se/personuppgifter.

Underskrift

Underskriften Intygar att sökande förening/organisation har tagit del av och godkänner socialnämndens samt vård- och omsorgsnämnden regelverk för föreningsbidrag.

Ort och datum Bålsta 18 april 2023	
Sökandes underskrift	Namnförtydligande Kerstin Adestedt

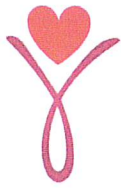
POSTADRESS
746 80 BÅLSTA
BESÖKSADRESS
Centrumleden 1

TELEFON VÄXEL
0171-525 00
TELEFAX
0171-563 33

ORG.NR
212000-0241

HEMSIDA
www.habo.se

E-POST
socialnamnden@habo.se

ANHÖRIGAS RIKSFÖRBUND

Anhörigföreningen
i Håbo kommun

Verksamhetsberättelse 2022

Styrelse

Kerstin Adestedt	ordförande
Gun-Britt Renefalk	vice ordförande
Susanne Hultgren Edholm	sekreterare
Viveca Alexander	kassör
Sixten Nylin	ledamot
Lill Pettersson	ledamot
Elisabeth Härlin	ledamot

Revisor

Lars Hammar	revisor
Yvonne Lindström	revisor

Valberedning

Tina Tiefensee Lüning	valberedare
Ritva Örneshed	valberedare

Medlemmar

Föreningen hade vid årets slut 51 medlemmar.

Styrelsesammanträden

Föreningen har haft elva protokollförda styrelsesammanträden under verksamhetsåret varav ett var konstituerande efter årsmötet.

Styrelsen bildade under 2021 på grund av coronapandemin, ett arbetsutskott bestående av ordförande, vice ordförande, kassör och sekreterare.

Arbetsutskottet har haft fem sammanträden varav alla fem varit avstämningsmöten med Funktionsrätt i Håbo. Syftet med dessa möten har varit att tillsammans planera aktiviteter för de extra bidragspengar vi erhöll under 2020 för att "stötta och uppskatta de anhöriga som tagit ett stort ansvar och haft ett tungt arbete under coronatiden".

KPR-KFR

Föreningen har varit representerad med en ordinarie ledamot och en ersättare i Kommunala pensionärsrådet respektive Kommunala funktionsrättsrådet. Ledamöter i KPR har varit Gun-Britt Renefalk, ordinarie och Elisabeth Härlin, ersättare. I KFR har Lill Pettersson varit ordinarie och Elisabeth Härlin, ersättare. Det har varit sju protokollförda möten under året. Råden har besvarat ett flertal remisser till Kommunstyrelsen.

Anhörigriksdagen

Anhörigriksdagen hölls digitalt den 9-10 november. Temat var "Anhörig i kristider". Alla medlemmar hade möjlighet att kostnadsfritt delta via länk. Lennart Carlsson från Håbo stödgrupp hade en föreläsning tillsammans med Alf Neselius från Enköpings stödgrupp.

Nationella anhörigdagen

Nationella anhörigdagen uppmärksammades med en föreläsning av Lisa Syrén med titeln "Sök alltid glädjen – och orka vårda utan att bli sjuk själv". Lisa Syrén är ambassadör i Anhörigas Riksförbund och talade både allvar om anhörigas situation samt underhöll oss med berättelser från hennes "radioliv". Föreläsningen riktade sig till våra medlemmar samt inbjudna åhörare från funktionsrättsorganisationerna samt SPF och PRO. Vi fyllde nästan alla platserna på Fridegårdsteatern.

Årsmöte

Årsmötet hölls i Storstugan den 17 mars. Sopplunch serverades innan på Anhörigcentrum. 17 medlemmar deltog. Eva Staake var ordförande för mötet och informerade efter årsmötet om vård-och omsorgsnämndens beslut och planer.

AHR årsmöte

Riksförbundets årsmöte hölls i Norrköping den 22-23 april. Ordförande och sekreterare representerade föreningen.

Regionala nätverk

Det har varit ett regionalt nätverksmöte i Stockholm under året. Tyvärr kunde ingen från styrelsen närvara.

Extra bidragspengar

För de extra bidragspengar som vi erhöll under 2020 för att "stötta och uppskatta de anhöriga som tagit ett stort ansvar och haft ett tungt arbete under coronatiden, har vi tillsammans med Funktionsrätt Håbo genomfört följande aktiviteter under året:

- En kväll med Janne Schaffer samt förtäring, på Åbergs museum den 8 mars.
- En kväll med Jacke Sjödin på Fridegårdsscenen den 7 april.
- Bussutflykt till Sommarro med lunch och underhållning den 29 juni samt den 23 augusti.
- (Agenda 2030 och 17 globala mål för hållbar utveckling skulle genomförts den 11 oktober, men ställdes in på grund av för få anmälda.)
- En kväll med Meta Roos och musiker, samt förtäring på Åbergs museum den 7 december.

En utförlig beskrivning av de olika aktiviteterna kommer att redovisas till medlemmarna samt vård- och omsorgsnämnden efter bidrag-periodens slut.

Övrigt

Tre personer från styrelsen deltog i Sorgedagen, den 30 maj, där personal från vården, förskolan, socialtjänsten samt kyrkan deltog för att lära sig mer om att möta människor i sorg. Dagen arrangerades av Familjecentralen Håbo kommun.

Sommarfesten med sill och potatis genomfördes den 21 juni på Anhörigcentrum.

Styrelsen har fått "handledning i svåra situationer" av Diakon Marie Corbell vid två tillfällen under hösten.

Susanne Rolfner Suvanto, som är en av landets främsta sakkunniga inom området äldre och äldres psykiska hälsa och ohälsa, föreläste i Storstugan den 24 augusti. Temat var "Det är aldrig för sent att må bra".

Två personer från styrelsen deltog i en nationell konferens den 24-25 oktober "Livets möjligheter-Livslångt lärande" för personer med flerfunktionsnedsättning, anhöriga, professionella och beslutsfattare.

Styrelsen har vid två tillfällen deltagit i medlemsmöten hos vår grannförening i Upplands-Bro.

Till "öppet hus-kvällen" den 15 november var anhörigkonsulent, demensteam samt ombudsmannen inbjudna.

Medlemsträff med adventskaffe genomfördes den 18 december.

Föreningen har under ledning av Elisabeth Härlin och Ritva Örnesved bedrivit en öppen samtalsgrupp i Anhörigcentrums lokaler för medlemmar på onsdagar mellan klockan 10.00 – 12.00.

En anhöriggrupp som drevs av den tidigare anhörigkonsulenten, har träffats var 14:e dag under ledning av Kerstin Adestedt och Susanne Hultgren Edholm. Sju medlemmar har deltagit i gruppen.

En bokcirkel har träffats var 14:e dag under ledning av Susanne Hultgren Edholm. Gruppen har läst böckerna "Jag kan ha fel" av Björn Natthiko Lindeblad, "Där rinner en älv genom Saivomuotka by" av Pia Mariana Rattamaa Visén samt "Vänninekören" av Åsa Beckman. Gruppen träffades vid tio tillfällen och tio medlemmar deltog.

Kerstin Adestedt har arbetat som volontär med att svara i AHR Anhörigtelefon.

Kerstin Adestedt

Gun-Britt Renefalk

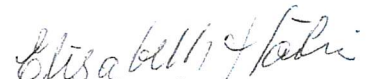
Sixten Nylin

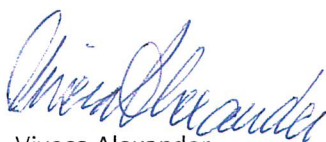
Susanne Hultgren Edholm

Lill Pettersson

Elisabeth Härlin

Viveca Alexander

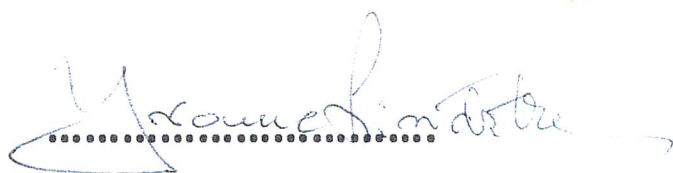
REVISIONSBERÄTTELSE

Undertecknade, utsedda att granska Anhörigföreningen i Håbo räkenskaper och förvaltning för verksamhetsåret 2022, får vi efter fullgjort uppdrag avge följande revisionsberättelse.

Vi har granskat föreningens räkenskaper och gått igenom protokoll och andra handlingar som lämnar upplysningar om föreningens ekonomi och förvaltning. Räkenskaperna är förda med ordning och noggrannhet. Inkomster och utgifter under året samt föreningens ställning vid verksamhetsårets slut framgår av resultat- och balansräkningarna.

Då det under revisionen inte framkommit anledning till anmärkning, tillstyrker vi att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för förvaltningen under verksamhetsåret 2022.

Bålsta den 13 mars 2023

Yvonne Lindström

Lars Hammar

Balansräkning för Anhörigföreningen i Håbo 2022-01-01—12-31

Tillgångar	20220101	202221231
Inventarier	2859	2859,00
Kassa	50,80	
Bankkonto	111224,76	35753,26
Bankkonto/Betalkort	2175,03	3080,70

Skulder	0	0
----------------	----------	----------

Summa	116309,59	41692,96
--------------	------------------	-----------------

Till Anhörigföreningen i Håbos förfogande

Överfört från tidigare år	116309,59
Årets resultat	-74616,63
Totalt Summa kronor	41692,96

Bålsta i februari 2023

Kerstin Adestedt

Gun-Britt Renefalk

Viveca Alexander

Susanne Edholm-Hultgren

Sixten Nyhlin

Elisabeth Härlin

Lill Pettersson

Resultaträkning

ANHÖRIGFÖRENINGEN I HÅBO KOMMUN
802448-9216

Räkenskapsår: 2022-01-01 - 2022-12-31

Avser perioden: 2022-01-01 - 2022-12-31

	Perioden	Akkumulerat
Rörelsens intäkter		
Nettoomsättning		
3000 Medlemsavgifter	6 450,00	6 450,00
3001 Bidrag	30 000,00	30 000,00
	<hr/>	<hr/>
	36 450,00	36 450,00
Summa rörelsens intäkter	<hr/>	<hr/>
	36 450,00	36 450,00
Rörelsens kostnader		
Råvaror och förnödenheter		
4001 Medlemsavg AHR	-820,00	-820,00
4002 Konferenser/Utbildning	-10 898,00	-10 898,00
4003 Uppvaktning/Gåva	-718,90	-718,90
4004 Förtäring	-6 136,68	-6 136,68
4005 Resekostnader	-2 761,55	-2 761,55
4006 Kontorsmaterial	-8 814,60	-8 814,60
4007 Bankavgift	-918,00	-918,00
4010 Lokalhyra	-900,00	-900,00
4012 Bidragsaktiviteter, extra	-77 478,90	-77 478,90
4013 Studiecirkel	-1 620,00	-1 620,00
	<hr/>	<hr/>
	-111 066,63	-111 066,63
Summa rörelsens kostnader	<hr/>	<hr/>
	-111 066,63	-111 066,63
Rörelseresultat	<hr/>	<hr/>
	-74 616,63	-74 616,63
Finansiella poster		
Resultat efter finansiella poster	<hr/>	<hr/>
	-74 616,63	-74 616,63
Resultat före skatt	<hr/>	<hr/>
	-74 616,63	-74 616,63
BERÄKNAT RESULTAT	<hr/>	<hr/>
	-74 616,63	-74 616,63

Utskrivet av Viveca Alexander 2023-02-13 12:40:23

Visma eEkonomi

Vård- och omsorgsförvaltningen

Karin Borgström, Förvaltningschef
karin.borgstrom@habo.se

Medborgarförslag: namnbyte på äldreboende

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden avslår medborgarförslaget i enlighet med förvaltningens yttrande och överlämnar yttrandet till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit 2022-10-21 där medborgare lyfter fram att äldreboendet Västerhagsvägen 17 bör byta namn till Parkgården. Förslaget grundar sig i att äldreboende är uppbyggt på mark där det tidigare varit en folkpark.

Förvaltningen föreslår att medborgarförslaget avslås med hänvisning till tidigare beslut i tekniska nämnden och vård- och omsorgsnämnden om att namn på särskilda boende ska inte ha annat namn än gatuadressen.

Ärendet

Ett medborgarförslag har inkommit 2022-10-21 där medborgare lyfter fram att äldreboendet Västerhagsvägen 17 bör byta namn till Parkgården. Förslaget grundar sig i att äldreboende är uppbyggt på mark där det tidigare varit en folkpark.

I april 2020 togs ett beslut om namngivning av nytt äldreboende vid Magdalenakyrkan. Ärendet initierades när en av representanterna för namnberedningsgruppen blev kontaktad av Håbo hus. Håbo hus hade blivit hänvisade till namnberedningsgruppen då de saknade namn på det vårdboende som de hade påbörjat byggnationen av vid Kyrkcentrum (Västerhagsvägen).

Namnberedningsgruppen gick fram med ett namnförslag till tekniska nämnden. Beslut om namnsättning fattades 2020-04-23, § 51. I november 2020 uppmärksammades tekniska förvaltningen på att vård- och omsorgsnämnden tagit ett beslut att nya särskilda boenden inte ska ha ett namn utan namnges efter adress. Anledningen till beslutet är att den enskilda individen inte ska bo på en institution utan på en adress. Även om individen har behov av stöd så stärker en adress bilden av att det i första hand handlar om en bostad och inte i första hand om en verksamhet

2020 upphävde Tekniska nämnden beslutet om namnsättning av nytt äldreboende vid Magdalenakyrkan. Beslutet fattades 2020-04-23, § 51.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Uppföljning

Beslutet kräver ingen uppföljning.

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse nr 7287, daterad 2023-06-15.
- Medborgarförslag maskat nr 7288, daterat 2023-06-15.
- Beslut-202201526-KS-§ 132 (002) nr 7289, daterad 2023-06-15.

Beslut skickas till

Kommunstyrelsen

Lämna ett medborgarförslag till Håbo kommun (Registrerat i Ciceron)

Verktyg

Ärendenummer: 3099

Inskickat: 2022-10-21 12:29 av BARBRO EKBERG

Handläggare: Jessica Thorsell (jestho01)

 Visa ärende Ärendehistorik Meddelanden (0) Interna noteringar (0)

1. Inlämnat av

Inlämnat av*	
Personnummer	
För- och efternamn BARBRO EKBERG	
Adress	Postnummer och ort 746 33 Bålsta
Telefon	
E-postadress	
Mobiltelefon	
Notifieringar E-post	

2. Förslag

Ditt förslag*

Tänk på att formulera ditt förslag på ett tydligt sätt, så att andra personer kan läsa det och förstå vad du menar.

Jag föreslår att äldreboendet Västerhagsvägen får heta Parkgården Västerhagsvägen 17. Boendet är uppbyggt på mark där det tidigare varit en folkpark. Gamla bålstaborönskar detta.

Mvh Barbro Ekberg. Ordförande i intresseför. Pomona.

§ 132

Dnr 2022/01526

Anmälan av medborgarförslag: namnbyte på äldreboende

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att överlämna medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit där förslagsställaren föreslår ett namnbyte på äldreboende.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen kan besluta enligt förslag till beslut och finner att så är fallet.

Beslutet skickas till:

Kansliavdelningen, Kommunledningsförvaltningen

Hemsida

Uppdragslista

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

Vård- och omsorgsförvaltningen

Karin Borgström, Förvaltningschef
karin.borgstrom@habo.se

Medborgarförslag: Aktivitetscoach på äldreboenden och LSS-boenden

Förslag till beslut

1. Vård och omsorgsnämnden beslutar att avslå medborgarförslaget enligt förvaltningens yttrande.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit till kommunen i oktober 2022.

Förslagsställaren föreslår:

”.....att kommunen anställer 2 stycken ”aktivitetscoacher” som går runt på våra äldreboenden och LSS boenden och aktiverar våra brukare till att få en bättre livskvalitet. Att jag föreslår 2 st är att dessa aktivitetscoacher ska utveckla, genomföra och planera de aktiviteter som våra äldre tycker om, och att de var för sig driver de olika aktiviteterna på våra boenden, samt att de en gång i veckan sammanfattar brukarnas reaktioner och utvecklar dem efter deras önskemål.”

Vård och omsorgsnämndens yttrande avser endast den del av förslaget som omfattar särskilt boende för äldre enligt socialtjänstlagen.

Ärendet

Vård och omsorgsförvaltningen vill lyfta fram att även om det finns likheter mellan de olika boendeformer som förslagsställaren tar upp i sitt förslag så det finns betydande skillnader mellan särskilt boende enligt §9 i LSS och särskilt boende för äldre enligt socialtjänstlagen (SoL).

I socialtjänstlagen (SoL) kap 5 § 4 står det att kommuner verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund).

Registret för beteendemässiga och psykiska symptom vid demens" (BPSD) påtalar vikten av aktiviteter. Demenssjukdomen leder till att förmågan att utföra dagliga aktiviteter försämras, men detta kan motverkas genom att personen ges möjlighet att delta i individuellt anpassade aktiviteter som t.ex. underhållning, musik, hushållssysslor, utomhusvistelse, reminiscens mm.

Det är viktigt att ge personen en strukturerad vardag med ett meningsfullt innehåll. Individuellt anpassade aktiviteter kan ha många fördelar och ge goda resultat; risken för passivitet minskar, självkänslan stärks hos den demenssjuke

Vård- och omsorgsförvaltningen

och man ökar dennes känsla av att vara behövd. Att ge dagen en struktur och ett innehåll skapar en meningsfullhet.

Förvaltningen anser att aktiviteter är en viktig del i att skapa en meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Äldreboenden i Håbo kommun har därför aktivitetsombud som ska ansvara för att det finns ett aktivitetsschema och att aktiviteter genomförs. Aktiviteter ska även vara valda utifrån brukarens intresse. Håbo kommuns demensboenden är stjärnmärkta vilket innebär att medarbetare har specifik kompetens gällande demenssjukdom och vad det betyder att ha en meningsfull tillvaro och möjligheten att få utöva den aktivitet som ligger personen varmt om hjärtat.

Förvaltningen förstår och delar förslagsställarens goda intentioner om att tillgodose målgruppens behov och delar förslagsställarens synpunkter om att aktivitet ger livskvalitet och skapar en meningsfull vardag. Förvaltningen ser dock inget behov i dagsläget av att inrätta särskilda aktivitetscoacher i särskilt boende för äldre, eftersom aktivitetsombud redan finns. Håbo kommun har aktivitetsombud på varje äldreboende som, enligt medborgarförslaget, ska utveckla, genomföra och planera för aktiviteter som de äldre tycker om, tillsammans med övriga medarbetare inom verksamheten.

Förvaltningen föreslår därför att medborgarförslaget avslås i den del som berör särskilt boende för äldre (SoL kap 5 §5).

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Uppföljning

Beslutet kräver ingen uppföljning.

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse nr 7386, daterad 2023-08-08.
- Medborgarförslag aktivitetscoacher nr 7382, daterad 2023-08-03.
- Aktivitetsschema maj Solängen nr 7420, daterad 2023-08-24

Beslut skickas till

Förslagsställaren

Maj

1	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	16	Förmiddag	Balansgrupp 10.45-11.50
	Eftermiddag	Cafe hjärtat samlingsalen		Eftermiddag	Musikcafé avd 14,30
2	Förmiddag	Balansgrupp 10.45-11.50	17	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Spel på avd		Eftermiddag	DANSFEST RÖD /LILA
3	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	18	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Borådet samlingsalen		Eftermiddag	Aftron te 14:15 samlingsalen
4	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	19	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Damlunch		Eftermiddag	Bingo avd
5	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	20	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Bowling R/L Bollspel G/O		Eftermiddag	Spela spel
6	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	21	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Bingo avd		Eftermiddag	Musik cafe avd 14:30
7	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	22	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Musik cafe avd 14:30		Eftermiddag	Andakt 14:00
8	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	23	Förmiddag	Balansgrupp 10.45-11.50
	Eftermiddag	Andakt 14:00		Eftermiddag	Måla avd
9	Förmiddag	Balansgrupp 10.45-11.50	24	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Musikcafé Samlingsalen		Eftermiddag	DANSFEST ORANGE/GRÖN
10	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	25	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Spela spel		Eftermiddag	Film Avd
11	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	26	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Bowling G/O spel R/L		Eftermiddag	Pubafton 14-15
12	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	27	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Måla i Samlingsalen		Eftermiddag	spela spel/pussel
13	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	28	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Målar avd		Eftermiddag	Morsdagsfika på avd
14	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	29	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd
	Eftermiddag	Musikcafé avd		Eftermiddag	Kasta boll
15	Förmiddag	Promenad/sittgympa avd	30	Förmiddag	Balansgrupp 10.45-11.50
	Eftermiddag	Bingo samlingsalen		Eftermiddag	Musikcafé avd 14:15

- Är med personal utifrån
- Vi fixar i samlingsalen
- Siffra som är röd 2=söndagar
- Röd/Lilas ansvarsvecka för aktiviteterna ojämna vecka
- Orange/gröns ansvarsvecka för aktiviteterna jämna vecka

Ansvarsvecka= Fixa fika, göra fint i samlingsalen, ordna för aktiviteter den veckan

**En från varje avdelning måste stanna när de är aktiviteter i samlingsalen
(gäller ej andakt och balansgruppen)**

- **Målarverkstad** färglägga bilder eller måla med färger
- **Film** i samlingsalen varje plan fixar popcorn till sina boende som kommer ner.
- **Damlunchen** kl 12.00 max 3 boende per avd. ta med mat ner till dem boende
- **Cafehjärtat** alla avdelningar får komma ner kl 14:15
- **Pubafton** chips, popcorn öl och ev alkohol fritt vin kanske.
- **Bingo** samlingsalen siffror finns samlingsalen
- **Afternoonte** baka scones, snittar, smörgåsrån
- **Dansfester** varje plan fixar själva snittar, cider, öl snacks och massa dans
- **Morsdagfika** göra tårtor på varje avdelning.

Jessica Thorsell

Från: Håkan Sundström <sundstrom1944@gmail.com>
Skickat: den 8 oktober 2022 21:02
Till: Jessica Thorsell
Ämne: MEDBORGARMOTION

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Hej KF ledamöter

Har genom åren flitigt besökt våra äldreboenden på Dalängen, Solängen och nu vårt nyaste äldreboende på Västerhagsvägen. Vad jag har kunnat konstatera är att våra äldre sitter sovande på sina rum och i de gemensamhetsutrymmen som finns på våra äldreboenden utan någon som helst sysselsättning.

För att förbättra livskvaliteten för våra äldre skulle jag vilja att kommunen anställer 2 stycken ”aktivitetscoacher” som går runt på våra äldreboenden och LLS boenden och aktiverar våra brukare till att få en bättre livskvalitet. Att jag föreslår 2 st är att dessa aktivitetscoacher ska utveckla, genomföra och planera de aktiviteter som våra äldre tycker om, och att de var för sig driver de olika aktiviteterna på våra boenden, samt att de en gång i veckan sammanfattar brukarnas reaktioner och utvecklar dem efter deras önskemål.

Att förbättra livskvaliteten för våra äldre var ett av de förslag de flesta partier lovade i valrörelsen, och därför borde detta medborgarförslag vara i linje med vad som lovades valrörelsen.

Jag fick idén efter att ha sett ett inslag i TV4 morgonsoffa nyligen, där en kommun anställt aktivitetscoacher som just aktiverar äldre till en bättre livskvalitet och som blivit väldigt populärt bland brukarna och deras anhöriga.

Med en förhoppning att Håbo kommun inför detta för våra äldre.

Mvh
Håkan Sundström

--

Med vänliga hälsningar
Håkan Sundström
tel: 0703782285

Vård- och omsorgsförvaltningen

Karin Borgström, Förvaltningschef
karin.borgstrom@habo.se

Medborgarförslag: låt tisdagsgruppen ingå i utredningen kring en träffpunkt på Källvägen

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden avslår medborgarförslaget i enlighet med förvaltningens yttrande och överlämnar yttrandet till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Sammanfattning

Det inkom ett medborgarförslag 2023-04-20:

” ... Om kommunen beslutar att inleda en utredning om behovet av en Träffpunkt på Källvägen, föreslår jag att Tisdagsgruppen, som funnits sedan kooperativet Källvägen startade sin verksamhet 2008 och som består av ett 15-tal grannar som träffas varannan vecka för samtal, "fika" och "bry sig om sin granne" verksamhet, inbjuds att ingå som en del i arbetet.”

Förvaltningen föreslår nämnden att avslå medborgarförslaget. Detta eftersom vård- och omsorgsnämnden ej har tagit ett beslut om att utöka den befintliga Öppna träffpunkten eller starta en utredning gällande behov av öppna verksamheter.

Om beslut skulle tas gällande en utökning av den öppna verksamheten eller om nämnden önskar en utredning om behovet av öppna verksamheter, så finner även förvaltningen det viktigt med delaktighet av de åldersgrupper som berörs av insatsen.

Ärendet

Kooperativet Källvägen är ett bostadsområde där de bor många äldre personer. Drygt 60% är över 80 år. För att senarelägga beslut eller behov av flytt till särskilt boende eller behov av hemtjänst lyfter medborgarförslaget vikten av att känna sig lugn och trygg i sitt boende samt möjlighet att träffas inom området när orken att delta i samhällets aktiviteter inte finns. Förslaget lyfter behovet av en träffpunkt som kan erbjuda trygghet, social samvaro och måltidsservice. Medborgaren föreslår att kommunen anordnar en bemannad träffpunkt inom bostadsområdet. Förslaget föreslår delaktighet av Tisdagsgruppen i det fall att kommunen beslutar att inleda en utredning om behovet av en träffpunkt. Tisdagsgruppen är en lokal sammankomst i kooperativa Källvägen som träffas regelbundet för samtal.

Kommunen har idag en träffpunkt på Plommonvägen. En öppen verksamhet som arbetar med social samvaro, rörelse, träning och aktiviteter och som riktar sig till alla äldre i Håbo kommun. Den öppna träffpunkten är en viktig del i att minska den ofrivilliga ensamheten och öka känslan av gemenskap och delaktighet i samhället. I den nya socialtjänstlagen trycker man på vikten av det förebyggande

Vård- och omsorgsförvaltningen

arbetet för att motverka ohälsa bland våra äldre. Kommunen ser detta som en viktig del i äldreomsorgen. Det finns dock inget beslut på utökning av den öppna träffpunkten och i en ekonomisk svår tid kan nämnden inte ta på sig fler hyreskostnader av externa lokaler.

Inom nämndens verksamhet finns det idag tomma lokaler och förvaltningen ser över möjligheten till att delar av träffpunkten kan förläggas till Västerhagsvägen vissa dagar i veckan. Västerhagsvägen har ett gym och ett café som skulle kunna nyttjas på ett annat och bättre sätt. Det finns en önskan att sprida den öppna träffpunkten till andra lokaliseringar i kommunen och detta är ett förslag i den riktningen.

Förvaltningen föreslår därför nämnden att avslå medborgarförslaget. Detta eftersom vård- och omsorgsnämnden ej har tagit ett beslut om att utöka den befintliga Öppna träffpunkten eller att starta en utredning gällande behov av öppna verksamheter.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser på kort sikt. Beslut om utökning av den öppna träffpunkten kan innebära utökning av personal.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Uppföljning

Beslutet kräver ingen uppföljning.

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse nr 7385, daterad 2023-08-08.
- Medborgarförslag: låt tisdagsgruppen ingå i utredningen kring en träffpunkt på Källvägen nr 7166, daterad 2023-05-15.

Beslut skickas till

Kommunstyrelsen

Delegationsbeslut - Remiss medborgarförslag

Beslut

1. Kommunstyrelsen remitterar rubricerat medborgarförslag till vård- och omsorgsnämnden för yttrande.
2. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda, med hänsyn till sommarsemester, senast den 2 oktober 2023.

Sammanfattning

Enligt punkt 3.1 i kommunstyrelsens delegationsordning äger kommunkonferens, efter vidaredelegation från kommundirektör, rätt att remittera motioner och medborgarförslag till annan nämnd eller instans, för yttrande.

Beslutsunderlag

- Medborgarförslag

Jessica Thorsell
Kommunkonferens

Beslutet skickas till:

Vård- och omsorgsnämnden

§ 63

Dnr 2023/00550

Anmälan av medborgarförslag: låt tisdagsgruppen ingå i utredningen kring en träffpunkt på Källvägen

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att överlämna medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit där förslagsställaren föreslår att tisdagsgruppen ska få ingå i eventuell utredning kring en träffpunkt på Källvägen.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag

Beslutsgång

Ordföranden frågar om Kommunfullmäktige kan besluta enligt förslag till beslut och finner att så är fallet.

Beslutet skickas till:

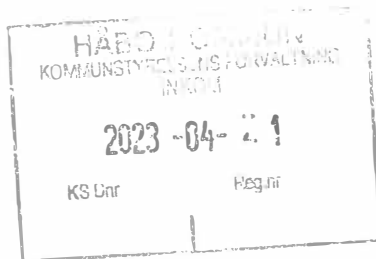
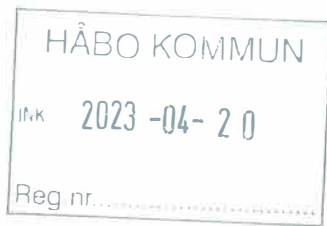
Kansliavdelningen, kommunledningsförvaltningen
Håbo kommuns webbplats
Uppdragslista

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

Håbo kommunen
Kontaktcenter
746 80 Bålsta

Medborgarförslag

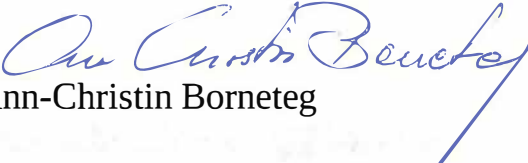
Träffpunkt för årsrika inom Kooperativet Källvägens bostadsområde.

Kooperativet Källvägen är ett lugnt och trivsamt bostadsområde där det bor många äldre personer. Bland de 96 boende (20230327) är drygt 60 % över 80 år och 17 personer har uppnått den aktningsvärda åldern av 85 år.

För att underlätta kvarboendet är det angeläget att vi som bor på Källvägen kan känna oss lugna och trygga och att vi ges möjlighet att träffas inom området när vi inte längre orkar delta i olika aktiviteter som erbjuds ute i samhället. Det finns behov utav en träffpunkt som kan erbjuda trygghet, social samvaro samt måltidsservice. Undertecknad föreslår därför att kommunen anordnar en personalbemannad Träffpunkt inom bostadsområdet.

Om kommunen beslutar att inleda en utredning om behovet av en Träffpunkt på Källvägen, föreslår jag att **Tisdagsgruppen**, som funnits sedan kooperativet Källvägen startade sin verksamhet 2008 och som består av ett 15-tal grannar som träffas varannan vecka för samtal, "fika" och "bry sig om sin granne" verksamhet, inbjuds att ingå som en del i arbetet.

Bålsta den 19 april 2023

Ann-Christin Borneteg

746 33 Bålsta

Vård- och omsorgsförvaltningen

Niki Mallouppas Carlquist, Nämndsekreterare
niki.mallouppas.carlquist@habo.se

Redovisning av anmälningsärenden och inkomna protokoll år 2023

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden noterar till protokollet att anmälningsärendena för perioden 2023-06-08 – 2023-09-04 är redovisade

Sammanfattning

Nämndens politiker ska ges möjlighet att ta del av inkomna handlingar, såsom beslut från kommunstyrelse, fullmäktige, domar, begäran om yttranden, synpunkter och andra skrivelser och dokument av större vikt.

Mot bakgrund av ovan kan nämndens politiker löpande ta del av inlagda handlingar i Assistenten. Perioden löper mellan datumen för nämndens sammanträden och läggs löpande in till VON Anmälningsärenden fram till dagen före nämndsammanträdet. Handlingar fylls löpande på i Assistenten, VON Anmälningsärenden fram till periodens slut. Respektive handling kommer sen att redovisas i vård- och omsorgsnämndens protokoll. Se nedan:

Nr 7291 Protokoll VonSam 2023-04-25

Nr 7312 Protokoll VonSam 2023-05-30

Nr 7388 Entledigande KPR 2023-06-15

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Uppföljning

Beslutet kräver ingen uppföljning.

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse nr 7396, daterad 2023-08-14
-

Vård och omsorgsnämnden

Håbo Kommun

Zalsta

14/6-23

Härmed begär jag Zalsta Ställman
entledigande från mitt uppdrag
såsom ersättare vid KPR

MUH Zalsta Ställman

Vård- och omsorgsförvaltningen

Niki Mallouppas Carlquist, Nämndsekreterare
niki.mallouppas.carlquist@habo.se

Redovisning av delegationsbeslut

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden noterar till protokollet att delegationsbeslut för perioden 2023-05-16 till och med 2023-08-14 är redovisade

Sammanfattning

Följande delegationsbeslut redovisas:

-Delegation – Protokoll nr 7403 återrapporterade enskilda beslut, 2023-05-16-2023-08-14

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Barnperspektivet

Beslutet har ingen påverkan ur ett barnperspektiv.

Näringslivsperspektivet

Beslutet har ingen påverkan på näringslivet.

Uppföljning

Beslutet kräver ingen uppföljning.

Beslutsunderlag

- Denna tjänsteskrivelse nr 7402, daterad 2023-08-14.
  - Delegation – Protokoll nr 7408, återrapporterade enskilda beslut, 2023-05-16 – 2023-08-14.
-

Delegationsbeslut nr 7403 återrapportering

Protokoll över återrapporterade delegationsbeslut i enskilda ärenden

Beslut

1. Förvaltningschef undertecknar protokollet att delegationsbesluten i gruppen bistånd enligt socialtjänstlagen är återrapporterade till förvaltningschef för perioden 2023-05-16 – 2023-08-14.
2. Protokollet anslås på kommunens digitala anslagstavla samt delges nämnden på kommande sammanträde.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden beslutade 2019-01-22 § 14 att utifrån kommunallagen 7 kap. 8 § överlåta återrapportering av myndighetsbeslut till förvaltningschef som i sin tur återrapporterar detta protokoll tillbaka till nämnden.

Förvaltningschef återrapporterar i sin tur detta protokoll tillbaka till nämnden.

Grupp av myndighetsbeslut att återrapportera till förvaltningschef:

Inleda och avsluta utredning, bostad med särskild service, boendestöd, särskilt boende, stödboende/placering, korttidsvistelse, korttidsboende, växelvårdsboende, daglig verksamhet, dagverksamhet, sysselsättning, kontaktperson, personlig assistans, avlösarservice, hemtjänst, hemsjukvård, assisterad egenvård, färdtjänst, riksfärdtjänst, biståndsbedömt trygghetslarm, trygg hemgång, arbetsstödsinsats och avgiftsbeslut.

Antal beslut och respektive insats:

Inleda utredning: 201

Avsluta utredning: 206

Särskilt boende: 25

Korttidsboende: 79

Växelvårdsboende: 12

Dagverksamhet: 12

Kontaktperson: 1

Hemtjänst: 248 (inklusive ledsagning 53, inklusive avlösarservice 0)

Assisterad egenvård: 5

Färdtjänst: 47

Riksfärdtjänst: 18

Biståndsbedömt Trygghetslarm: 57

Hemvårdsbidrag: 2

Avgiftsbeslut: 141

Beslutsunderlag

- De enskilda besluten återfinns i verksamhetssystemet Treserva för aktuell period, *sekretess*.

Detta protokoll delges som delegationsbeslut till vård- och omsorgsnämnden den 2023-09-05.

Protokollet signeras digitalt via systemet Verified av
Förvaltningschef Karin Borgström.

Document history

COMPLETED BY ALL:

17.08.2023 13:00

SENT BY OWNER:

Niki Mallouppas Carlquist • 14.08.2023 14:43

DOCUMENT ID:

ryA5-iv3h

ENVELOPE ID:

ByA8-sDhn-ryA5-iv3h

DOCUMENT NAME:

Delegation - Protokoll över återrapporterade beslut i enskilda ärenden, VON.pdf

2 pages

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
1. Karin Borgström	 Signed	17.08.2023 13:00	Email	IP: 94.234.117.171
karin.borgstrom@habo.se	Authenticated	17.08.2023 13:00	Low	IP: 94.234.117.171

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

No custom events related to this document

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above. Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR compliant

eIDAS standard

PADES sealed